

DNA VAN HET DORP MASTERPLAN MOORSELE

NAAR EEN KLIMAATROBUUSTE, VERBONDEN EN LEEFBARE DORPSKERN

Endeavour

WEVELGEM
SPREEKT JE AAN

COLOFON

ontwerpvoorstel masterplan
23 september 2021

Opdracht

DNA van het dorp masterplannen
Moorsele

Opdrachtgever

Provincie West-Vlaanderen
Gemeente Wevelgem

Onderzoeksteam

Atelier Romain

Dendermondsesteenweg 50
9000 Gent
+32 (0) 9 233 69 76
info@atelierromain.be
www.atelierromain.be

Sally Lierman
Suzan Vanryckeghem
Eline Vanoverberghe

Forest Landschapsarchitectuur

Klikhoutestraat 7
9890 Gavere
+32 (0) 486 87 99 09
info@forest-landschap.be
forest-landschap.be

Pieter Foré
Svetlana Willems

Endeavour

Rijnkaai 37
2000 Antwerpen
+32 (0) 478 25 62 12
info@endeavours.eu
www.endeavours.eu

Sophie Leroy

Traject mobility

Martelaarslaan 21, bus 401
9000 Gent
+32 (0) 9 312 34 33
traject@traject.be
www.traject.be

Bram Bruggeman

Het DNA van het Dorp-masterplan is een masterplan, waarbij samen met bewoners, bestuurders en experts een **toekomstvisie** wordt uitgezet voor het dorp. Het masterplan is een **richtinggevend document** dat een toekomstvisie uitschrijft voor de kern van het dorp Moorsele. Het vormt een **kader voor toekomstige ontwikkelingen** dat de eigenheid van het dorp alsook haar landschappelijke inpassing accentueert. Binnen de huidige legislatuur is de opmaak van een **gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan** voor de gemeente Wevelgem voorzien. Het masterplan geeft uitvoering aan dit beleid en verfijnt tegelijk mee de visie van dit beleidsplan.

VOORWOORD

4

historische hoeves in de rand van Moorsele

Aanleiding

Dorpen in West-Vlaanderen ondervinden **sterke veranderingen** die vaak gepaard gaan met functie- en identiteitsverlies. Denk maar aan het wegtrekken van middenstand en openbare diensten, de ontwikkeling van appartementsblokken in de kern en eerder banale woonuitbreidingen aan de rand, een sterke vergrijzing, en dergelijke meer. Om dorpen **weerbaar en leefbaar** te houden is het noodzakelijk om hun ruimtelijke structuur als aangename woonomgeving en identificatiepunt te versterken. Met het traject '**DNA van het dorp**' wil de **provincie West-Vlaanderen** lokale besturen ondersteunen bij de opmaak van een masterplan voor West-Vlaamse dorpen gelegen in een landelijke context. Een masterplan dat als kader dient voor toekomstige ontwikkelingen en dat de **eigenheid** van het dorp alsook haar **landschappelijke inpassing** accentueert met aandacht voor diepgaande participatie.

De opmaak van het masterplan voor de kern van Moorsele kadert binnen deze grotere ambitie van de provincie West-Vlaanderen. Het is een van de eerst uitgevoerde masterplannen binnen dit traject dat loopt van 2021 tot 2025 en in totaal zestien landelijke West-Vlaamse dorpen van een masterplan zal voorzien.

Het instrument masterplan zien we als het uitzetten van een **koers**, rekening houdend met **kansen en bedreigingen** maar ook omgaand met **onzekerheid**. Naargelang het traject vordert dient het masterplan zich aan te kunnen passen aan veranderingen. De koers van het traject wordt in grote lijnen bepaald door robuuste en duurzame **strategieën**, afgeleid uit de actuele urgente **uitdagingen** en de **eigenheid** van het dorp. Deze strategieën functioneren als stabiele leidraad die bij verdere ontwikkelingen de ruimtelijke kwaliteit kunnen waarborgen. Maar net als een geplande koers van een zeeschip moet het masterplan zich flexibel

kunnen opstellen om kleine aanpassingen door te kunnen voeren vanuit mogelijke veranderingen en trendbreuken in maatschappelijke ontwikkelingen.

Met de **heraanleg van het centrumplein**, de realisatie van het **groen lint** langs de Heulebeek en de opmaak van een **gebiedsdekkend RUP** voor het centrum van Moorsele zijn al enkele grote stappen gezet. Toch blijkt zowel het RUP - met focus op administratieve vereenvoudiging - als het huidige structuurplan **te weinig richtinggevend** om de (toekomstige) woonwijken en het centrum verder vorm en een **eigen identiteit** te geven. Bijkomend is er ook de nood om de **omliggende open ruimte** opnieuw in het woonweefsel te brengen. Binnen de huidige legislatuur is de opmaak van een gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan voorzien. Masterplannen geven uitvoering aan dit beleid maar verfijnen tegelijkertijd ook de visie van dit beleidsplan. Voor de centra van de deelgemeenten Wevelgem en Gullegem is er respectievelijk een masterplan in uitvoering en in opmaak. Een masterplan op schaal van de woonkern van Moorsele ontbreekt vooralsnog. Dergelijk plan is tevens een kans om de inwoners te betrekken in de toekomst van hun dorp.

Scope

De scope van dit masterplan beperkt zich tot de **bebouwde dorpskern** van Moorsele. Het open ruimtegebied rondom de kern wordt niet mee opgenomen aangezien er parallel aan de opmaak van dit masterplan een traject lopende is voor de opmaak van een RUP open ruimte. Wel worden beide plannen afgestemd en de **ruimtelijke inbedding** van het dorp mee in beschouwing genomen bij bepaalde ontwerpkeuzes en ambities die in dit masterplan vooropgesteld worden.

INHOUD

voorwoord	5
inhoud	7
leeswijzer	8
drie lenzen	10
 OP ZOEK NAAR HET DNA VAN HET DORP	 15
situering	16
ruimtelijke systemen	18
landschapsbeleving	30
 NAAR EEN TOEKOMSTGERICHTE DORPSKERN	 37
toelichting raamwerk	38
publieke dorpsas	42
historische ruggengraat	50
zacht groenblauw netwerk	58
duurzaam bovenlokaal netwerk	70
hoeves als poorten tot het dorp	82
Heule-landschapspark	88
 ROADMAP VOOR DE TOEKOMST	 97

LEESWIJZER

Het masterplan is opgedeeld in drie delen:

- **DEEL 1 - OP ZOEK NAAR HET DNA VAN HET DORP**
- **DEEL 2 - NAAR EEN TOEKOMSTGERICHTE DORPSKERN**
- **DEEL 3 - EEN TRANSITIE-AGENDA ALS ROADMAP VOOR DE TOEKOMST**

DEEL 1 - OP ZOEK NAAR HET DNA VAN HET DORP tracht vanuit een tweeledig onderzoekstraject een zo breed mogelijke input weer te geven die de eigenheid van het dorp schetst. Het begrijpen van de onderliggende **ruimtelijke systemen** in en rondom de dorpskern (fysisch-, landschappelijk en mobiliteitssysteem) vormt de eerste stap en de basis van het ontwerpend onderzoek. Daarnaast bestaat dit tweeledig traject uit de **beleving van het dorpse landschap**: de identiteit van het omringende landschap en waar deze het dorp binnenkomt, de leesbaarheid van de dorpskern, de dorpsrand en zijn dialoog met het landschap en de beleving van dit alles door de inwoners en gebruikers. Voor de opmaak van de landschapsbelevingskaart doen we beroep op de lokale kennis van de inwoners van het dorp. Deze open maar gerichte bewonersbevraging vormt het **kick-offmoment** van het masterplan.

Via een gerichte **actorenanalyse**, evolutief doorheen het proces, zijn de belangrijkste sleutelfiguren bepaald en bevraagd die ofwel lokale kennis hebben van de dorpskern, ofwel expertise hebben in de belangrijke thema's voor de

dorpskern. De landschapssysteemkaart en de landschapsbelevingskaart worden afgetoetst met de verschillende actoren.

In **DEEL 2 - NAAR EEN TOEKOMSTGERICHTE DORPSKERN** brengen we de inzichten uit de verschillende themakaarten samen waaruit we de belangrijkste **ruimtelijke identiteitsdragers** van de dorpskern identificeren. Deze identiteitsdragers zijn tevens mee bepaald door de drie lenzen meegegeven door de gemeente (zie volgende pagina), bestaande uit de **grote overkoepelende ambities** voor de dorpskern. De vooropgestelde identiteitsdragers zijn typerende ruimtelijke structuren die elk uitdagingen kennen die kunnen bijdragen aan het verwezenlijken van deze grote overkoepelende ambities: een verbonden, een klimaatrobuuste en een levendig Moorsele.

Voor elk van deze identiteitsdragers stellen we vervolgens **specifieke ambities** voorop die thema-overschrijdend zijn en die de drie lenzen integraal benaderen. Deze ambities geven weer waarin de specifieke identiteitsdrager binnen de dorpskern zich kan profileren of onderscheiden binnen de dorpskern of zijn ruime omgeving.

Om deze ambities waar te maken zijn **ruimtelijke strategieën** uitgewerkt. Een aantal visualisaties van specifieke en/of typerende locaties binnen de dorpskern tonen tot slot aan hoe deze strategieën vorm kunnen krijgen in de praktijk.

Tijdens het ontwerpend onderzoek worden **terugkoppelmomenten** georganiseerd met verschillende actoren gaande van stedenbouwkundige ambtenaars, lokale

en externe experts en geëngageerde burgers. Opmerkingen en suggesties op de dragers, hun bijhorende ambities en principes worden verzameld en verwerkt. De verwerking tot een finaal masterplan wordt een laatste maal teruggekoppeld met de bewoners en de adviesraden aan de hand van een toekomstwandeling doorheen het dorp.

In **DEEL 3 - EEN TRANSITIE-AGENDA ALS ROADMAP VOOR DE TOEKOMST** gaan we na hoe de inzichten en doelstellingen uit het ontwerpend onderzoek kunnen worden omgezet in een **beleidsstrategie**. We bouwen de strategie op door enerzijds **prioritaire (korte termijn) acties** te identificeren die genomen kunnen worden in de dorpskern. Anderzijds is het ook cruciaal dat er duidelijke **randvoorwaarden** zijn voor nieuwe ontwikkelingen in de dorpskern. Dit biedt een generiek kader voor alle nieuwe ontwikkelingen in de dorpskern. Dit alles wordt gebundeld in een **transitie-agenda** die mee koers zet richting een robuuste toekomst voor het dorp.

"Alle tekstdelen die doorheen het document op deze manier tussen aanhalingstekens aangeduid worden, duiden op quotes van bewoners of experts uit de bevraging of ontwerpdagen"

DRIE LENZEN

Uit eerste gesprekken met de gemeente Wevelgem volgen drie overkoepelende ambities voor de dorpskern, die we als lenzen hanteren om de opdracht te benaderen.

De drie grote ambities voor de dorpskern zijn de volgende: een klimaatrobuust Moorsele, een verbonden Moorsele en een levendig Moorsele. Deze worden op de volgende pagina's verder toegelicht.

Het onderzoek, vertrekkende vanuit systeemdenken, beoogt een benadering vanuit de ruime context van het dorp. Het systeemdenken dwingt ons niet enkel naar het dorp te kijken, maar in al zijn facetten de connectie te zoeken met zijn ruime omgeving.

De drie lenzen worden doorheen het masterplan geïntegreerd benaderd.

Naar een klimaatrobuuste dorpskern

Afgelopen jaren werd reeds ingezet op een aantal uitdagingen om het centrum van Moorsele klimaatrobuust te maken. Een voorbeeld hiervan is de realisatie van de visie op de Heulebeek (de aanleg van het groen lint), die het centrum tegen overstromingen vanuit de waterloop beschermt. Een ander voorbeeld is de gedeeltelijke ontharding van het dorpsplein.

Dit masterplan bouwt hierop voort en maakt een toekomstvisie voor de gehele dorpskern benaderd vanuit het ruimer systeem met onder meer aandacht voor:

- ruimte voor water doorheen het dorp i.f.v. het voorkomen van pluviale overstroming en overstort
- vergroenen en ontharden (hittestress, vergrijzing, nabijheid van heel wat kwetsbare functies, ...)
- een biodivers landschap tot in de kern van het dorp
- het connecteren van de dorpskern met de omliggende open ruimte

11

voorbeelden van kwaliteiten waarnaar gezocht wordt voor de dorpskern van Moorsele

Bufferruimte in Groen Lint dat tevens als natte speelzone fungeert

Bloemenveld op begraafplaats versterkt biodiversiteit in de kern

Minimale verharding om wateroverlast te beperken en t.v.v. de leefkwaliteit (Lijnmolen, Gent, Omgeving + DENC! + BLAF, 2019)

Regentuinen kunnen tot 30% meer water opnemen dan gazon en zorgen voor kwantitatief beheer van regenwater (Leefmilieu Brussel)

Naar een verbonden dorpskern

In het meerjarenplan 2020-2025 is volgend actieplan expliciet opgenomen voor de deelgemeente Moorsele: 'PB4-AP6: Doorheen Moorsele wordt gebouwd aan een netwerk van fijnmazige trage wegen'. De werkgroep trage wegen onderzocht in het najaar 2020 in overleg met de bevoegd schepen, welke bijkomende trage wegen/missing links in Moorsele een meerwaarde kunnen zijn binnen het fijnmazig netwerk. Er werd een inventarisatie gemaakt van de bestaande trage wegen, aangevuld met de mogelijke en wenselijke uit te breiden missing links. Hieraan werd ook een actietabel gekoppeld met daarin uitleg/ situering, stand van zaken, te nemen acties en richtinggevend de realisatieperiode.

Het masterplan bouwt verder op deze ambities:

- Optimaliseren en verfijnen huidige visie op netwerk van trage wegen en uitbouwen tot een duidelijk samenhangend geheel
- Uitwerken van ontwikkelingsprincipes voor de realisatie van de trage wegen (leesbaar, zichtbaar, flexibel, fijnmazig, bereikbaar)
- Inrichting van toegangswegen afstemmen op het netwerk van trage wegen (veilige aansluiting)

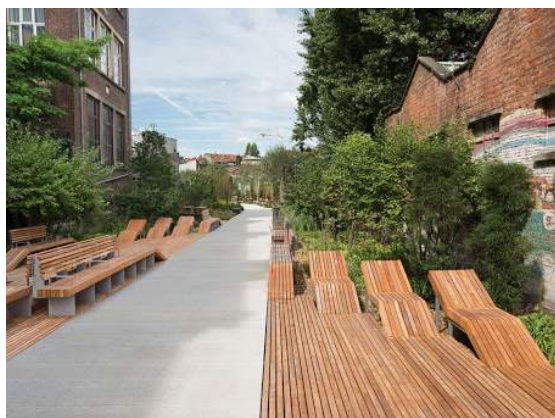
voorbeelden van kwaliteiten waarnaar gezocht wordt voor de dorpskern van Moorsele

Herkenbare toegang tot het Groen Lint (aantakking ontbreekt hier nog)

Publieke doorsteek gekoppeld aan natuurlijke spelprikkel

Inzetten op beleefbaarheid en rustpunten in zacht netwerk (Zennepark, Schaarbeek, la Compagnie du Paysage, 2016)

Inzetten op integrale toegankelijkheid van het zachte netwerk (Pluk-jegeluk-tuin, CM zorgverblijf, Hooibonk, 2017)

Naar een levendige dorpskern

Een pandemie zoals Covid-19 drukt ons met de neus op de feiten wat betreft het belang van de leefbaarheid van onze directe omgeving. Dorpen, en zeker landelijke dorpen zoals Moorsele, hebben het voordeel vlakbij toegang te hebben tot de open ruimte. Anderzijds is het in deze dorpen belangrijk om in te zetten op de beschikbaarheid en bereikbaarheid van dagdagelijkse voorzieningen die gekoppeld zijn aan ontmoetingsruimte voor de dorpsbewoners. Om hieraan tegemoet te komen zet het masterplan ondermeer in op volgende zaken:

- Visie op publieke functies en handelsapparaat in verbinding met het groenblauw netwerk. Dit

onderzoek zal potentiële plekken (centraliseren, bundelen,...) aanreiken voor handelsapparaat voortbouwend op aanwezige weefsel. Inrichting van publieke ruimte en groenblauw netwerk heeft indirect een impact op de problematiek van het vergrijzend handelsapparaat.

- Aandacht voor verschillende doelgroepen (toenemende vergrijzing, aantrek jongeren, ...) - multifunctionaliteit
- Ontwikkelingsprincipes voor een kwalitatieve afwerking van de dorpsranden

voorbeelden van kwaliteiten waarnaar gezocht wordt voor de dorpskern van Moorsele

Ruimte voor ontmoeting en levendigheid in de dorpskern

Initiatieven voor en door de dorpsbewoners (Kippegem, Roeselare)

Verbonden dorpsbewoners die elkaar uit de nood helpen (Telex + vzw Inval werken samen met jongeren voor ouderen, Roeselare)

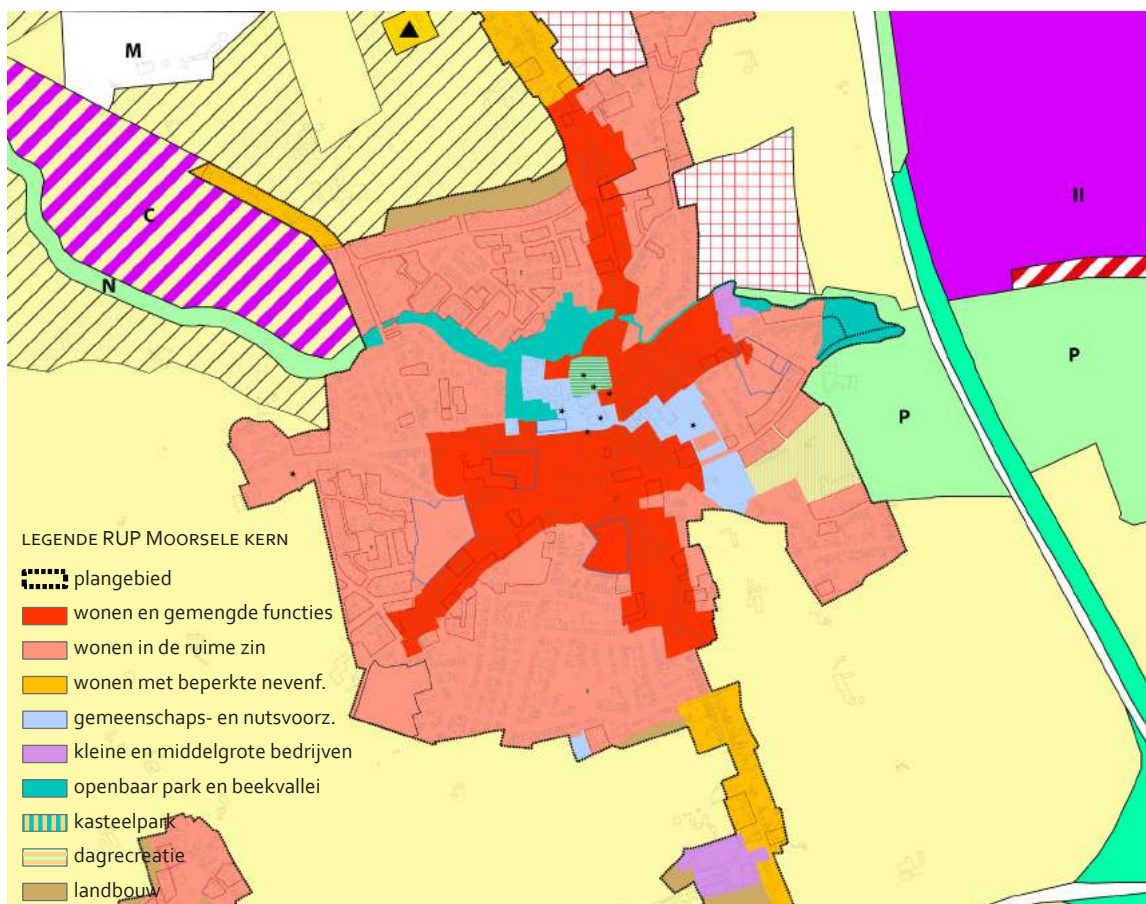
Bundelen van voorzieningen in dorpspunt kan versterkend effect hebben (hoevewinkel, Ieper)

**OP ZOEK NAAR
HET DNA VAN HET DORP**

SITUERING

16

Het RUP blijkt te weinig richtinggevend om de (toekomstige) woonwijken en het centrum verder vorm te geven of een eigen identiteit te geven

geldende planologische context voor Moorsele (Gewestplan met RUP Moorsele kern)

Het dorp Moorsele

Moorsele, een dorp van om en bij de 6.000 inwoners, ligt net buiten het stedelijk gebied van Kortrijk. Het is een deelgemeente van Wevelgem die samen met Gullegem groot Wevelgem vormen. De morfologie van de bebouwing en de omliggende open ruimte geven deze deelgemeente een sterk **landelijk karakter**. Er is nog een sterk **gemeenschapsgevoel** ondersteund door tal van **culturele en sociale voorzieningen**. Het centrum zelf bevat een aantal kenmerkende **historische elementen** zoals het Kasteel van Moorsele en de Sint-Martinuskerk. De kern wordt doorsneden door de recent gerealiseerde en goed toegankelijke **groenblauwe as** van de Heulebeek, het Groen Lint genaamd (cf. project Heerlijke Heulebeek). Het woonweefsel bevat op verschillende plaatsen ook **buurtgroen** maar dit is vaak verborgen en weinig kwalitatief ingericht.

Ondanks de relatief lage knooppuntwaarde (in vergelijking met de deelgemeenten Wevelgem en Gullegem) wordt Moorsele als woonkern zeer aantrekkelijk ervaren. Hierdoor is de **stedelijke druk** er toch voelbaar. De verschillende **inbreidingsprojecten** die momenteel op tafel liggen, spelen in op deze aantrekkelijkheid. Hierdoor komt het resterende buurtgroen onder druk te staan. De inbreidingsgebieden bevinden zich ook veelal in de lager gelegen gebieden in de kern die tot op vandaag gevrijwaard gebleven zijn van bebouwing. Het zijn binnengebieden waar waterberging en infiltratie een uitdaging vormen. Naast de inbreidingsprojecten is ook een

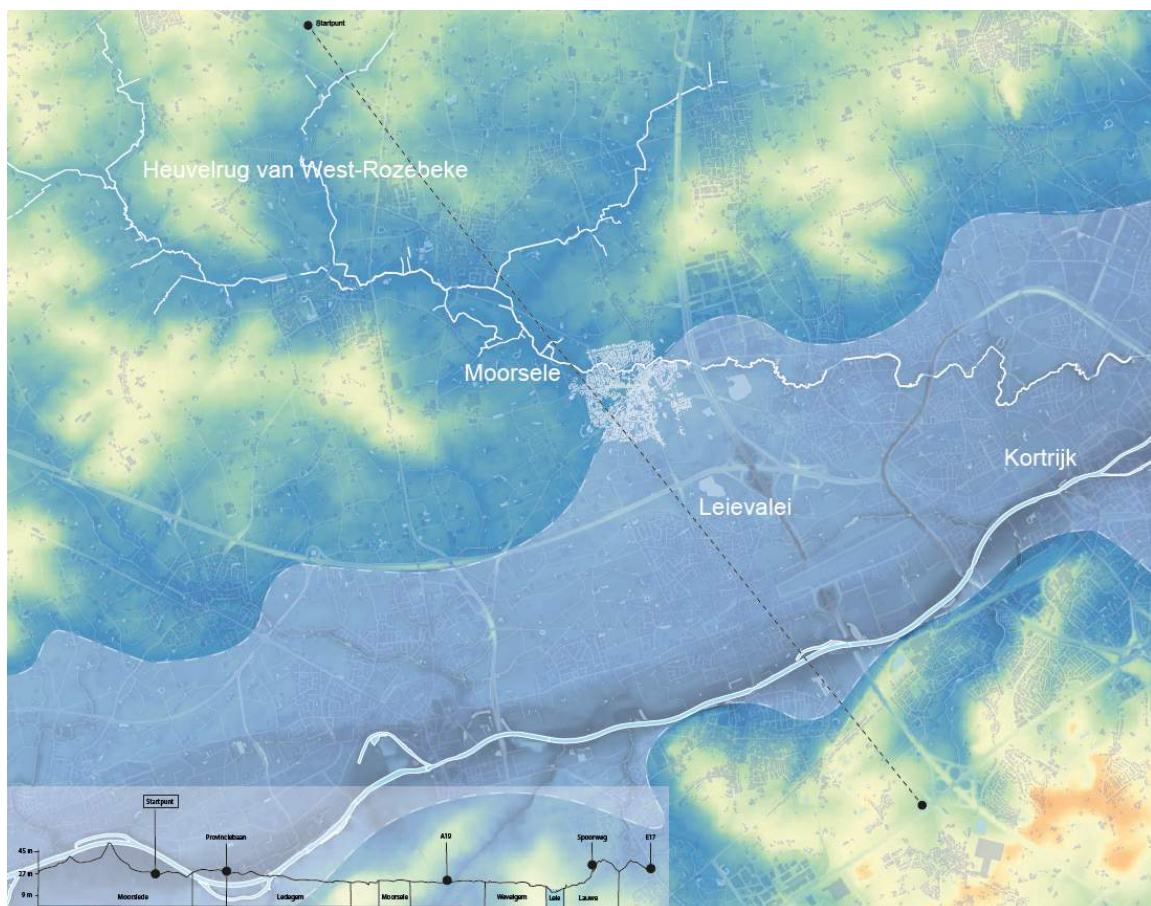
verdere **verlinting** zichtbaar, die zorgt voor een gerafelde dorpsrand en een onleesbare overgang tussen de open ruimte en de dorpskern. De vraag naar bijkomende wooneenheden vertaalt zich ook in de **verappartementisering** van het plattelandsdorp waardoor het karakter van Moorsele verloren dreigt te gaan. Als gevolg van deze toenemende verstedelijking is er op invalswegen en kruispunten een grote **mobilitetsdruk** wat voor gevaarlijke verkeerssituaties zorgt in de dorpskern. Deze verstedelijkingsdruk gaat gepaard met een **dalend voorzieningenniveau** en een **vergrijzing van de bevolking** waardoor de leefbaarheid van de Moorseelse dorpskern steeds meer onder druk komt te staan.

Net hierdoor is het belangrijk om **toekomstgericht** te investeren in de woonkern zodat de **leefbaarheid** en de **eigenheid** er opnieuw kan versterkt worden.

Geldende planologische context

Over de dorpskern van Moorsele ligt een **gebiedsdekkend RUP**, opgemaakt in 2018, met het oog op een sterke administratieve vereenvoudiging. De scope van het masterplan volgt min of meer de contour van dit RUP. Buiten deze contour is parallel aan de opmaak van dit masterplan een RUP open ruimte in opmaak die tevens de verderzetting van het RUP Groene Slinger opneemt waarvoor in 2017 een ontwerp RUP werd opgemaakt. Het traject voorziet afstemming tussen beide planinitiatieven.

Moorsele op de snijlijn van twee landschappen

AGIV metadatacenter: LiDAR Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen en GRB

Landschappelijke inbedding

Topografie

Wanneer we de landschappelijke inbedding van Moorsele in zijn omgeving op macroschaal bekijken dan zien we dat de dorpskern zich **op de snijlijn van twee landschappen** bevindt. De Heuvelrug van Westrozebeke bevindt zich ten noordwesten van de kern en loopt in het centrum van Moorsele over in de Leievallei die zich ten zuiden van de kern langsheen de Leie uitstrekt.

De overgang van het meer reliëfrijk landschap van de **Heuvelrug van Westrozebeke** naar een relatief vlak landschap van de **Leievallei** betekent ook een watersysteem dat verloopt van een relatief hoog verhang op de heuvelrug naar een relatief laag verhang in de vallei. Deze overgang van een snel(ler) verval naar een laag verval gebeurt waar Moorsele zijn kern heeft. Een vertraagde afvoer betekent een **grotere ruimtevraag voor het trager afstromend water**. Deze noodzaak aan ruimte voor water zien we terug in het grote overstromingsgebied ten noordwesten van de kern, het gebied net voor de Heulebeek de kern binnenstroomt, en we zien deze noodzaak ook terug in het project van het Groen Lint, waar waterberging en waterveiligheid de aanleiding was van de herinrichting van deze beekvallei door de kern.

Wanneer we de topografie nader bekijken zien we dat de historische kern van Moorsele op een smalle, **hoger gelegen rug** gelegen is in de vallei van Heulebeek. Parallel aan deze rug bevindt er zich in het zuiden een tweede - weliswaar doorsneden - hoger gelegen rug. Deze topografie voelt aan als een **kleine beekdelta**, waar

in interglaciale periodes een vlechtende beek langsheen deze ruggen richting de Leievallei stroomde.

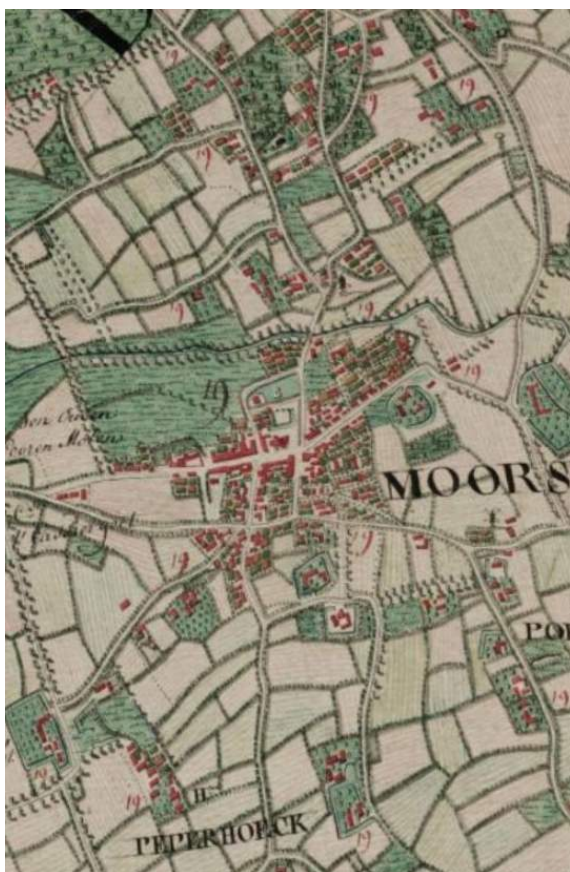
Open ruimtegebruik in de rand van Moorsele

Moorsele is een typisch **plattelandsdorp**. De kern wordt zowel ten noorden als ten zuiden en ten westen en deels ten oosten omringd door een **productief landbouwlandschap**. De zeer vruchtbare - in hoofdorde voornamelijk zandleem - gronden en de nabijheid van de voedingsindustrie levert een **open akkerbouwlandschap** op. Een landschap ontdaan van zijn historische kleine landschapselementen.

Vandaag wordt er een **veelheid aan gewassen** geteelt rondom Moorsele wat in de zomermaanden een zeer afwisselend beeld oplevert van productieve graslanden, maïsakkers, aardappelvelden tot allerhande groenten. Landbouw vormt dan ook de belangrijkste grondeigenaar rondom Moorsele.

Ook **historisch** zien we op de Ferrariskaart een landschap die nagenoeg volledig in landbouwproductiviteit vervat zit. In tegenstelling tot veel andere gebieden in Vlaanderen en zelfs West-Vlaanderen vinden we hier geen woeste gronden of grote boscomplexen. Op enkele gras- en hooilanden in de Heulebeekvallei na, vallen de bijna **gebiedsdekkende akkers** zeer sterk op ten tijde van Ferraris. De **dichtheid aan perceelsrandbegroeiingen** en de **hoeves met walgracht** zijn echter twee elementen die vandaag (nagenoeg) verdwenen zijn.

Dorpskern omringd door productief landschap maakt van Moorsele een echte landbouwgemeente

Moorsele op de Ferrariskaart (1771-1778)

Open ruimte ten westen van Moorsele (foto: wevelgem.be)

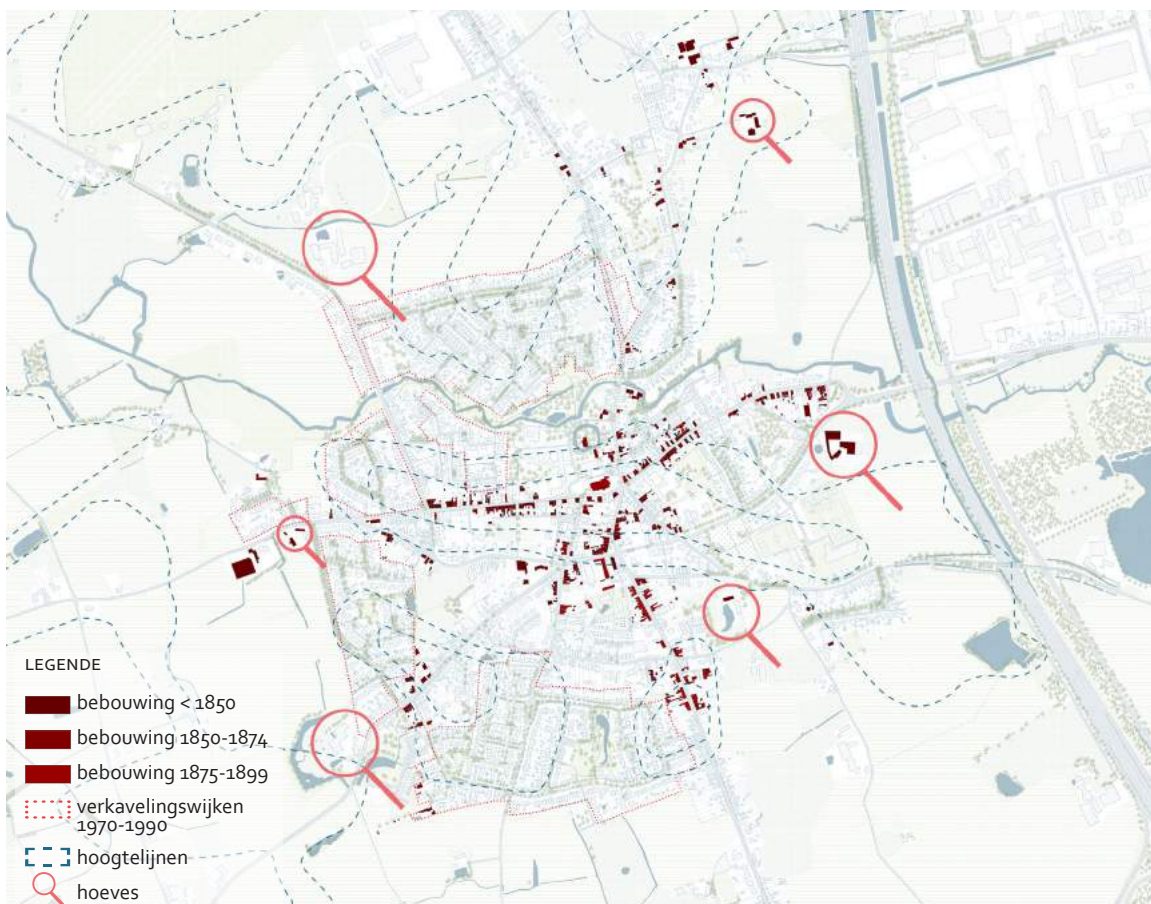
Kleine Bergelenput t.h.v. de Heerweg tussen kern en E403 (toekomstig provinciaal domein de Groene Slinger)

Als we meer inzoomen op de dorpskern springt de grote oppervlakte aan **moestuinen** op de Ferrariskaart ook zeer sterk in het oog. De zeer vruchtbare grond op de grens tussen de natte Heulebeek en de hogere en drogere zandleemgronden, en de dichte aanwezigheid van een grote stad als Kortrijk doet vermoeden dat deze moestuinen niet enkel waren voor eigen consumptie maar ook voor verkoop in een stad als Kortrijk.

Niettegenstaande de nog steeds sterke aanwezigheid van de landbouw is het landschap rondom Moorsele **sterk getransformeerd** door een uitkleding van het landschap, de bouw van grote infrastructuurbundels, nieuwe woongebieden en industriezones.

Anderzijds kent de omgeving ook enkele **bovenlokale (groene) aantrekkingspolen** in de directe rand rondom Moorsele, zoals het Provinciedomein Bergelen en het toekomstig landschapspark Klein Bergelen. Op grondgebied van Moorsele vormen het vliegveld ten noordwesten van de kern (vooral gebruikt voor recreatievluchten) en het hippisch centrum Het Zilveren Spoor, ten oosten van het vliegveld, belangrijke recreatieve aantrekkingspolen.

De historische dorpskern, ontstaan op de rug van de 'delta', is beeldbepalend en geeft vorm aan de cultuurhistorische identiteit van het dorp

Cultuurhistorische identiteit

Groei van de bebouwde kern

Wanneer we de bebouwing voor 1900 bekijken in de kern van Moorsele kunnen we de **ontstaanskern** definiëren. Deze neemt een eerder diffuse vorm aan met een zichtbare concentratie op de noordelijke rug van de delta, waar de bebouwing reeds voor 1850 geleidelijk aan groeit ter hoogte van de leperstraat en de Rozenstraat en zich verder verspreidt langsheen de Warandestraat richting Wevelgem.

Op zekere afstand van die ontstaanskern langsheen de invalswegen tot Moorsele vinden we de typerende vorm en landschappelijke inkleding van **hoeves** terug. Hoeves die ook dateren van voor de 20e eeuw en op vandaag de dorpsrand afbakenen met hun kenmerkende structuur en uitzicht ter hoogte van de invalswegen.

De kern breidt zich verder uit in de **jaren 1970-1980** met heel wat nieuwe **verkavelingswijken**. Vanaf dat moment vervaagt de relatie tussen het landschap en het dorp geleidelijk aan. De bebouwing houdt op heden nog weinig rekening met de **glooiingen in het landschap**.

Een groot deel van deze wijken zijn sociale woonwijken. Moorsele kent een hoog percentage aan **sociale wooneenheden** in vergelijking met andere Vlaamse gemeenten. Deze hebben een grote beeldbepalende waarde voor de dorpskern. De wijken, ontstaan tussen de jaren '50 en '80 zijn stilaan **uitgeleefd** en hebben nood aan renovatie om te voldoen aan de huidige (klimaat)normen. In deze wijken is de sociale huisvestingsmaatschappij De Vlashaard bezig met het vernieuwen van de verouderde woningen inclusief de heraanleg van de publieke ruimte (vb. ontharden en vergroenen in project Architect Vanhoornelaan).

Beeldbepalende gebouwen

Veel van de gebouwen gelegen in de ontstaanskern van Moorsele vormen op vandaag **historisch waardevolle en beeldbepalende gebouwen** voor de dorpskern. Deze bepalen mee de identiteit van het dorp.

Tegenover de school De Waterlelie, in aansluiting met het Groen Lint, ligt het volledig omwalde **Kasteel van Moorsele**, ook gekend onder de benaming Kasteel Grimaldi. Het kasteel werd gebouwd in de 15^e eeuw en beschermd als **monument** bij M.B. van 3 juni 2005. Het kasteel is in privaat bezit. Af en toe stelt de huidige kasteelheer het domein open voor de inwoners van Moorsele.

Ten zuiden van De Waterlelie bevindt zich het **woonzorgcentrum Sint Jozef** waarvan het herenhuis, daterende uit de 18^e eeuw en in de volksmond 'Klein Kasteel(tje)' genaamd, beschermd is als **monument** bij M.B. van 3 juni 2005. In 2018 breidde het woonzorgcentrum uit met nieuwe serviceflats die gericht zijn naar het Sint-Maartensplein. Het woonzorgcentrum beschikt aan de andere zijde over een grote, **bosrijke tuin** aansluitend op het Groen Lint, die op bepaalde tijdstippen ook toegankelijk gesteld wordt voor de inwoners van Moorsele.

Het **Sint-Maartensplein** vormt het dorpsplein van Moorsele. Het plein staat reeds aangeduid op de Ferrariskaart (1770-1778) en kent vooral een commerciële- en dienstfunctie met ten westen het woonzorgcentrum en ten noorden het **ontmoetingscentrum De Stekke** waarin verschillende diensten zoals de politie en de bibliotheek gevestigd zijn en waar ook culturele activiteiten en evenementen plaatsvinden.

*Beeldbepalende gebouwen en voorzieningen
als aaneengeschakeld geheel in de dorpskern
vormen het kloppend hart van het dorp*

Sint-Martinuskerk op het heraangelegde Sint-Maartensplein

Woonzorgcentrum Sint Jozef met het "klein kasteeltje"

Hoeve Ter Couter

Kasteel van Moorsele (foto: krant van West-Vlaanderen, 2017)

Ten oosten van het plein staat de **Sint-Martinuskerk** die in zijn huidige vorm dateert van het einde van de 15^e eeuw en waarvan de oude delen **bescherm**d zijn als monument bij K.B. van 19 april 1937. De kerk is nog steeds in dienst.

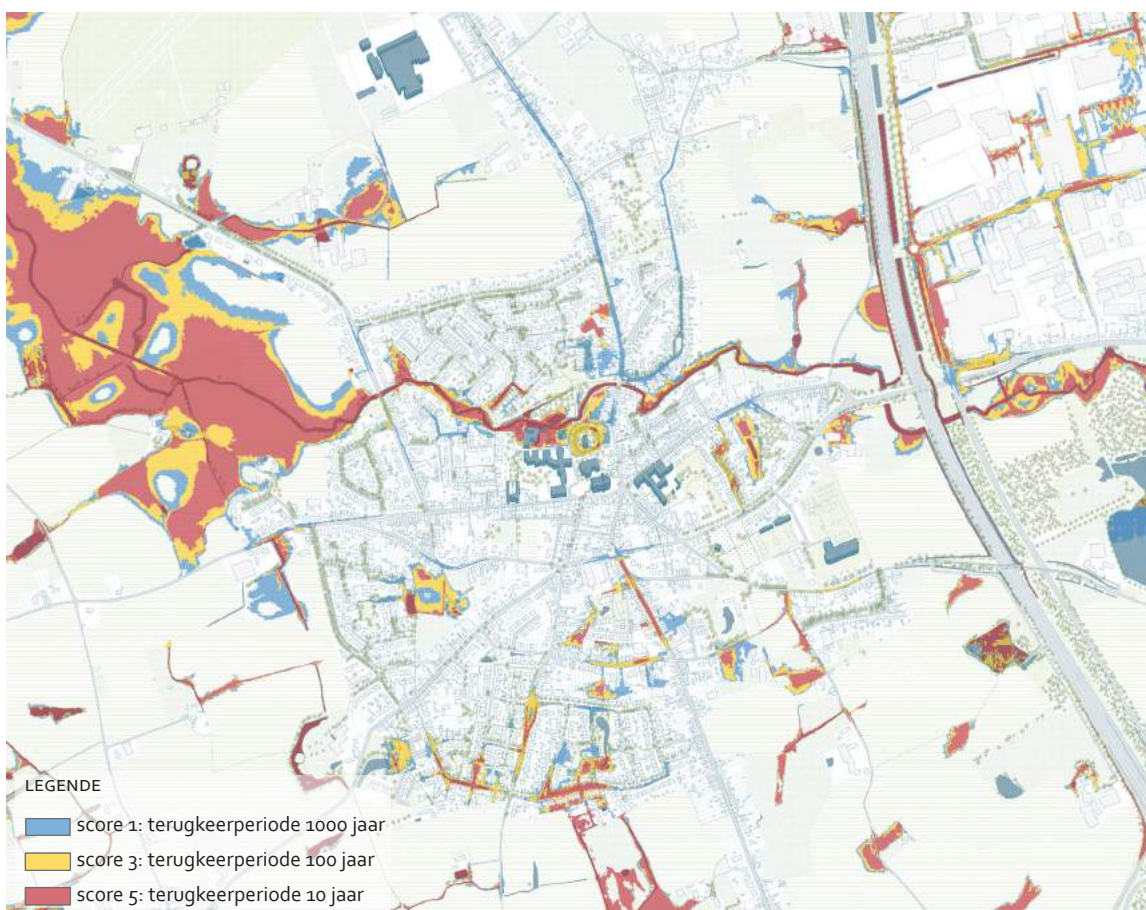
In de leperstraat, iets ten westen van het dorpsplein, ligt het voormalig brouwerijcomplex bestaande uit een 19^e-eeuws woonhuis, brouwerij en mouterij, dat tegenwoordig het **ontmoetingscentrum "de Brouwerij"** vormt. Hier vinden o.a. de muziekschool en de Chiro hun onderdak. Onder het centrale hoofdgebouw van de brouwerij is een doorgang mogelijk met directe aansluiting op het Groen Lint.

Voorzieningenniveau

De kleinhandelszaken, diensten en horeca in Moorsele concentreren zich voornamelijk op de as Salinusstraat-Overheulestraat, in de leperstraat ter hoogte van het Sint-Maartensplein en rond enkele kruispunten in de Sint-Janstraat. Zoals in vele dorpen het geval is, kent ook Moorsele een **dalend voorzieningenniveau** met steeds meer leegstaande handelszaken in de kern. De voorzieningen, de handel en horeca zijn zowel inzake aard als aantal uitsluitend gericht op het niveau van de kern van Moorsele zelf (Beleidsplan Mobiliteit, 2020).

In 2021 bevinden zich een twaalfstal detailhandelszaken in de kern, tien horecazaken, negen aangeboden diensten en dertien zaken die leegstaan of waar geen handelsaanbod meer is. Ook dit beperkte basisaanbod dat nog rest staat vandaag onder druk (bron: studie rond de evolutie in het aanbod in detailhandel, POM West-Vlaanderen).

Relatie tussen het landschap en het dorp vervaagt en bebouwing houdt nog weinig rekening met de glooiingen in het landschap met verhoogd overstromingsrisico als gevolg

pluviale overstroming volgens terugkeerperiode - Klimaatportaal Vlaanderen, VMM

Ademruimte doorheen het bebouwde weefsel

De kern van Moorsele kent doorheen zijn bebouwd weefsel ook enkele open ruimteplekken die onbebouwd bleven tot dusver. Dit zijn vaak gebieden die in de **lager gelegen zones** van de kern liggen en die een hogere watergevoeligheid kennen. Meestal gaat het om binnengebieden waarlangs al dan niet aaneengesloten woningen liggen die zich met hun achterkanten naar het open binnengebied richten. Hierdoor zijn deze binnengebieden vaak niet zichtbaar vanaf de straatkant en kennen deze een povere randafwerking en gebrek aan een duidelijke identiteit. Enkele van deze open ruimtekamers worden benut als **akkergrond of weide**, anderen als **wijkpark of buurtpark** met spelgelegenheden.

Het Groen Lint vormt het grootste aaneengesloten groen open ruimtegebied in de dorpskern. Deze groene valleizone langsheen de Heulebeek biedt ruimte voor recreatief gebruik, waterberging en natuurontwikkeling.

De aanleg van het Groen Lint kwam anderzijds voort uit de **waterproblematiek**

die vooral de wijken en voorzieningen langsheen de Heulebeek trof als gevolg van de snelle verkaveling en uitbreiding van de kern ten noorden van de Heulebeek in de jaren '70 en '80. Deze uitbreiding hield niet langer rekening met de glooiingen in het landschap en er werd ook in de lager gelegen gebieden van het dorp gebouwd. Met de aanleg van het Groen Lint, dat deel uitmaakt van het grootschalige project met betrekking op de volledige Heulebeek "de heerlijke Heulebeek", werd een deel van deze overlast opgevangen.

De kaart met de pluviale overstrooming volgens terugkeerperiode (10 - 100 - 1000 jaar) toont echter nieuwe potentiële overstromingsgevoelige gebieden aan in en rondom de kern van Moorsele.

Ook de **geplande ontwikkelingen** in de resterende onbebouwde binnengebieden in lager gelegen gebied in de dorpskern drijven het percentage aan verharding in de dorpskern op en verhogen de **watergevoeligheid in de kern**. Volgens de **pluviale overstromingskaart** volgens terugkeerperiode is het voornamelijk in en/of rondom deze huidige open binnengebieden dat er een hoger risico.

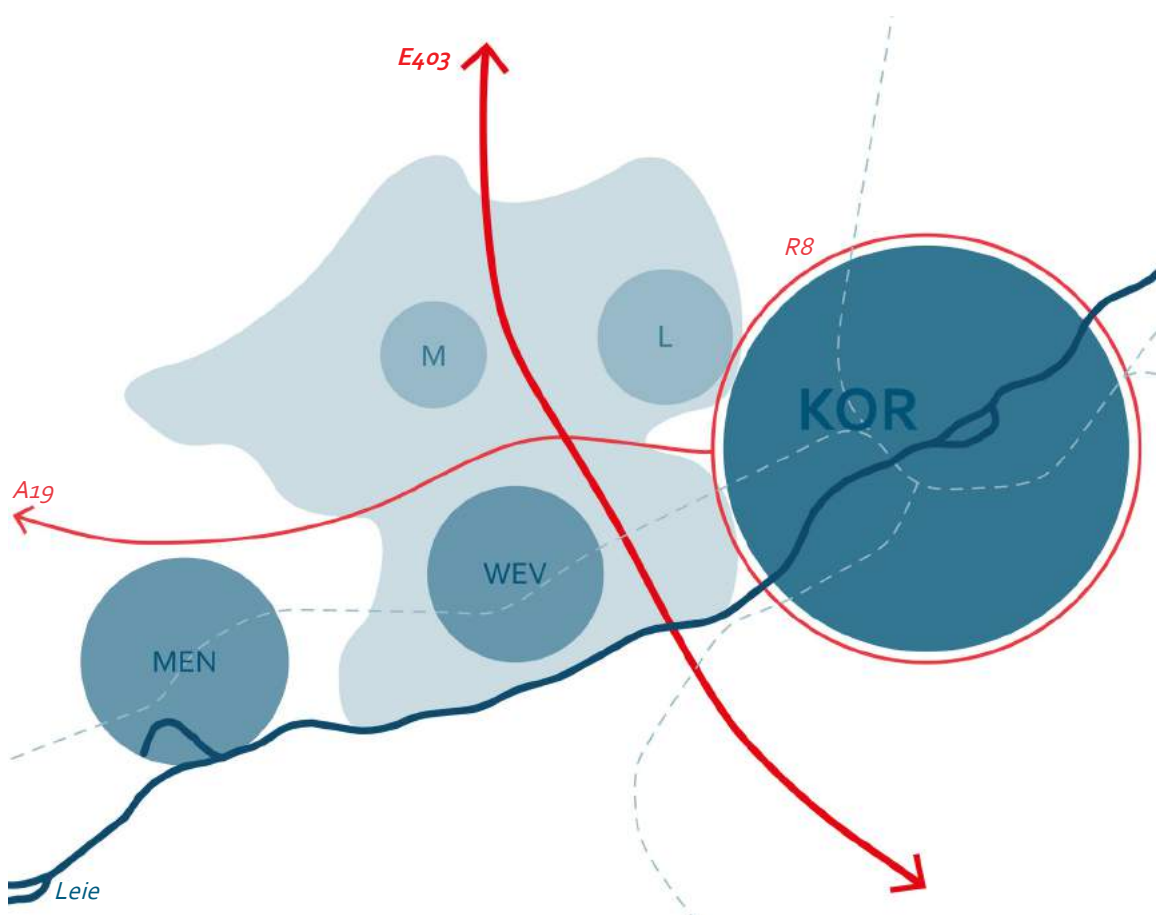

Akkerland in de Oude Tramweg met zicht op de Damberdstraat en achterkanten van de woningen in de leperstraat

Het 'verborgene' met speelplein naast de militaire begraafplaats

*Moorsele is fysiek gescheiden van de andere
deelgemeenten door bovenlokale verbindingswegen*

Infrastructuur

Bovenlokale verbindingswegen

Moorsele ligt in de oksel van de maas E403 (hoofdweg) / A19 (primaire weg categorie 2) / N32 (secundaire weg categorie 2). Het is landschappelijk van zijn deelgemeenten gescheiden door deze **grootschalige lineaire infrastructuur**.

Ondanks de nabijheid van deze **bovenlokale verbindingswegen** is de bereikbaarheid ervan niet optimaal. De omrijfactoren tot de aansluiting zijn namelijk zeer groot. Ter illustratie: de route Moorsele - Menen is 5,6 km via de Wittemolenstraat ten opzichte van 12km via de A19.

Lokale ontsluitingswegen

Uit de Visietekst Mobiliteit 2025 opgemaakt door de gemeente Wevelgem blijkt dat binnen grondgebied Wevelgem enkel lokale wegen type II geselecteerd zijn. Deze kunnen volgens de Visietekst Mobiliteit op voldoende wijze instaan voor de (beperkte) verbindende functie op lokaal niveau. Hun **ontsluitende functie** blijft belangrijker dan de verbindingfunctie.

De Ieperstraat wordt vanaf de kruising met de Oude Tramweg richting buitengebied niet langer als lokale weg type II geselecteerd maar wordt lokale weg type III. Deze categorisering past beter bij het karakter van landelijke weg (Beleidsplan Mobiliteit, 2020).

In Moorsele hebben de verkeerscirculatiemaatregelen geleid tot een lichte afname van doorgaand verkeer. Wel is het verkeer meer geconcentreerd, waardoor vooral de **leefbaarheid in de Secretaris Vanmarckelaan** door de meer dan 1.200 voertuigen (cijfers 2011) die er tijdens de (avond)spits passeren, sterk op de proef wordt gesteld (beleidsplan mobiliteit, 2020).

Scholieren uit Moorsele rijden voor een groot deel via de Bergelen – Grote en Oude Ieperstraat naar Kortrijk. In het centrum van Gullegem en Moorsele is er op de belangrijke wegen voor het autoverkeer (resp. Verriestlaan – Oude Ieperstraat en Sint-Jansstraat – Vanmarckelaan) ook een aanzienlijk aantal fietsers.

Wel goede autoluwe verbindingen tussen Wevelgem en Moorsele en Moorsele en Gullegem.

LANDSCHAPSBELEVING

Een cruciaal onderdeel van de verkennende analyse is het aan het woord laten van de inwoners van Moorsele en de dagdagelijkse gebruikers van de (publieke) ruimte. De Moorselenaars blijken zeer actief en begaan met hun dorpskern waardoor we massaal input verkregen die we verwerkten in een landschapsbelevingskaart. Zowel oud als jong gaf hun mening over de situatie zoals deze op vandaag is en gaf ideeën over hoe de kern zou moeten evolueren. Enkele belangrijke thema's die meermaals aangehaald werden worden op de volgende pagina's besproken en gestaafd aan de hand van enkele quotes uit de bevraging.

"Stop de verkavelingen en nieuwbouw, veel beter mooie premies geven om bestaande huizen te renoveren"

"We hebben in Moorsele veel miserabele stukken straat zonder groen die zo heet als een oven worden in de zomer. Kan er geen trekker gevonden worden die mensen attent maakt op mogelijkheden als groengevels, enz.? Een bebloemingswedstrijd, openbreken van verharding om er een paar bomen te plaatsen?"

"Minder appartementen en meer natuur" - leerling BAMO

"Op deze plaats (Heerweg) is het erg ontoegankelijk voor kinderfietsen, rolstoelen, steps,... en bovendien ook gevaarlijk (steil voetpad, stuk overgroeid) - zou voor de toegankelijkheid van het centrum te voet wel super zijn als hier verbetering mogelijk is"

"Uitgestippeld wandelpad maken die alle groenzones van Moorsele met elkaar verbindt"

Publieke (groene) ruimte

Uit de bewonersbevraging blijkt duidelijk dat de inwoners **zeer positief** zijn over de **recentelijke opwaardering** van de publieke ruimte in hun kern via onder andere de aanleg van het Groen Lint en de heraanleg van het Sint-Maartensplein. Hierbij wordt zowel gesproken over **visuele aantrekkelijkheid** als over veelgebruikte **ontmoetingsruimte**. Bij het Groen Lint in het bijzonder komt de plek duidelijk naar voren bij frequent aangeduide **recreatieve wandelroutes** en als **rustige en veilige plek** om te wandelen met voldoende **zithoekjes** die uitnodigen tot rust en harmonie terwijl kinderen tegelijk toch ook kunnen **spelen** en joelen.

Daarnaast hebben ze ook zelf **heel wat ideeën** voor de publieke ruimte in hun kern, gaande van meer streetart in de straten tot het stimuleren van groene gevels, het toevoegen van waterelementen in het verborgene, cultuur in het Groen Lint etc. Daarnaast hebben enkele suggesties meer betrekking op het verhogen van de **fauna en flora** in de kern, zoals het voorzien van meer bloemen en gecontroleerd wildgroen voor bijen en vlinders, ruimte voor dieren in het Groen Lint,... En op het **ontharden** van de vaak overgedimensioneerde straten en woonwijken.

De **toenemende druk op de groene binnengebieden** is iets wat veel inwoners zorgen baart zo blijkt uit meerdere reacties. Ook de leerlingen van het 6e leerjaar in BAMO uiten hun bezorgdheid om het verdwijnende groen.

Trage wegen netwerk

Het begeven van de **zachte weggebruiker** doorheen de kern verloopt op sommige plekken niet altijd even evident. Het **bestaande netwerk aan trage wegen** kent op vandaag nog heel wat **missing links** en is niet overal en altijd even **toegankelijk** voor iedereen.

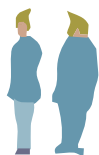
Enkele suggesties die uit de bevraging naar voor komen zijn o.a. de **uitbreiding van het Groen Lint**, zowel ten oosten langsheen de Heulebeek of via een andere wandelweg de verbinding maken tot Bergelen als ten westen tussen de Ledegemstraat en de Ballokstraat. Enkelingen zien een verbinding langsheen de Heulebeek minder zitten om privacy of ecologische redenen (water treedt uit zijn oevers, fauna herleeft in randen,...). Zij pleiten voor het **open houden van de open ruimte langs de beek** als rust- en voedselplaats voor vele dieren. In beide gevallen wordt meteen ook de op vandaag zeer **onveilige oversteek** over de invalswegen grenzend aan het Groen Lint aangehaald.

Een andere suggestie is om de trage verbinding van aan de **begraafplaats** door te trekken tot aan het **speelplein in het verborgene**, en die verder in te zetten als **groene verbinding vanuit het centrum tot aan de sportsite** en bij uitbreiding tot aan Bergelen en de trage verbinding richting Gullegem.

Ter hoogte van de **toekomstige ontwikkeling** op de voormalige manège achter de spar wordt geopteerd om binnen

"Het zou leuk zijn om daar (binnengebied t.h.v. Wittemolenstraat en Oude Tramweg), i.p.v. de zoveelste verkaveling te zien ontstaan, wat groen - bos - park te zien"

"Alle straatprofielen onder de loep nemen: overal waar een boom kan geplaatst worden, dit zeker doen! Zo ontstaat een groene gemeente waar werken, wonen, leven, ontspannen in symbiose met elkaar samengaan"

"Berkenlaan-Wagenbrugstraat kent veel toenemend verkeer, zelden wordt de snelheid gerespecteerd: sluiptweg industriezone, beter plaatselijk verkeer van maken"

"Gezien de bevolking veroudert, is het wenselijk om meer banken (met vuilnisbak) te plaatsen langsheen de wandelwegen"

"Wandelpad naast het vliegveld! Zalig! Jammer dat je dan uitkomt aan de Ledegemstraat die zo gevaarlijk is!"

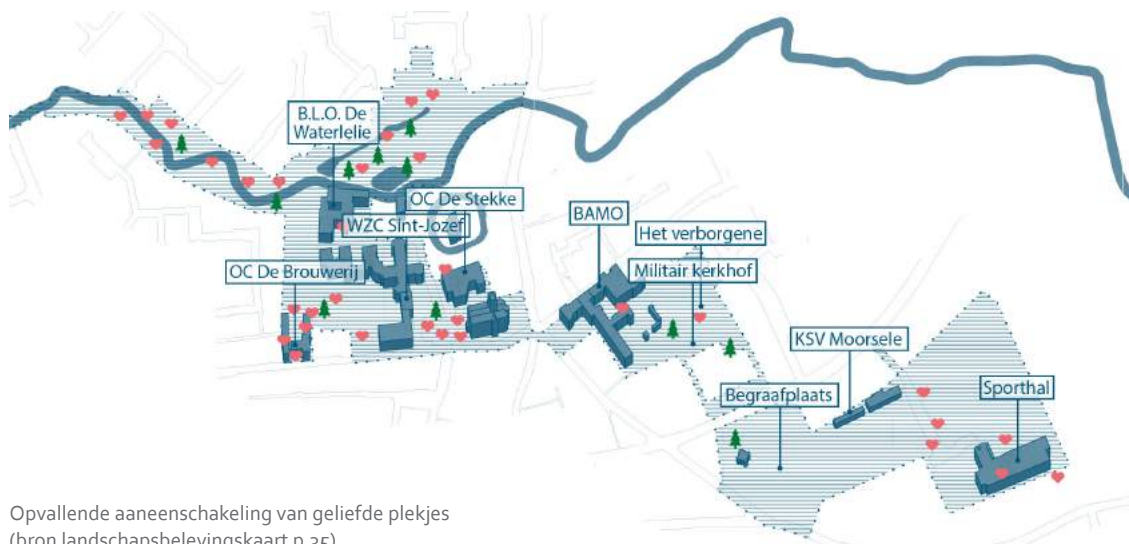

"Traject van doorgaand verkeer herbekijken kan leiden tot een centrum dat aangenamer is en veiliger voor de bewoners en zwakke weggebruikers"

"Nood aan veilige fietswegen om uit Moorsele te rijden"

"Goed dat de brug in de Heerweg is afgesloten is voor autoverkeer, werd zo een perfecte fietsweg naar het werk"

Opvallende aaneenschakeling van geliefde plekjes
(bron landschapsbelevingskaart p.35)

de ontwikkeling een **verbindingspunt** te voorzien om bestaande trage verbindingen beter en efficiënter te **connecteren** met het centrum en andere groene slingers.

Voornamelijk uit de bewonersontwerpdag werd duidelijk dat het bestaande trage wegen netwerk op sommige plekken **niet bekend** is bij verschillende inwoners. Door het **gebrek aan leesbaarheid en inrichting** is men vaak niet zeker of het om een publieke doorsteek gaat of een private toegang. Op die manier blijven ook verschillende groene binnengebieden onbekend voor de inwoners.

Verkeersveiligheid

Op heel wat **invalswegen** tot de kern kwamen verschillende reacties omtrent de verkeersveiligheid. Vooral op de **kruispunten** en zeker die waar vijf straten samenkomen zijn de opmerkingen massaal. Daarnaast zijn ze ook veelvoorkomend op **oversteekplaatsen** waar trage wegen op uitkomen zoals bijvoorbeeld ter hoogte van hoeve Ter Coutere waar De Linde uitkomt op de Secretaris Vanmarckelaan. Ook uit de bevraging in het 6e leerjaar van BAMO blijkt dat veel **kinderen** zich op vandaag **onveilig** voelen in het verkeer. Zij vernoemen vooral de gevaarlijke kruispunten, de smalle wegen door geparkeerde auto's en de **overdreven snelheid** van auto's.

Uit de bevraging in de analysefase alsook uit de ontwerpdatum met bewoners blijkt dat de Moorselenaar zich zorgen maakt over de verkeersveiligheid in hun dorp en daardoor ook vaak voorstander is van het **autoluw** maken van enkele wegen door bijvoorbeeld het knippen van bepaalde wegen voor gemotoriseerd verkeer zoals op de brug in de Heerweg richting Bergelen

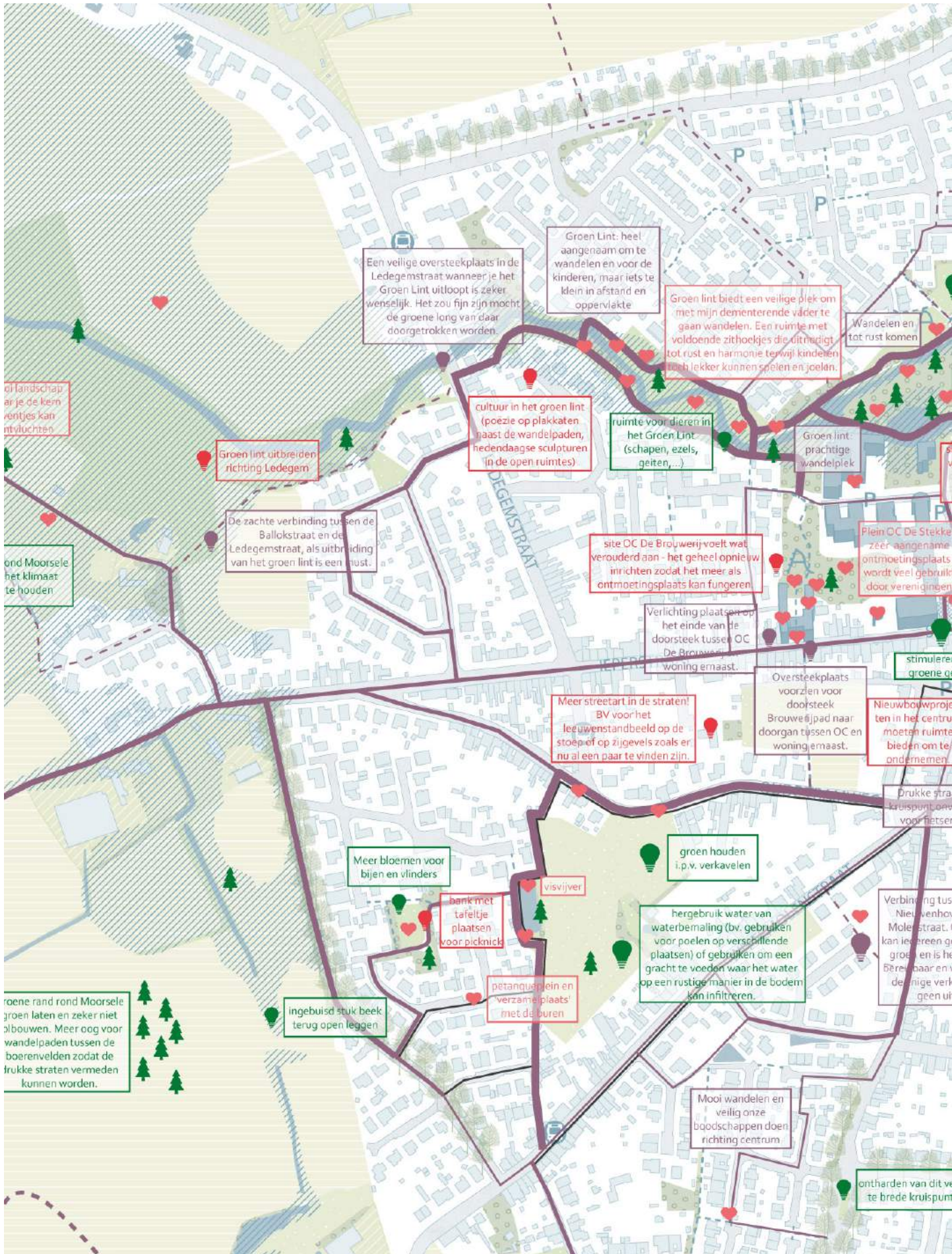
gebeurd is, wat over het algemeen positief ontvangen blijkt. Zo werd er ook een **draagvlak** opgemerkt voor het autoluw maken van enkele wegen **ten voordele van de veiligheid** van de zachte weggebruiker.

Opvallende aaneenschakeling van geliefde plekjes

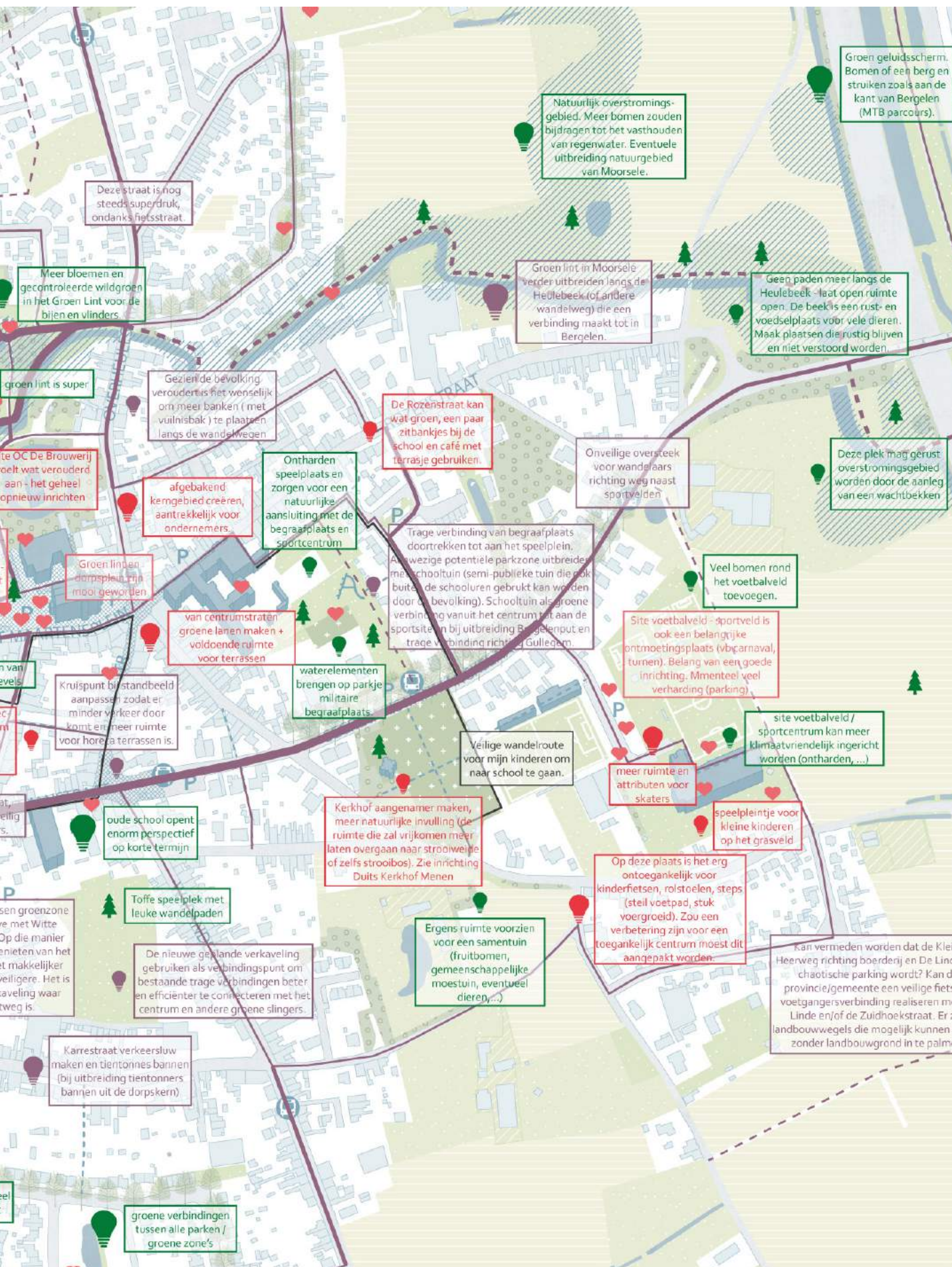
Wanneer we de informatie verkregen uit de bewonersbevraging uitzetten op kaart zien we een **opvallende aaneenschakeling van geliefde plekjes** verschijnen ter hoogte van de publieke of semi-publieke instellingen en plekken in de dorpskern. Dit concentreert zich tussen het Groen Lint en de sportsite ten oosten van de kern. Tussenin vinden we ondermeer het ontmoetingscentrum De Stekke en de kerk op het Sint-Maartensplein, waar over het algemeen veel 'hartjes' geplaatst werden. Verder bevindt zich de basisschool BAMO in de Rozenstraat, gehuisvest in het vroegere klooster en voormalige postkantoor, waar veel kinderen en ouders dagelijks heen gaan. Met zijn achterzijde sluit de school aan op een groen binnengebied dat in de volksmond gekend staat als '**het verborgene**' en door sommigen **erg geliefd** is maar voor anderen **nog onbekend** blijft. Hier bevindt zich ook de **Britse militaire begraafplaats**.

Ten zuiden van het verborgene, aan de overkant van de Secretaris Vanmarckelaan, ligt de **gemeentelijke begraafplaats**, die door sommigen gebruikt wordt als **veilige route richting de school**. Aan de oostzijde sluit de begraafplaats aan op de voetbalvelden van **KSV Moorsele** met verder ook de **sporthal van Moorsele**. Op vandaag zijn de twee echter niet fysiek met elkaar verbonden maar afgesloten met een poort.

LANDSCHAPSBELEVING

uitsnede van de landschapsbelevingskaart (de totale kaart kan opgevraagd worden bij de gemeente Wevelgem)

**NAAR EEN
TOEKOMSTGERICHTE
DORPSKERN**

TOELICHTING RAAMWERK

Identiteitsdragers van Moorsele

Uit de tweeledige analyse volgen de belangrijkste ruimtelijke **identiteitsdragers** van de dorpskern. De identiteitsdragers werden mee vorm gegeven door de drie lenzen van de gemeente, de **overkoepelende ambities** voor de dorpskern. De vooropgestelde identiteitsdragers zijn **typerende ruimtelijke structuren** die elk uitdagingen kennen die kunnen bijdragen aan het verwezenlijken van deze overkoepelende ambities: een verbonden, een klimaatrobuust en een levendig Moorsele.

De identiteitsdragers vertonen een vorm van **samenhang**, gebaseerd op een verfijnde ruimtelijke analyse van het dorp en de input van de bewoners en betrokken actoren. Het kan gaan om samenhang op vlak van gebruik, functie, morfologische structuur, historische ontwikkeling of architectuurstijl.

Uiteraard is een grens tussen twee identiteitsdragers geen harde grens en is deze voor interpretatie vatbaar. We onderscheiden **zes identiteitsdragers**.

Voor elk van deze identiteitsdragers stellen we vervolgens een aantal **ambities** voorop die thema-overschrijdend zijn en die de drie vooropgestelde lenzen integraal benaderen. Deze ambities geven aan waarin de specifieke identiteitsdrager zich kan onderscheiden binnen de dorpskern of de ruime omgeving.

Om deze ambities waar te maken zijn **ruimtelijke strategieën** uitgewerkt. Een aantal visualisaties van specifieke en/of typerende locaties binnen de dorpskern tonen tot slot aan hoe deze strategieën **vorm kunnen krijgen** in de praktijk.

PUBLIEKE DORPSAS

HOEVES ALS POORTEN TOT HET DORP

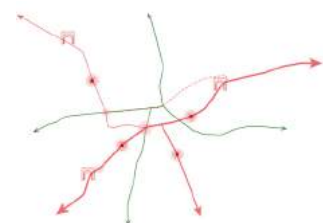
HISTORISCHE RUGGENGRAAT

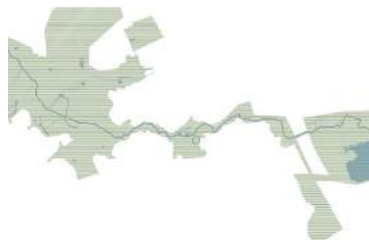
ZACHT GROENBLAUW NETWERK

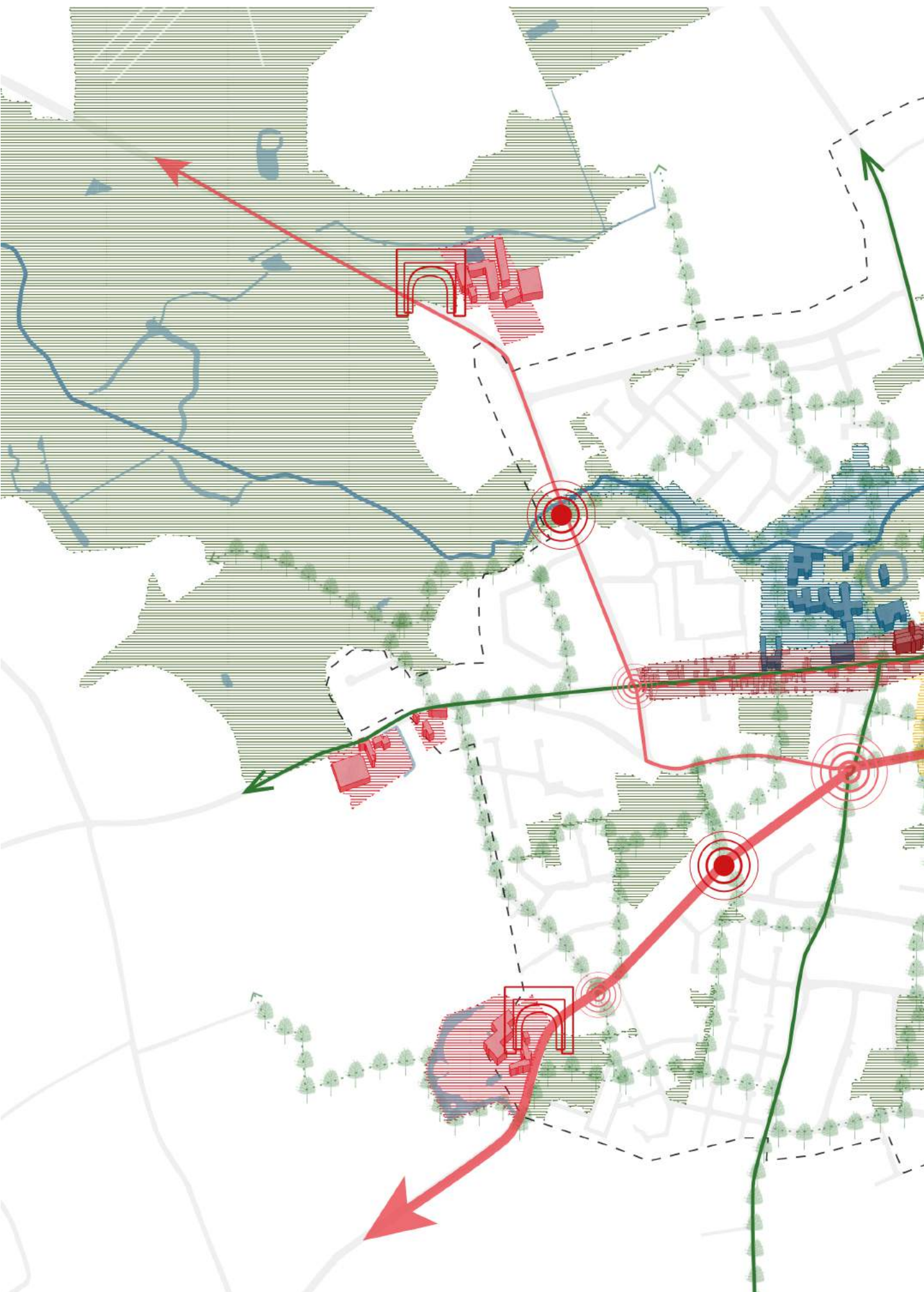

DUURZAAM BOVENLOKAAL NETWERK

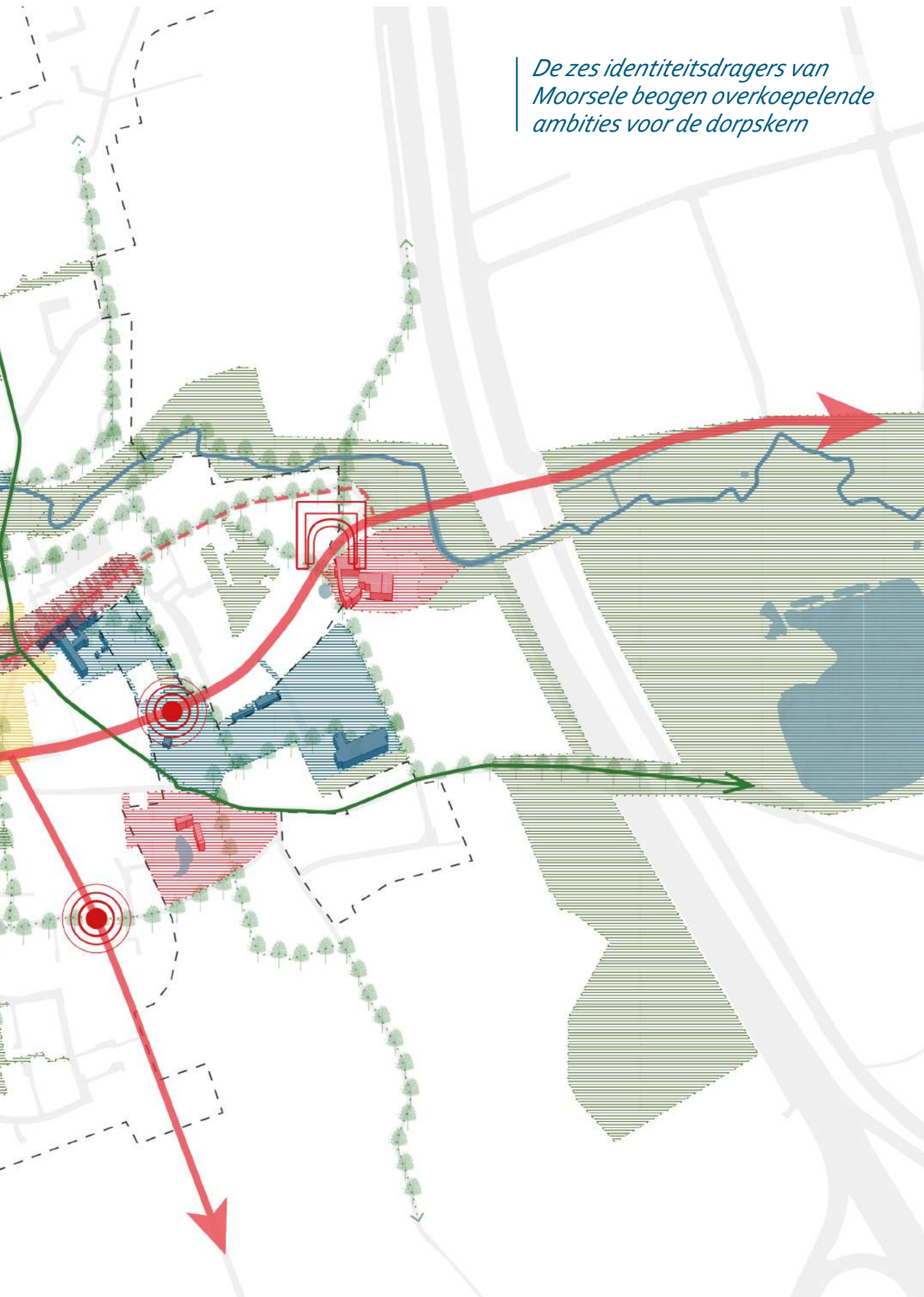

HEULE-LANDSCHAPSPARK

*De zes identiteitsdragers van
Moorsele beogen overkoepelende
ambities voor de dorpskern*

PUBLIEKE DORPSAS

Uitbouwen van een publieke dorpsas tot een doorwaadbaar, samenhangend én leesbaar geheel binnen de dorpskern

Parking sportsite en voetbalvelden KSV Moorsele

Ontmoetingscentrum De Stekke

Olifantenpad tussen de sportsite en trage weg De Linde

Gemeentelijke begraafplaats

Beschrijving

In het centrum van Moorsele bevinden zich heel wat publieke of semi-publieke instellingen en plekken. De landschapsbelevingskaart, opgemaakt door bewoners en gebruikers, toont hier een opvallende aaneenschakeling van geliefde plekjes. Dagdagelijkse gebruikspatronen die het centrum van het dorp doorkruisen. Deze vloeiende beweging op kaart toont achtereenvolgens het Groen Lint, het woonzorgcentrum, het ontmoetingscentrum De Stekke, de kerk ingebed op het recent heraangelegd Sint-Maartensplein, de basisschool BAMO, de (militaire) begraafplaats en de sportsite.

Deze vloeiende beweging zien we sterk naar voor komen op de belevingskaart (p34-35), daar waar de bewoners vele hartjes plaatsten omwille van geliefde en veel bezochte plekken. Op heden zijn het echter losse schakels in het dorp, (semi-) publieke voorzieningen als gesloten gehelen die weinig samenhang vertonen.

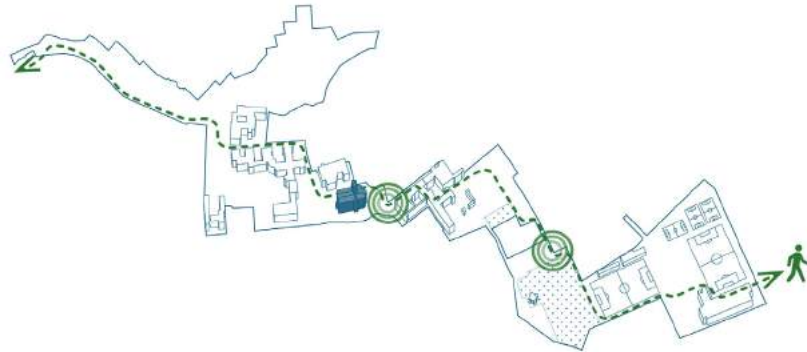
Haaks op de publieke dorpsas bevindt zich een horeca- en handelslint (gele kleur op nevenstaand schema) die zich op vandaag de dag voornamelijk concentreert in de Salinusstraat met uitlopers in de Overheulestraat, de leperstraat en de Sint-Janstraat. Het masterplan sluit zich aan bij de bevindingen uit de studie rond *de evolutie in het aanbod in detailhandel*, dat parallel aan de opmaak van dit masterplan in opmaak is door POM West-Vlaanderen. Vanuit de werkgroep voor de opmaak van het SCP Wevelgem stelde men vast dat het beperkte basisaanbod in Moorsele verder onder druk komt te staan. De studie stelt dus een zekere urgentie vast, gezien het reeds precaire aanbod recent/binnenkort nog verder zou afnemen. Het scheppen van voldoende randvoorwaarden voor de detailhandel in Moorsele vormt derhalve een aandachtspunt in de opmaak van

het masterplan. Kernaafbakening en het voorzien van commerciële ruimte in het centrum zijn slechts een deel van het antwoord. Mobiliteit, parkeergelegenheid, passage, leesbaarheid,... zijn onder meer andere relevante randvoorwaarden (L. Cordonni, Detailhandelscoach Ondernemerschap bij POM W-VL). Daarnaast gelooft het ontwerpteam dat voortbouwen op het aanwezige weefsel potentiële plekken aanreikt voor het vergrijzend handelsapparaat (centraliseren, bundelen,...) net zoals de inrichting van de publieke ruimte en het groenblauw netwerk hier indirect een impact op heeft.

Wanneer er te weinig kritische massa is, zoals hier in de dorpskern, om een winkel rendabel te houden kan gekeken worden naar alternatieve concepten zoals het uitbouwen van een 'buurt- of dorpspunt', dat een combinatie vormt van verschillende voorzieningen (bv. een postverdeelpunt, bibpunt, zorgpunt,...) en uitgebaat wordt door bewoners, vzw's, een coöperatieve,... We opteren ervoor om deze ondersteunende voorzieningen op maat van het dorp te koppelen aan reeds frequent bezochte plekken in de buurt zoals een mobipunt of een sportvoorziening. Op die manier blijft het dorp verbonden en krijgen de dorpsbewoners toegang tot dagdagelijkse voorzieningen.

Het uitbouwen van een publieke dorpsas tot een doorwaadbaar, samenhangend én leesbaar geheel binnen de dorpskern stelt het masterplan voorop als ultieme doelstelling. Het realiseren van ontbrekende linken en het versterken van de relaties tussen deze voorzieningen kunnen eveneens win-wins opleveren. Niet alleen het optimaal verbinden maar ook het versterken van de beleving van deze as (uitbouwen kindlint, optimaliseren sportsite,...) maakt deel uit van de ambitie.

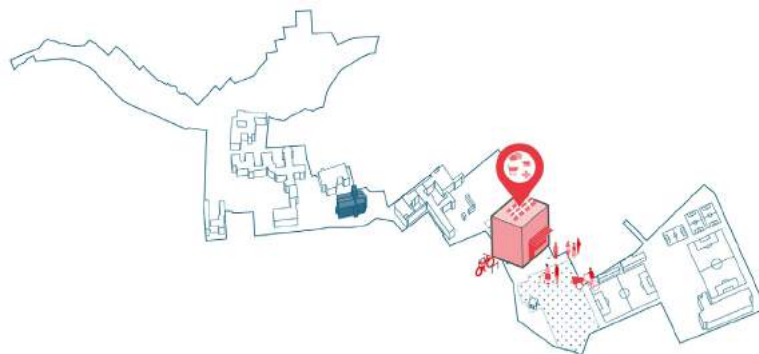
Ambities

De (semi-)publieke gebouwen en ruimte naadloos met elkaar verbinden voor zacht verkeer.

Het ontharden en vergroenen van de publieke dorpsas en inzetten op herkenbaarheid.

Bereikbare voorzieningen op maat van Moorsele gekoppeld aan ruimte voor ontmoeting en beleving.

Ruimtelijke strategieën

Onderstaande strategieën worden hierna gevisualiseerd op enkele locaties binnen Moorsele typerend voor deze identiteitsdrager. Dit toont aan hoe deze ruimtelijke strategieën concreet toegepast kunnen worden in de dorpskern.

Uitbouwen van een **hoofdas** gericht op de **zachte weggebruiker** en zoveel als mogelijk gescheiden van het gemotoriseerd verkeer. Ze **verbindt** op vlotte en toegankelijke wijze de verschillende (semi-) publieke voorzieningen en plekken.

Nieuwe **spelprikkels** doorheen de publieke dorpsas structureren mee de (semi-) publieke ruimte en verhogen de beleving (kindlint).

De publieke ruimte in het centrum **vergroenen** aan de hand van structurerend en biodivers groen ter versterking van de fauna en flora in de kern. Op sommige plekken het **productief landschap** zichtbaar maken tot in de kern door bijvoorbeeld de introductie van eetbaar groen.

Gedeeltelijk openstellen van de **tuin** van het woonzorgcentrum als **luwteplek** voor het dorp.

Gemeentelijke begraafplaats verder uitbouwen als **natuur- en parkbegraafplaats**. Kan tevens ingezet worden als **luwte- en koelte plek** in de kern.

De publieke dorpsas opladen met **bijkomende voorzieningen** op maat van het dorp.

Uitbouwen van een **mobipunt** t.h.v. bushalte kerkhof gekoppeld aan voorzieningen zoals een pakjespunt, automaat met verse producten,...

Opmaak **masterplan sportsite**

Opmaak **masterplan schoolomgeving BaMo**

De site vraagt om een integrale aanpak met een duurzaam beheer en het uitwerken van koppelkansen als aandachtspunten. Krachtlijnen: school als deel van het dorp, win-wins met omliggende voorzieningen, uitwerken ontbrekende link in het zachte netwerk, samenhang met 'het verborgene' en de militaire begraafplaats.

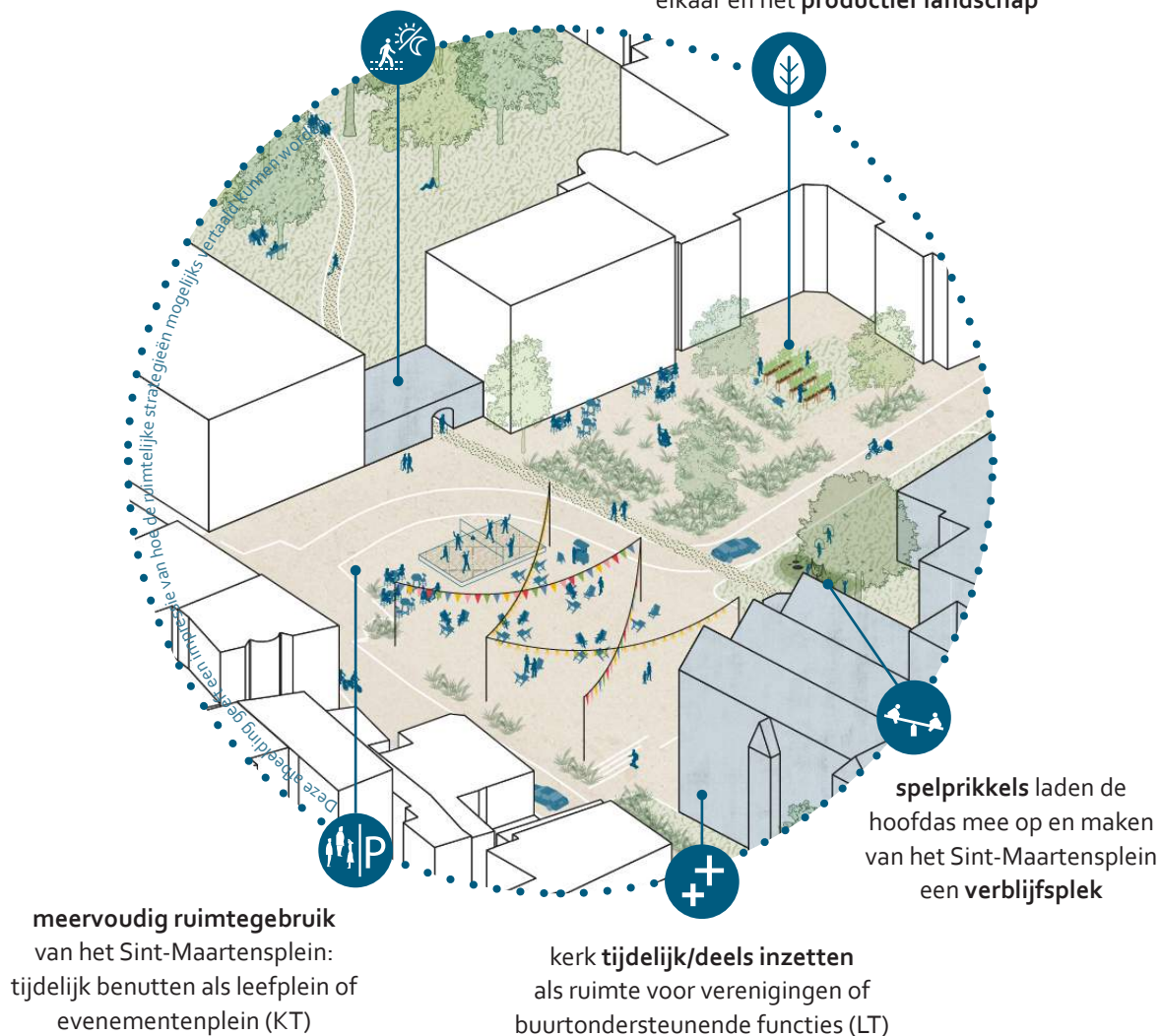

"De laatste tijd zien de mensen weer de meerwaarde van lokale productie en afzet. I.p.v. mensen naar iedere boerderij te lokken, zou het niet beter zijn om ergens centraal een gezamenlijk afzetpunt te voorzien bv. een winkel of automaat"

Multifunctioneel gebruik van het Sint-Maartensplein

gradueel openstellen tuin
woonzorgcentrum, enerzijds als
doorsteek tussen Groen Lint en het Sint-
Maartensplein, anderzijds als luwteplek

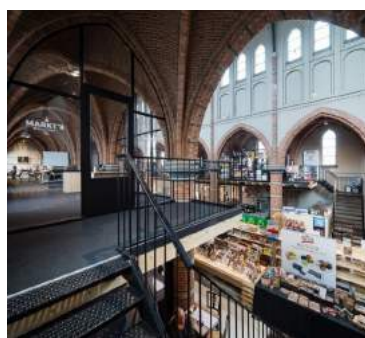
groentetuin in kweekbakken op
hoogte brengt bewoners van het WZC
en schoolkinderen in contact met
elkaar en het productief landschap

Referenties

Intergenerationeel moestuinproject
De Vijvers, Gent

Cuyperskerk als overdekt marktplein
Sas van Gent (NL)

Multi-inzetbaar marktplein
The Lawn on D, Boston (USA)

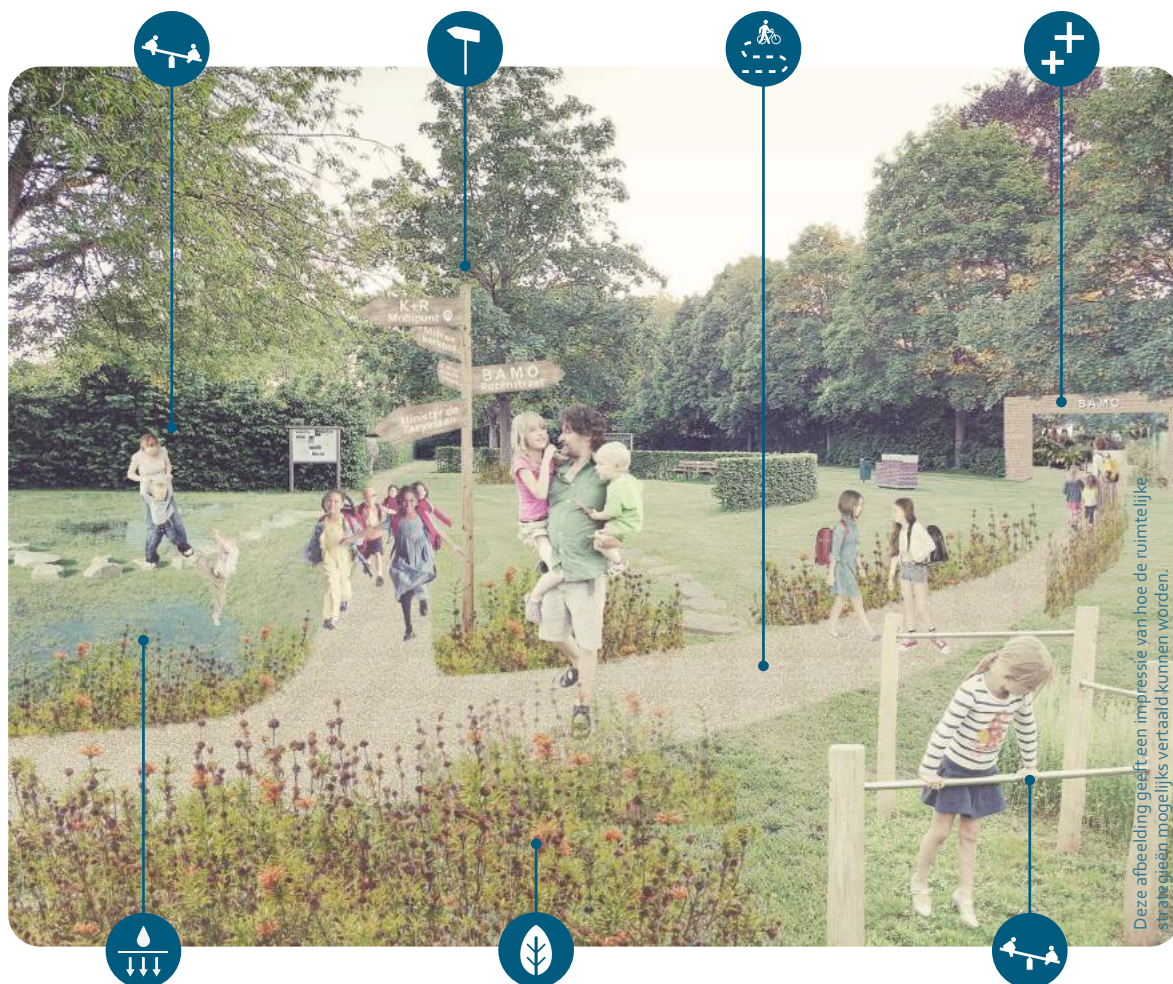
Het 'verborgene' verbinden

(zie ook identiteitsdrager
'historische ruggengraat')

zachte verbindingen
zichtbaar en
herkenbaar maken
verhogen
het gebruik

realiseren van
ontbrekende linken voor
voetgangers en fietsers:
vb. met de Secretaris
Vanmarckelaan (KT) en de
school BaMo (LT)

koppelkansen door bv.
dubbel gebruik van de
schoolinfrastructuur na
de schooluren

ruimte voor de opvang
en het vasthouden van
water bij
hevig regenvall

(zie ook identiteitsdrager
'zacht groenblauw netwerk')

grasveld deels behouden voor recreatie,
maar biodiversiteit stimuleren door bv.
de maaibeurten te beperken en
biodivers groen toe te voegen langsheen
bv. zachte wegen

natuurlijke spelruimtes
maken het buurtpark
aantrekkelijker in combinatie
met een natuurlijke ervaring

Referenties

Dorpspunt Beveren: ontmoetingsplek,
buurtwinkel, korte keten landbouw-
producten, diensten, vzw De Lovie

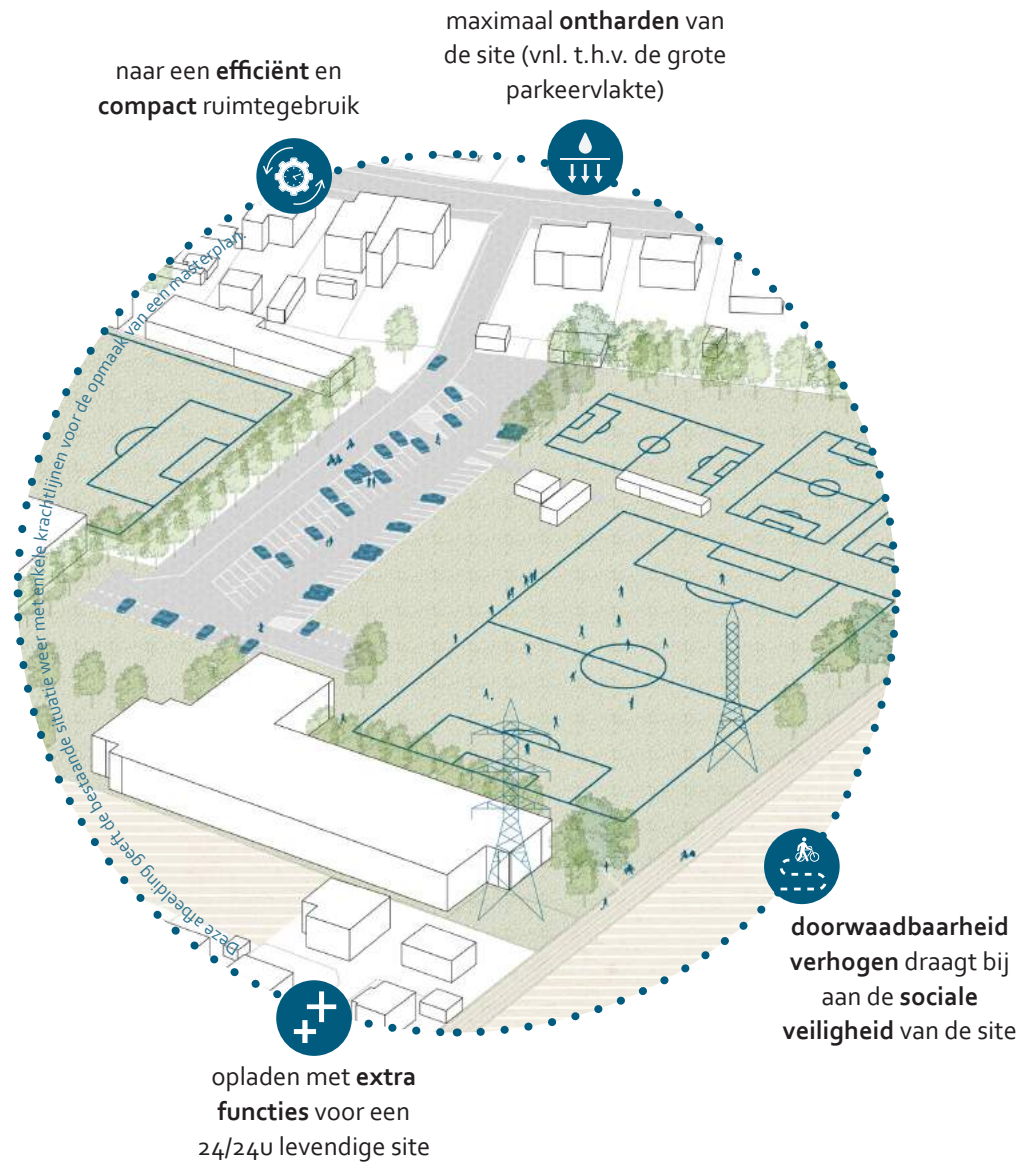

Klimaatplekplaats
Sint-Paulus, Kortrijk

Natte speelnatuur
Natuureiland, Tiengemeten (NL)

*Krachtlijnen voor de opmaak van een masterplan voor de sportsite
weergegeven op de bestaande situatie*

Referenties

Groene waterdoorlatende parking
Quartier de la Guyarderie, Saintes (FR)

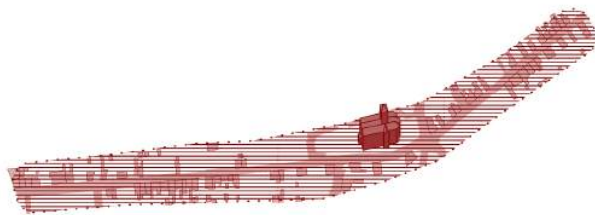

24/7 levendige sportsite
Rotebro Sports Hall - White Arkitekter,
Sollentuna (SE)

Skatepark Continua
MBL architectes, Boissy-Le-Châtel, (FR)

HISTORISCHE RUGGENGRAAT

*Naar een autoluwe dorpsstraat,
gericht op de zachte weggebruiker,
met ruimte voor ontmoeting*

Ieperstraat

Trage weg richting Groen Lint (links) en Damberdstraat (rechts)

Rozenstraat t.h.v. BAMO

Eeuwenoude herberg "In de kroone", beschermd als monument bij M.B. van 3 juni 2005

Beschrijving

De dorpsstraat vormt de historische ruggengraat van het dorp (Rozenstraat - Ieperstraat). Rondom deze weg is de nederzetting van Moorsele geleidelijk aan gegroeid. Vandaag is nog heel wat erfgoed zichtbaar in de omgeving. Enkele waardevolle woningen en historische gebouwen zoals de Sint-Martinuskerk, het voormalig brouwerijcomplex en het oud klooster kenmerken de dorpsstraat.

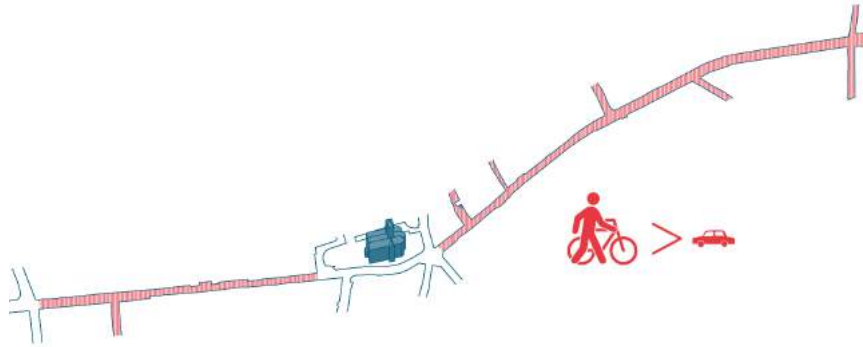
Typerend aan dit straatprofiel is de aaneengesloten bebouwing met hier en daar een doorzicht naar het landschap. Enkele sterke sprongen in de gevellijn verzorgen een afwisselend straatbeeld met op enkele plaatsen een smaller straatprofiel als gevolg.

Het merendeel van de inwoners van de straat beschikt over parkeermogelijkheid op eigen terrein die ofwel te bereiken is via de dorpstraat zelf (meestal in een inpandige garage) ofwel via een zijstraat die de achterzijde van de percelen bereikbaar maakt (in een garagebox). De minderheid van de bewoners beschikt niet over een parkeerplek op eigen terrein. Op vandaag is langsparkeren in de dorpstraat op heel wat plekken toegestaan.

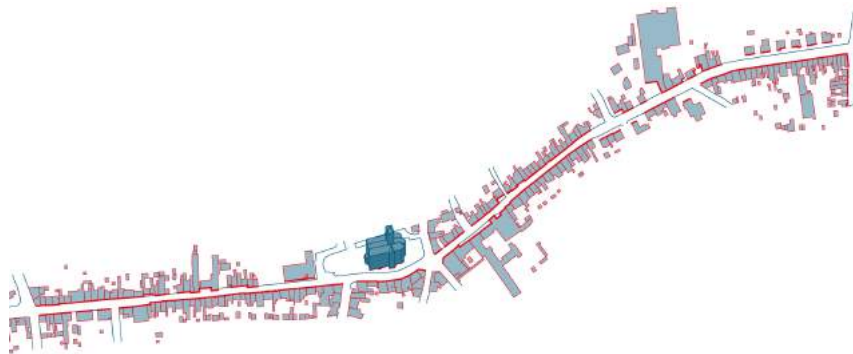
Voorliggend masterplan wil de dorpsstraat in ere herstellen als historische ruggengraat van het dorp. De straat dient te evolueren naar een autoluwe dorpsstraat, gericht naar de zachte weggebruiker, met ruimte voor ontmoeting. Een ruimte waar het aangenaam vertoeven is met aandacht voor socio-economische functies. Deze straat verzorgt bovendien een optimale aansluiting met het netwerk aan trage wegen die hierop aantakt.

Voor een overkoepelende visie op het mobiliteitsnetwerk in Moorsele verwijzen we graag naar de identiteitsdrager 'duurzaam bovenlokaal netwerk'.

Ambities

Autoluwe dorpsstraat geeft voorrang aan zachte weggebruiker.

Aandacht voor dorpskarakter bij inrichting architectuur en publieke ruimte.

Ruimte voor dorps ontmoetingen.

Ruimtelijke strategieën

Onderstaande strategieën worden hierna gevisualiseerd op enkele locaties binnen Moorsele typerend voor deze identiteitsdrager. Dit toont aan hoe deze ruimtelijke strategieën concreet toegepast kunnen worden in de dorpskern.

De leperstraat (vanaf het kruispunt met de Ledegemstraat richting centrum) en de Rozenstraat als **autoluwe dorpstraat** zijn enkel toegankelijk voor **bestemmingsverkeer**. Dit kan via een inrichting als woonerf met vlak profiel zonder verhoogde voetpaden en enkel onderscheid in materialisatie. Objecten in het straatbeeld zoals bomen, banken, gebundelde parkeerplaatsen,... veroorzaken een kronkelend profiel die het verkeer afremmen en maximaliseren het verblijfskarakter.

Langsparkeren beperken ten opzichte van de huidige situatie **tot strategische plekken** om gemotoriseerd verkeer in de dorpstraat af te remmen.

Bewonersparkeren op eigen terrein of in **parkeerclusters** in zijstraten.

Door het autoverkeer in de dorpstraat te beperken en de **inrichting** hieraan aan te passen komt heel wat ruimte vrij die kan ingezet worden als **ontmoetingsplekken** op schaal van de straat.

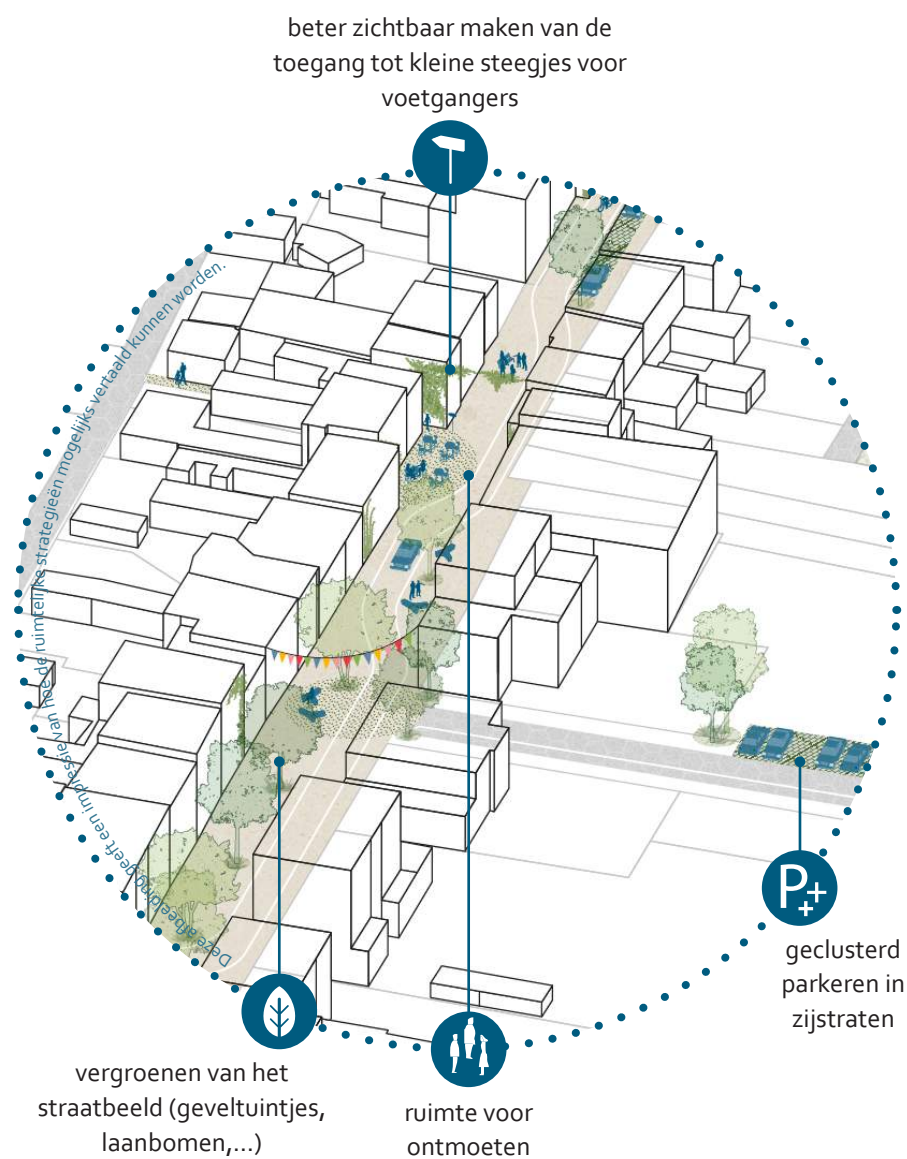
Ruimte voor **pocketparkjes en geveltuintjes** krijgen kans door het sterk verspringend straatbeeld. Het **vergroenen** van (blinde zij-)gevels en het toevoegen van laanbomen verzorgt een aangenaam straatbeeld. Pocketparkjes met rustplekken dragen bij aan de ruimte voor ontmoeting.

Aantakkingen van **zachte verbindingen** op de leperstraat-Rozenstraat **zichtbaar en herkenbaar** maken in het straatbeeld verhogen het gebruik.

"De Rozenstraat kan wat groen, een paar zitbankjes bij de school en café met terrasje gebruiken"

Referenties

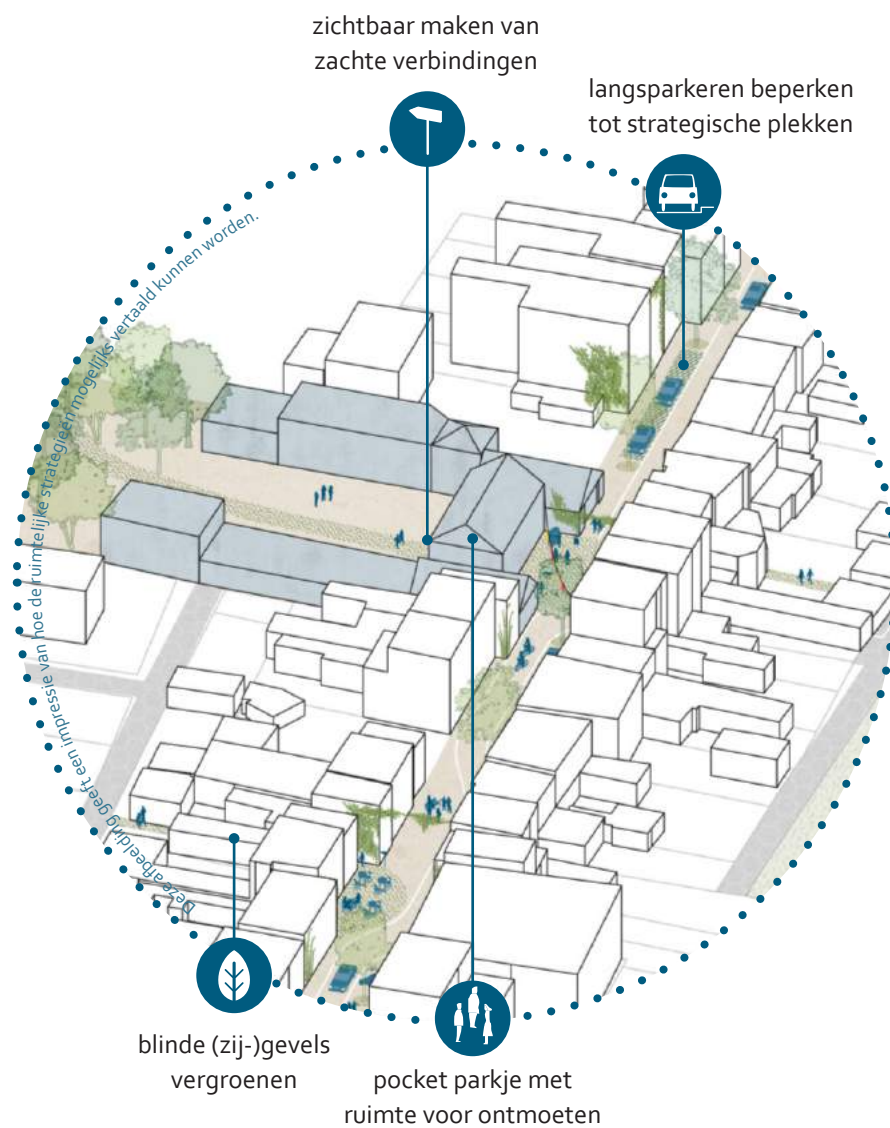
Woonerf inrichting
(NL)

Kronkelend straatprofiel
Route 54, Kobe (JP)

Ontmoetingsruimte in straat
WATT Gent - CAAN, Archipl en Kras

Referenties

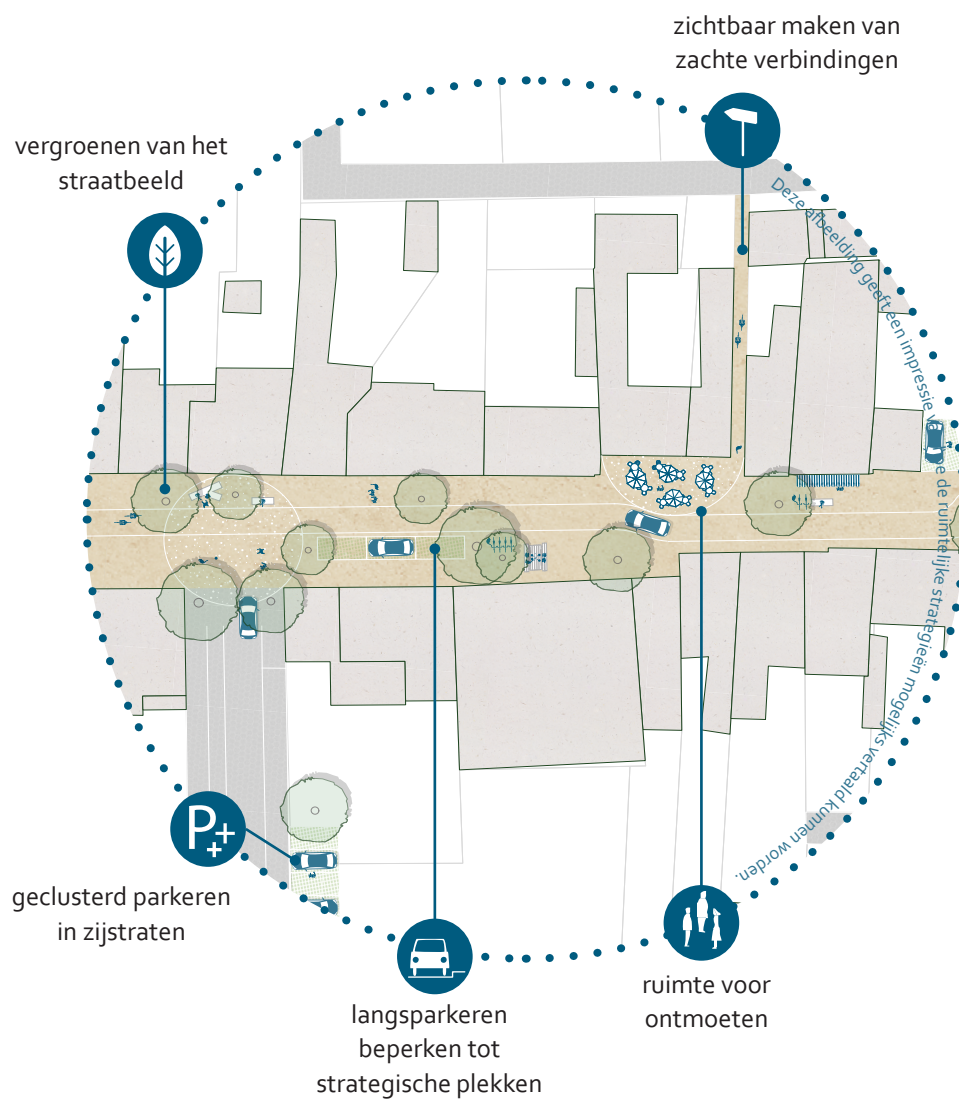
Autoluwe straatinrichting
Mini-Holland, Londen (VK)

Kronkelend straatprofiel
Methley's home zone, Leeds (CA)

Autoluwe straatinrichting
Quartier Vauban, Freiburg (DE)

Referenties

Gedeeld gebruik van de straat
Pepys home zone, Londen (VK)

Woonerf inrichting
(NL) (foto: Dick van Veen)

Levendige woonstraat
Marmalade Lane - Mole Architects,
Cambridge (VK)

ZACHT GROENBLAUW NETWERK

58

*Naar een samenhangend groen netwerk met aandacht
voor optimale beleving, ecologische samenhang
en de uitbouw van een robuust watersysteem*

Nieuw aangelegd buurtpark in de Architect Vanhoornelaan

Toegang tot het militair kerkhof en het 'verborgene'

Het Groen Lint bij nat weer

Trage weg Kafhoek t.h.v. Overheulestraat

Beschrijving

Moorsele is een aantrekkelijk dorp om in te wonen. De recent gerealiseerde Heulebeek als beleefbare en toegankelijke groenblauwe ader doorheen de kern van het dorp (project Heerlijke Heulebeek) ligt nauw aan het hart van elke Moorselenaar. Het woonweefsel omvat nog een aantal resterende kleinschalige groene ruimtes die tot dusver ontsnapt zijn aan de verkavelingswoede. Dit buurtgroen is een belangrijke troef voor de belevingswaarde en de beeldkwaliteit van het dorp. Het zijn vaak gebieden die in de lager gelegen zones van de kern liggen en gepaard gaan met een sterke watergevoeligheid. Deze groene ruimtes zijn gegeerd, maar tegelijk vaak nog ongekend onder de bewoners. Veel van dit buurtgroen is op vandaag aan opwaardering toe.

Heel wat van deze plekjes staan onder druk door 12 ha aan mogelijke inbreidingsprojecten. Een verdere afname van deze resterende groene ruimte verhoogt de druk op de dorpskern met onder meer een afname van de belevingswaarde, de biodiversiteit en de capaciteit voor een duurzaam watersysteem tot gevolg.

De uitbouw van een zacht groenblauw netwerk kadert tevens binnen diverse

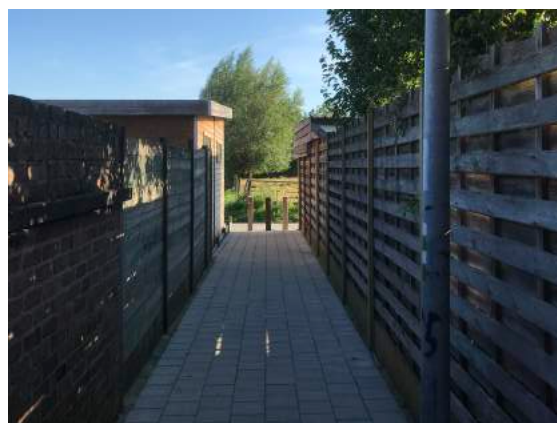
actieplannen van het meerjarenplan 2020-2025 van de gemeente Wevelgem:

- PB4-AP6: Doorheen Moorsele wordt gebouwd aan een fijnmazig netwerk van trage wegen
- PB5-AP1: De creatie van veilige en comfortabele stap- en fietsverbindingen binnen een fijnmazig netwerk van trage wegen
- PB3-AP4: Wevelgem werkt verder aan de ontwikkeling van groenblauwe netwerken

Het masterplan beoogt de uitwerking van een samenhangend groen netwerk met aandacht voor een optimale beleving, ecologische samenhang en de uitbouw van een robuust watersysteem op het maaiveld. Naast het maximaal vrijwaren van deze groengebieden en het implementeren van nieuwe groene accenten waar mogelijk, betekent dit ook het ontharden van overgedimensioneerde wegenis. Ontbrekende schakels en linken in het groen netwerk worden blootgelegd zodat het geheel zich kan ontwikkelen tot één samenhangend kleinschalig groenblauw netwerk complementair aan de Heulebeek en de uitwerking van het Groen Lint.

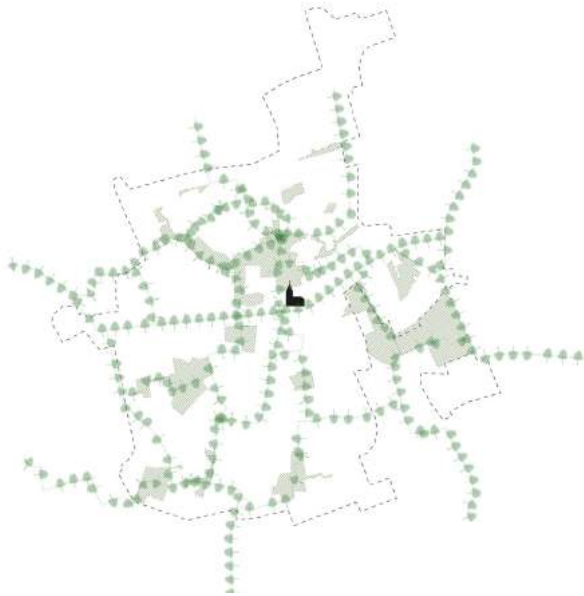

Trage weg De Linde langsheen de sportsite in aanleg

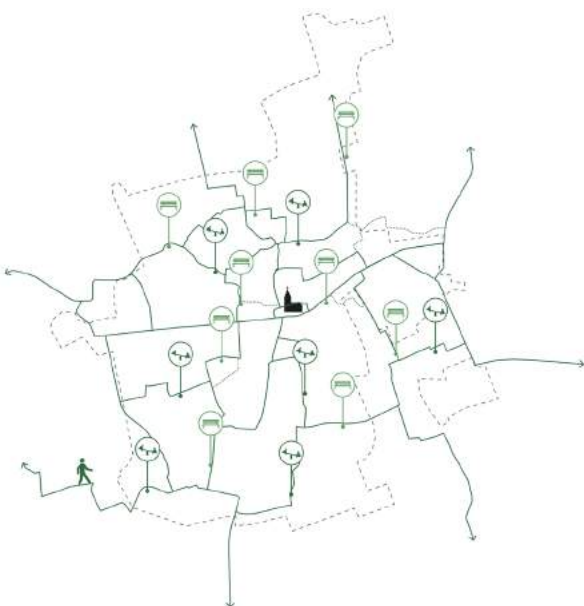
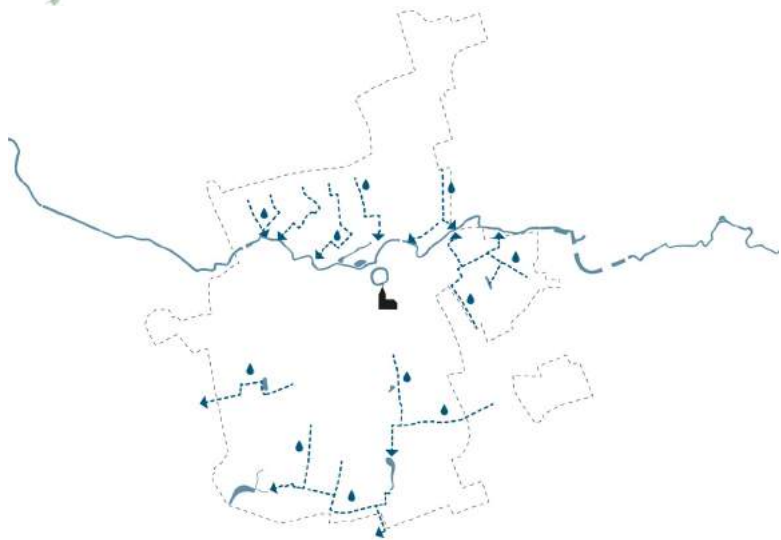
Trage weg tussen de Damberdstraat en de Ieperstraat: gebrek aan herkenning, leesbaarheid en integrale toegankelijkheid

Ambities

Uitbouw van een robuust ecologisch groen netwerk doorheen de kern van Moorsele dat groene plekken met elkaar verbindt en straten vergroent.

Water bufferen en vertraagd laten afstromen langsheen de delta van Moorsele door de uitbouw van een kleinschalig robuust watersysteem.

Integraal toegankelijk zacht netwerk met een evenwichtig aanbod aan speelweefsel en rustplekken (8-80 dorp).

Ruimtelijke strategieën

Onderstaande strategieën worden hierna gevisualiseerd op enkele locaties binnen Moorsele typerend voor deze identiteitsdrager. Dit toont aan hoe deze ruimtelijke strategieën concreet toegepast kunnen worden in de dorpskern.

Realiseren van **ontbrekende linken** in het **zacht netwerk** die voortbouwen op de bestaande trage wegen met aandacht voor **integrale toegankelijkheid** (voldoende breed, goed begaanbare ondergrond, voldoende zitelementen,...).

De **bestaande open ruimtegebieden** in de kern kwalitatief uitwerken tot plekken met een **meerwaarde voor het dorp** bijvoorbeeld door het toevoegen van een functie (picknickveld, petanque, paalkamperen, speelwadi,...). Deze groengebieden worden ingeschakeld in het **ecologisch netwerk** via **klimaatadaptieve ingrepen**.

Tussenin de bestaande groene binnengebieden worden langsheen het groene netwerk **pocketparkjes** voorzien waar ruimte is voor **water en biodiversiteit** maar evengoed voor **ontmoeting**. Zo beschikt iedere inwoner over een groene ontmoetingsplek op wandelafstand en is het netwerk **beleefbaar en herkenbaar**.

Waar het zacht netwerk samenloopt met het netwerk voor gemotoriseerd verkeer verzorgt een **knip** (tractorsluis, pocketpark,...) een optimale en veilige doorgang voor de zachte weggebruiker en draagt op bepaalde plekken bij aan **ontharding**.

Naast een eventuele knip in bestaande wegen zorgt een aangepaste weginrichting ervoor dat de **fietser en voetganger voorrang** krijgt en de **auto zich te gast voelt**.

Overgedimensioneerde wegen is **ontharden** en een **robuust watersysteem** op niveau van het maaiveld uitbouwen. Dit laatste is afgestemd op de afstromingskaart en is prioritair uit te bouwen in zones met een verhoogd risico op pluviale overstroming (zie p. 26). Denk hierbij aan **raingardens** waar lokaal neerslagwater via **beplantingstroken** in de straat oppervlakkig kan **afstromen** en waar mogelijk kan **infiltreren** in de bodem.

Via extra aandacht voor **ecologische verbindingen** en het verhogen van de **biodiversiteit** wordt overgedimensioneerde wegen omgevormd tot robuuste **klimaatstraten** die, waar mogelijk, deel uitmaken van het samenhangend zacht netwerk.

Herkenbaarheid en leesbaarheid van het zacht netwerk verhogen door het toevoegen van een **huisstijl** (kleur, materiaalgebruik rust- en speelelementen,...). Een **kwalitatieve inrichting** van de poorten tot het netwerk (toegang tot steegje of pad benadrukken in de inrichting van de publieke ruimte) en het inbrengen van **steeg- en pleinnamen** door bewoners.

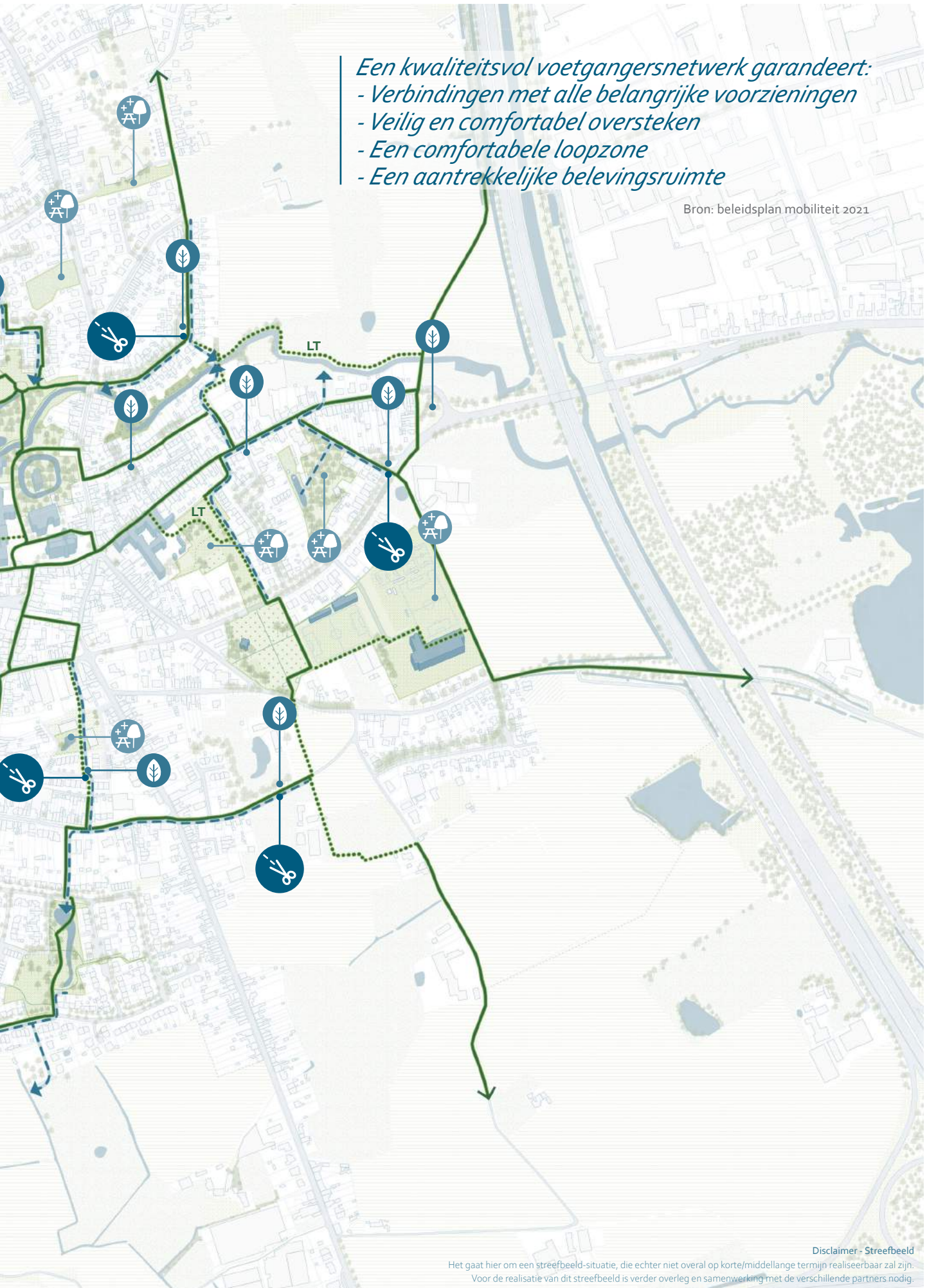
*"Alle groene plaatsen in het dorp verbinden
(groene vingers à la Kopenhagen)
brengt verkoeling en biodiversiteit."*

Een kwaliteitsvol voetgangersnetwerk garandeert:

- Verbindingen met alle belangrijke voorzieningen
- Veilig en comfortabel oversteken
- Een comfortabele loopzone
- Een aantrekkelijke belevingsruimte

Bron: beleidsplan mobiliteit 2021

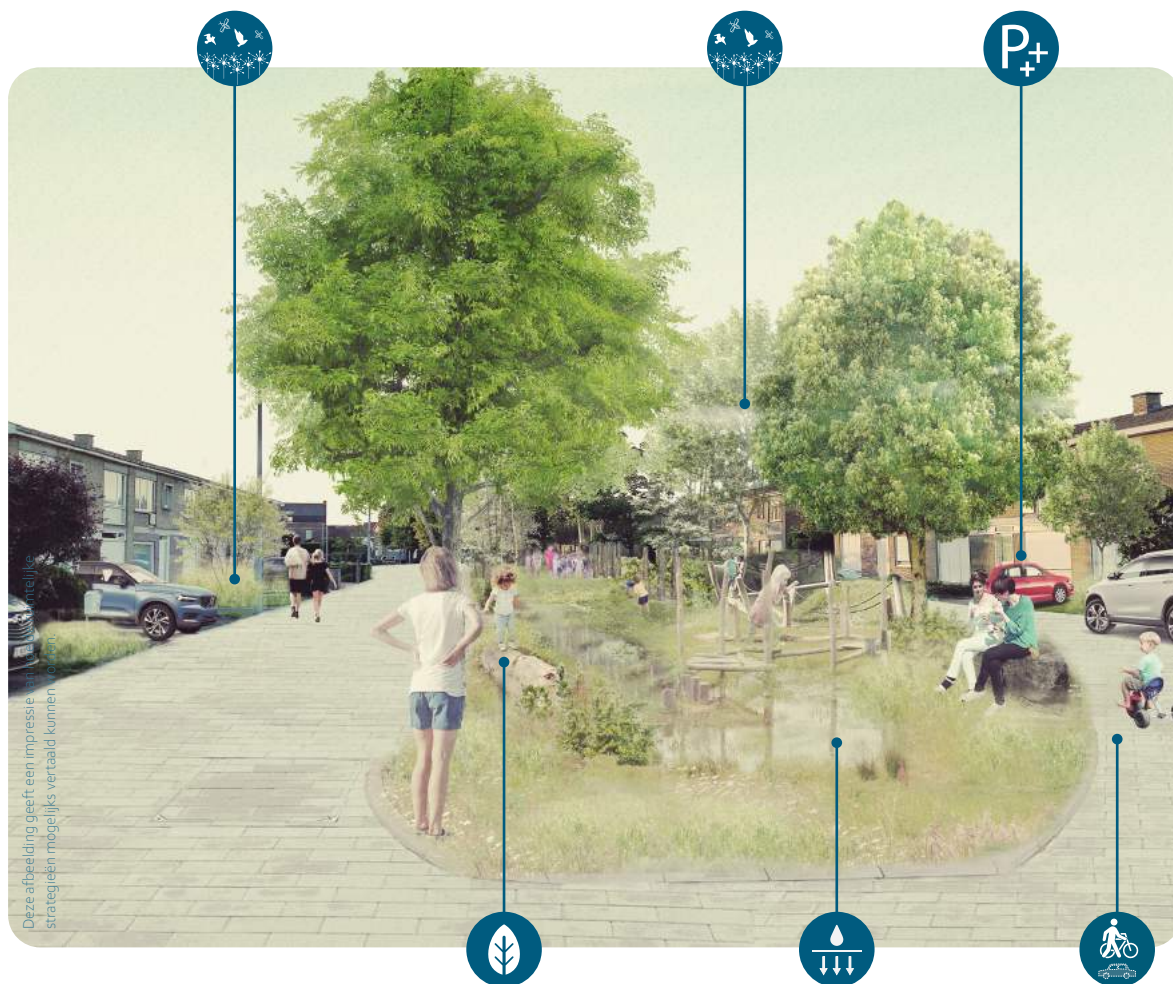
Disclaimer - Streefbeeld
Het gaat hier om een streefbeeld-situatie, die echter niet overal op korte/middellange termijn realiseerbaar zal zijn.
Voor de realisatie van dit streefbeeld is verder overleg en samenwerking met de verschillende partners nodig.

Ontharden en vergroenen verkavelingswijken jaren '70-'80

aandacht voor
biodivers groen in
de voortuinen

klimatebomen als
beeldbepalende
groene bakens in
de straat

(zie ook identiteitsdrager
'historische ruggengraat')
bewonersparkeren op
eigen terrein, bezoekers
kunnen tijdelijk parkeren
op straat of in kleine
parkeerclusters

Deze afbeelding geeft een impressie van hoe een dergelijke strategie mogelijk is vertaald kunnen worden.

publieke **speel- en ontmoetingsplaatsen** worden gekoppeld aan de **nieuwe groene ruimte**

maximaal **vergroenen** en ruimte maken voor **water**, neerslagwater van de straat vloeit af richting de groenzones

wegprofiel waar **auto te gast** is

Referenties

Ecologische voortuinen
Lange Eng Cohousing Community (DK)

Speelbomen
Wervik - IKKE, nester en Animus Design

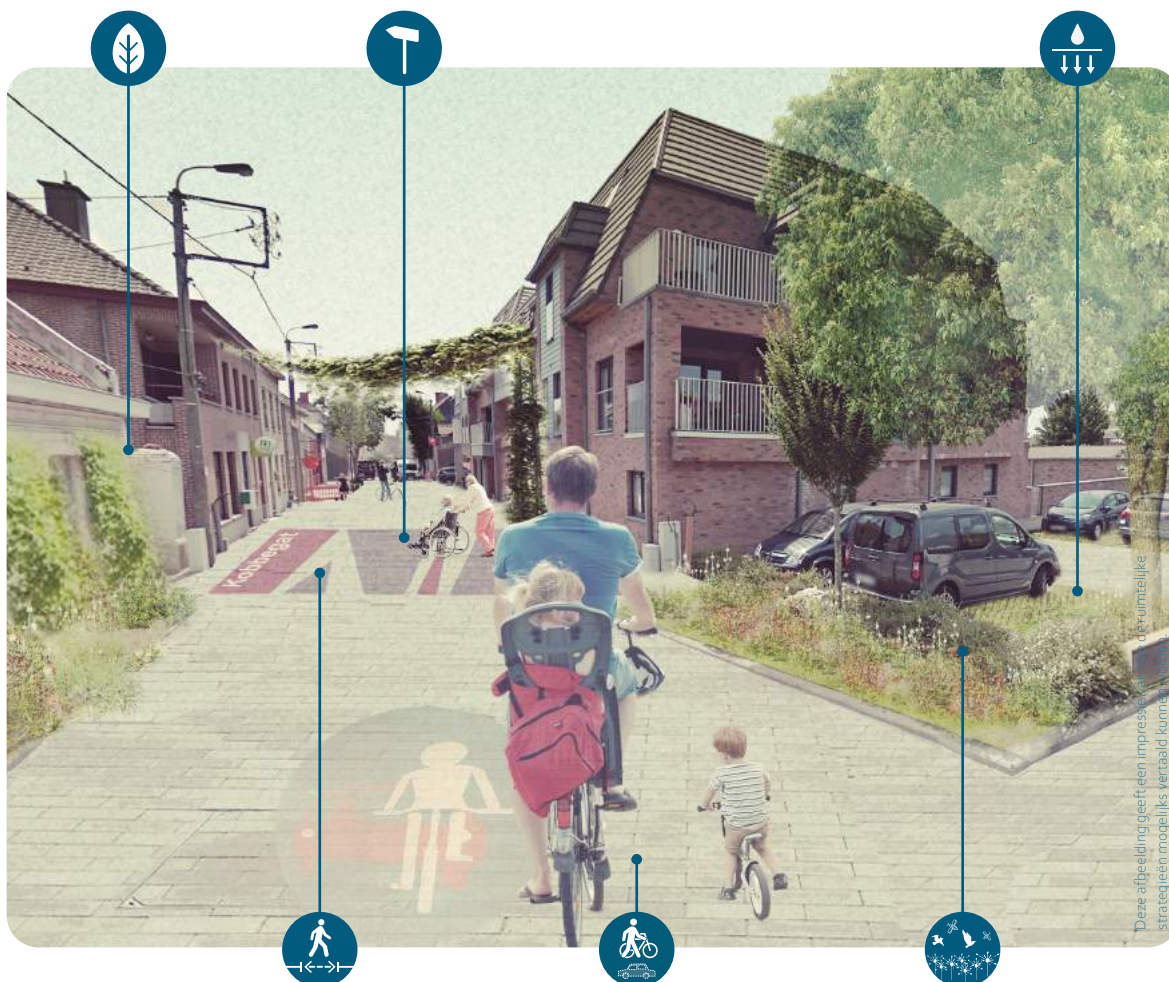
Wadi met (water)speeltuin
Dalfsen (NL)

Woonstraat als deel van het zacht groenblauw netwerk met gemengd verkeer

vergroening van de straat via **semi-private bouwstenen** zoals geveltuinen en groenslingers

via inrichting, benaming,... het zachte wegen netwerk in het dorp **zichtbaar maken**

naar groene en **waterdoorlatende parkeerclusters**

Deze afbeelding geeft een impressie van het ruimtelijke strategien mogelijk vertaald kunnen worden

aandacht voor **integrale toegankelijkheid** via o.a. juiste keuze in type straatprofiel, materiaalgebruik,...

wegprofiel waar **auto te gast** is

restzones vergroenen met biodivers groen zoals Tiny Forests, waar ruimte is om bomen te plaatsen die **beeldbepalend** worden in het straatbeeld

Referenties

Herkenbare trage weg
Visserij, Gent

Regentuinen voor wateropvang
Mendès France - LAND'ACT, Vauréal (FR)

Gecusterde groene parking
Guldendal-site - Bontinck Architecture, Mechelen

Overgedimensioneerde ontsluitingsweg wordt karrespoor

waar mogelijk wordt er **maximaal onthard** bv. door karrespoor als minimale verharding en een nieuwe **belevingsvolle route**

kleine **ontmoetingsplekjes** geven **rustpunten** en een extra **beleving** langsheen het zacht netwerk

Deze afbeelding geeft een impressie van hoe de ruimtelijke strategie in beeld kan worden vertaald.

knip garandeert niet alleen een veilige **bereikbaarheid** aan aangelanden en een **optimaal zacht netwerk** voor fietsers en wandelaars doorheen het dorp, maar biedt ook ruimte voor ontmoeting

aandacht voor nieuwe **kleine landschapselementen** of **begeleidende beplanting**

Referenties

Beleefbare trage wegen
Z+ wandelroute, Maarkedal

Zennepark Brussel

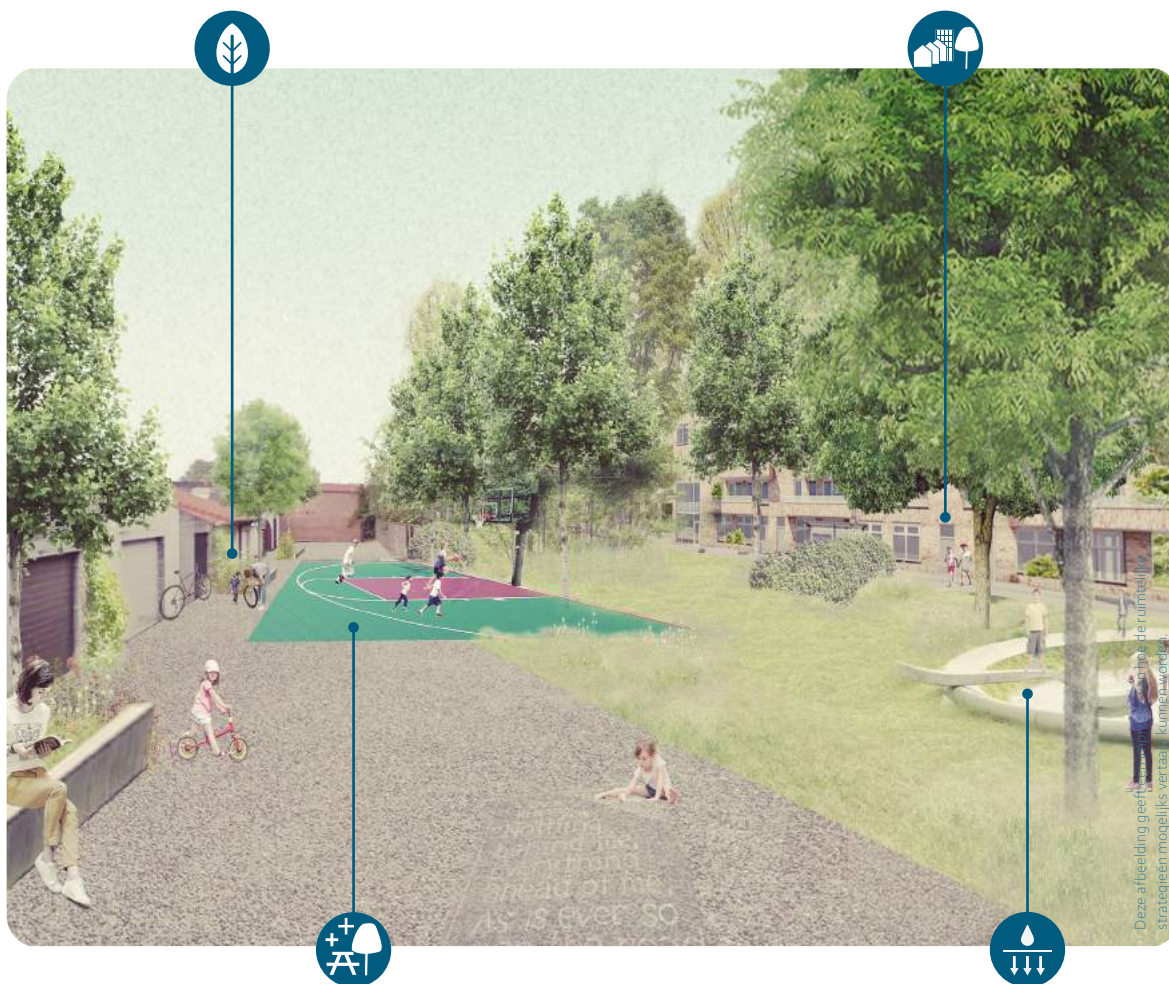

Rustpunten langsheen zacht netwerk
Miralles Tagliabue Hafencity, Hamburg (DE)

Toekomstige ontwikkeling kan garagestraat omvormen tot levendige ontmoetingsplek

vergroenen van garagebox-
straatjes en er een publiek lees-
en klusplein van maken

beperkte inbreiding die waar
mogelijk een **dialogoog** aangaat
met de open ruimte: de
voorkeur ligt aan het park!

grotere open ruimte in het dorp
opladen met bijzondere **spel- en
ontmoetingsplaatsen** die een
aantrekkingskracht voor het
volledige dorp hebben

straten **maximaal**
ontharden en opladen
met spelprikkels, de auto
is er **te gast**

Referenties

Postzegelpark Kippegem
Roeselare

Waterspeeltuin De Gavers
Harelbeke

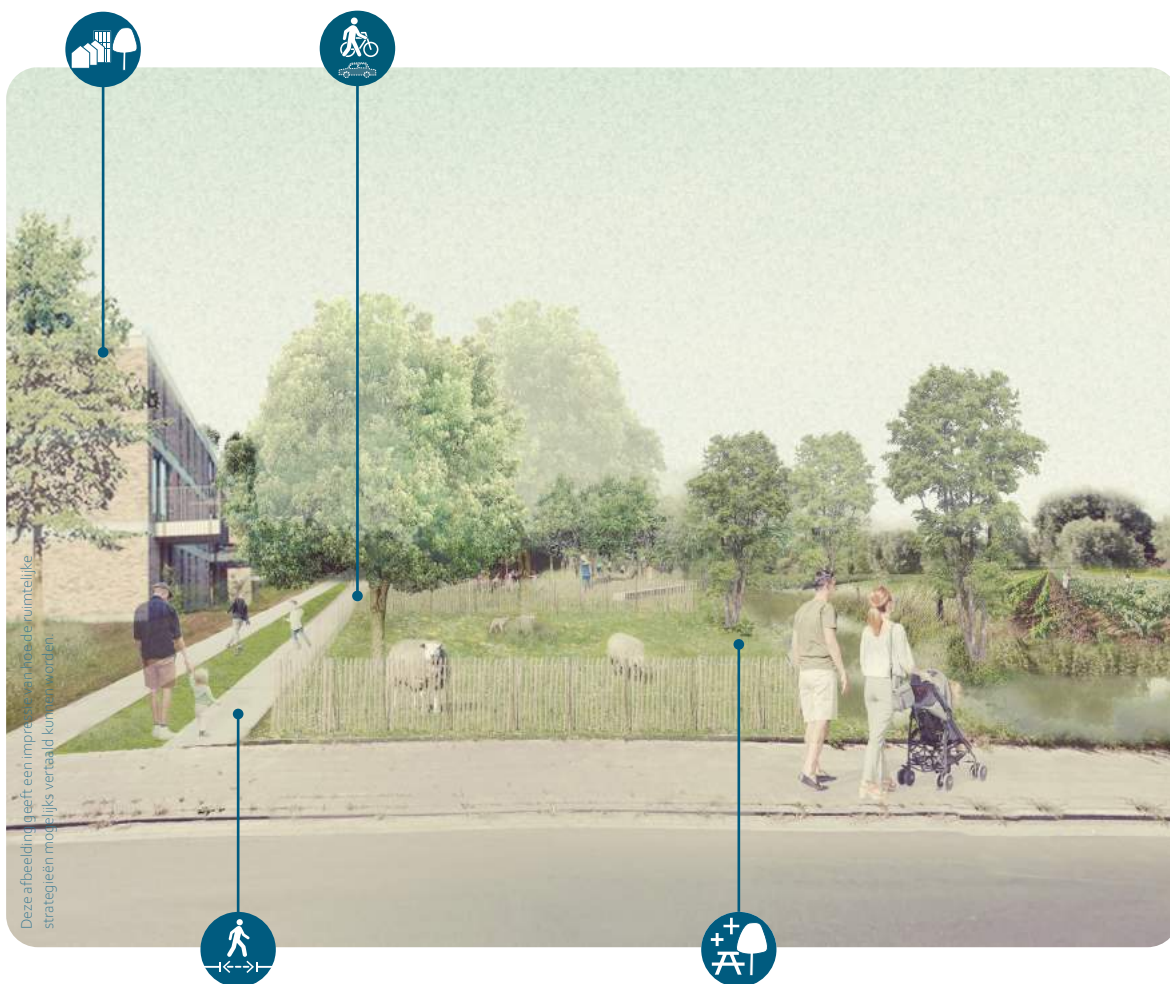

Frontgevel aan park
Zeemanstuin Gent - META, ectv, Bart Dehaene

Heropleving groene binnengebieden door uitbouw zacht groenblauw netwerk

enkel randen
afbouwen waar
nodig is

autoverkeer in
inbreidingsgebieden
weren, parkeren gebeurt
ondergronds of in
parkeerclusters aan de rand

zorg voor **extra trage wegen**
en doorsteken voor
voetgangers en fietsers

bestaande open ruimte in de kern **maximaal**
behouden en opladen met functies die
bijdragen aan de **beleving** en **leefbaarheid**
van het dorp, bv. lokale voedselvoorziening,
natuurbeleving, speelnatuur, etc.

Referenties

Herkenbare, toegankelijke trage wegen
Rampart Area - Planergruppe Oberhausen,
Xanten (DE)

Frontgevel aan park, beperkte verharding
Lijnmolenpark - Omgeving, Gent

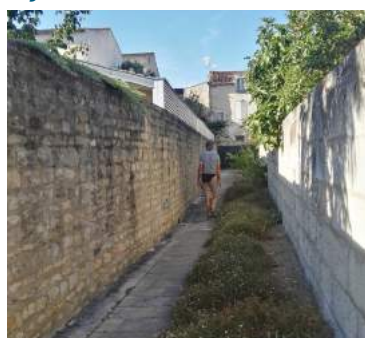

Educatieve tuin De Enk
Rotterdam (NL)

Kleinschalige ingrepen vormen bestaande steegjes om tot aangename doorgangen

Referenties

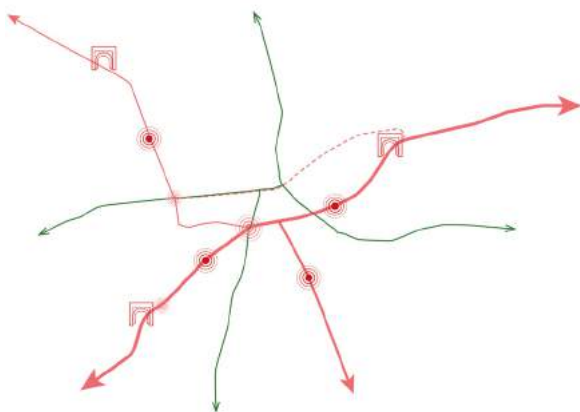
Steegjes ontharden en vergroenen
Saintes (FR)

Delfts Blauw in de Bonte Ossteeg
Delft (NL)

Steegjes als publieke ruimte
Austin's Downtown Alley, Texas (USA)

DUURZAAM BOVENLOKAAL NETWERK

*Inzetten op een autoluwe kern ten
voordele van de leefbaarheid, zonder de
bereikbaarheid in het gedrang te brengen*

Vijfstratenkruispunt achterkant kerk

Ledegemstraat t.h.v. Groen Lint

Bushalte kerkhof

Rozenstraat bij binnenrijden dorpskern

Beschrijving

Moorsele is ruimtelijk relatief geïsoleerd van zijn omgeving door zijn ligging in de oksel van de E403 en de A19. Ondanks de nabijheid van deze bovenlokale verbindingswegen is de bereikbaarheid niet optimaal vanuit Moorsele. Geselecteerde lokale wegen blijven aldus belangrijk vanuit de kern richting de omliggende gemeenten.

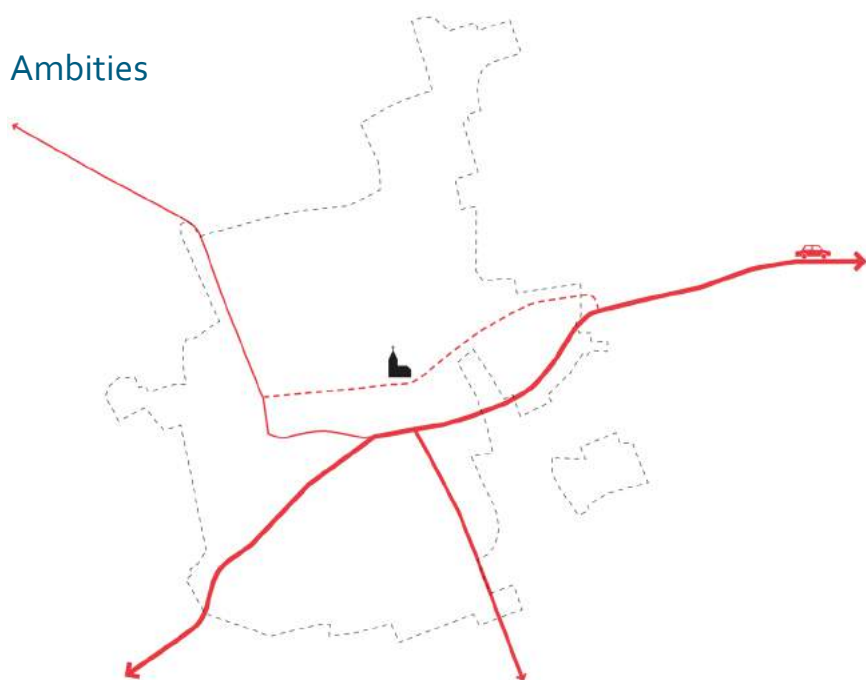
In 2020 werd een mobiliteitsplan voor de gemeente Wevelgem opgesteld. Het masterplan ondersteunt deze visie, zoekt naar koppelkansen en verfijnt vervolgens de visie door het uitwerken van een aantal concrete ruimtelijke interventies.

Het masterplan zet in op een autoluwe kern ten voordele van de leefbaarheid, zonder de bereikbaarheid in het gedrang te brengen. Een herinrichting van de toegangswegen moet doorgaand verkeer weren om zo de leefbaarheid van het centrum mee te verhogen. Poorten langsheen deze invalswegen markeren de toegang tot het dorp: historische hoeves genesteld in de rand van het dorp komen hiervoor in beeld als koppelkansen.

Een uitgebreide bewonersbevraging benadrukt de aanwezigheid van heel wat conflicten tussen gemotoriseerd verkeer en de zachte weggebruiker, niet alleen langsheen kruispunten maar evenzeer langsheen belangrijke fietsroutes. Daar waar het zacht groenblauw netwerk het gemotoriseerd netwerk kruist wordt ingezet op veilige oversteekplaatsen. Daarnaast schuift het masterplan alternatieve vervoersmodi naar voor om aan belang te doen toenemen in de dorpskern.

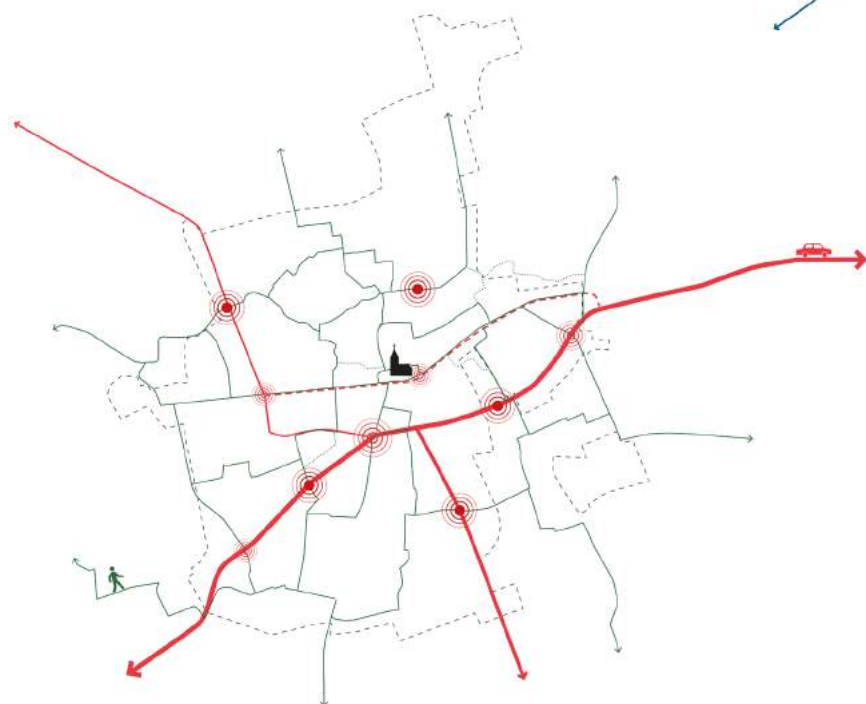
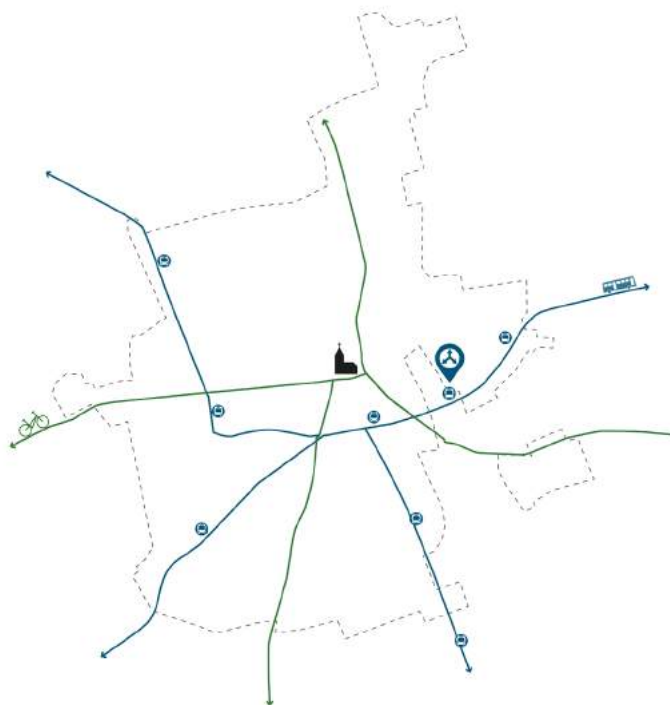
Moorsele moet opnieuw een veilige plek worden waar men zich als voetganger en fietser kan verplaatsen en waar men aangenaam kan vertoeven.

Ambities

Duidelijke structuur en hiërarchie in wegen.

Zachte verbindingen ontvlechten van de hoofdassen voor gemotoriseerd verkeer en inzetten op alternatieve duurzame vervoersmodi.

Veilig kruisen van stromen als prioritair aandachtspunt in de woonkern.

Ruimtelijke strategieën

Onderstaande strategieën worden hierna gevisualiseerd op enkele locaties binnen Moorsele typerend voor deze identiteitsdrager. Dit toont aan hoe deze ruimtelijke strategieën concreet toegepast kunnen worden in de dorpskern.

-- De leperstraat - Rozenstraat wordt ingericht als dorpsstraat met een **autoluw karakter** en ruimte voor ontmoeting (zie identiteitsdrager 'historische ruggengraat').

Selectie van **vier leesbare invalswegen** voor gemotoriseerd verkeer.

Binnen dit netwerk bevinden zich enkele **belangrijke knooppunten** die telkens andere prioriteiten stellen:

Hoeves als **herkenbare poorten** tot het dorp en visueel herkenningspunt in de snelheidsverlaging van 70 naar 50 km/u binnen de bebouwde kom (behalve wanneer de snelheid reeds 50 km/u is).

Kruisingen tussen de invalswegen en het fijnmazig zacht netwerk krijgen een duidelijk herkenbare en **verkeersafremmende inrichting**. De **veiligheid als oversteekplaats** voor de zachte weggebruiker staat voorop.

Op de vier belangrijke invalswegen **wijzigt het snelheidsregime** ter hoogte van enkele vastgestelde knooppunten in het zacht groenblauw netwerk van 50 naar 30 km/u. Door een **structurele (her)inrichting** van het oversteekpunt verandert het wegbeeld zodat ook visueel de wijziging in het snelheidsregime helder wordt aangekondigd.

Enkele **parkeerhavens** op de vier invalswegen vrijwaren de kern zo veel mogelijk van gemotoriseerd verkeer. Dit gebeurt idealiter ter hoogte van een **belangrijk knooppunt** op **wandelafstand** van het centrum. De Warandestraat heeft historisch gezien meer aaneengesloten bebouwing en minder mogelijkheden tot parkeren op eigen terrein waardoor hier meer parkeerhavens gewenst zijn. Door langsparkeren in het wegprofiel te reduceren komt ruimte vrij voor vrijliggende fietsinfrastructuur.

De zone die in het GRS van Wevelgem (deelgebied Moorsele) aangeduid staat als '**centrumgebied**' zet via een **laag snelheidsregime** (30km/u) in op het **samengaan van gemengd verkeer** met een fietsvriendelijke inrichting.

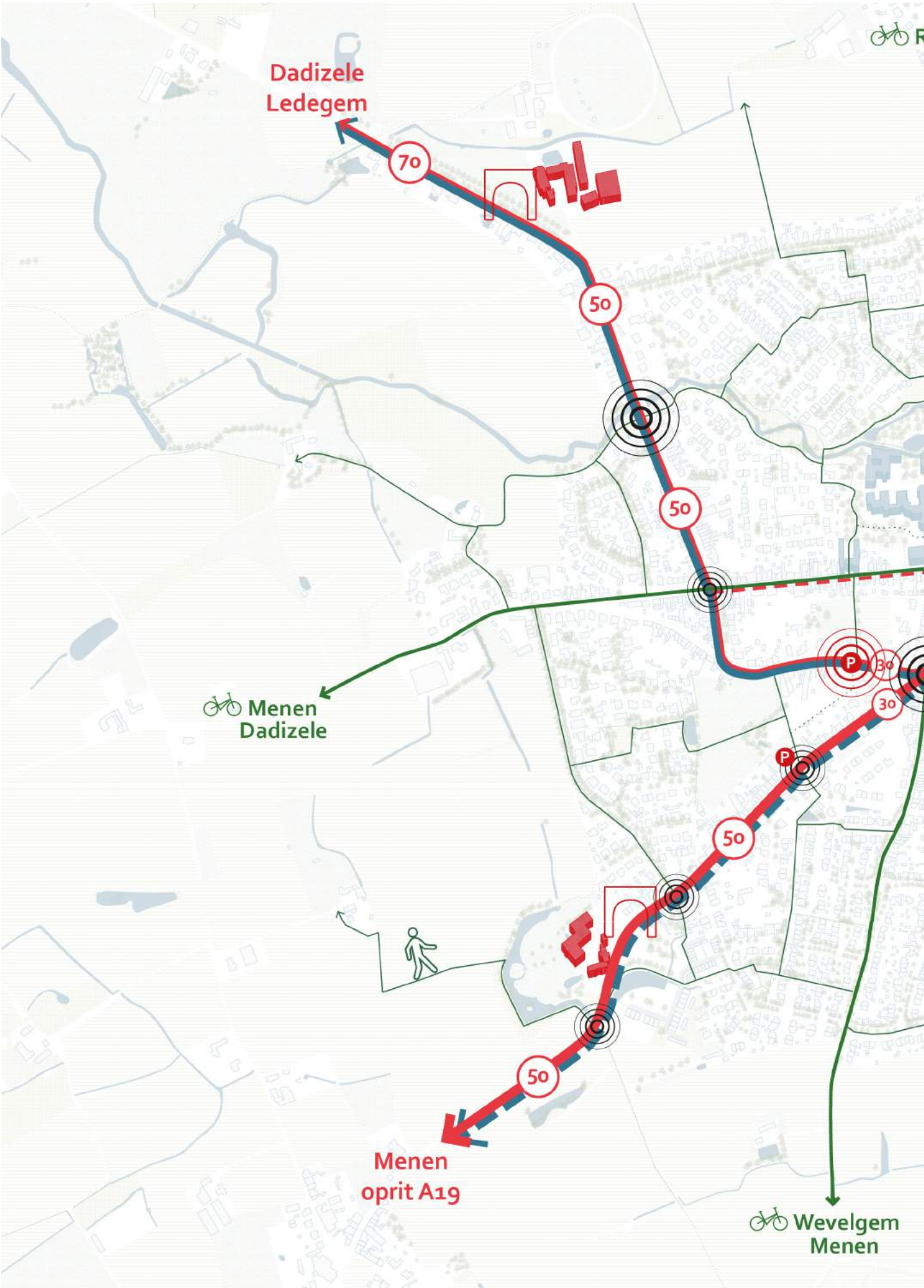
(Boven)lokale fietsroutes, richting nabijgelegen kernen of fietssnelwegen, worden geselecteerd. Ze worden **ontvlochten** van de invalswegen voor gemotoriseerd verkeer en gekoppeld aan een **knip en/of laag snelheidsregime** om auto's te ontmoedigen.

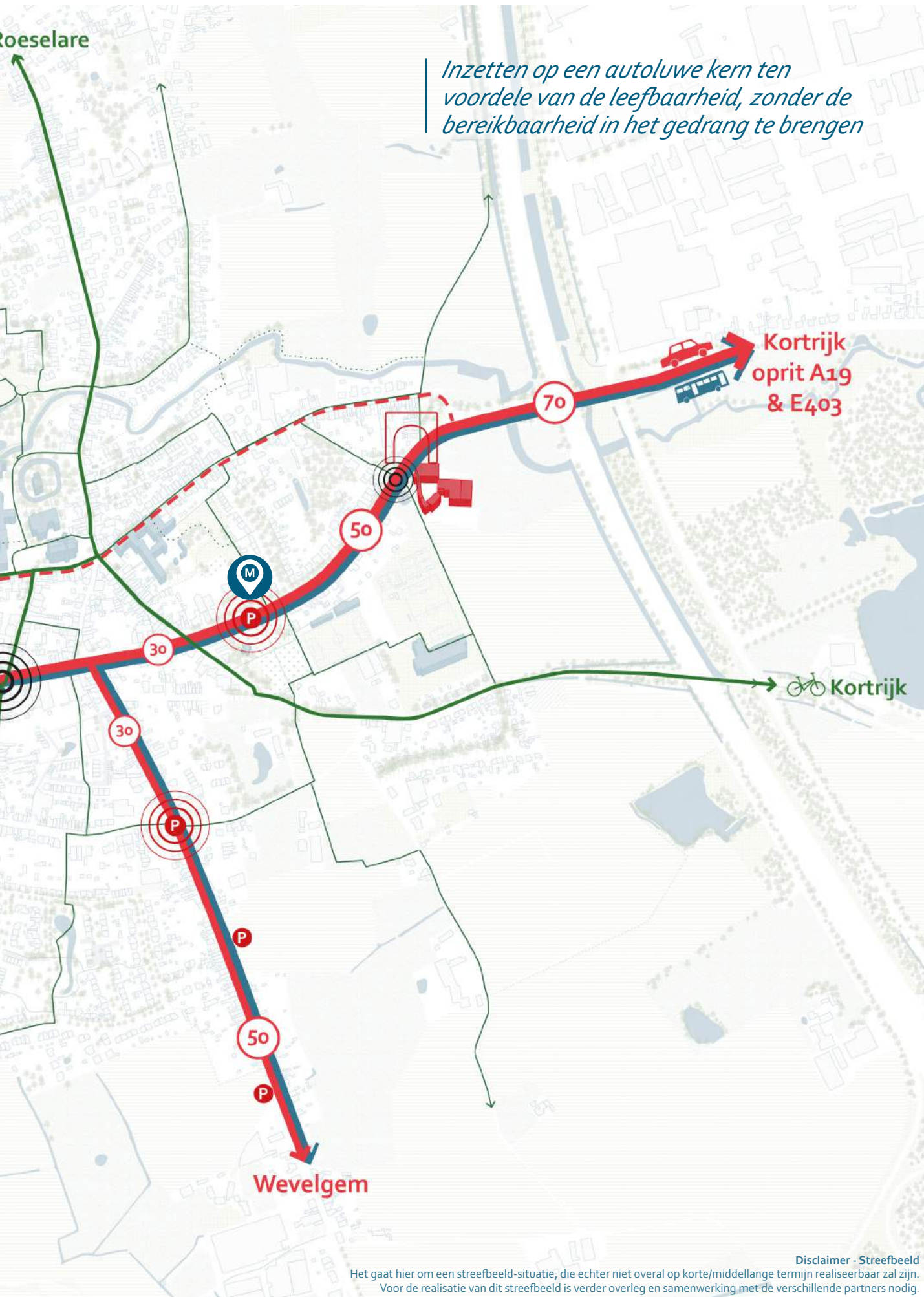

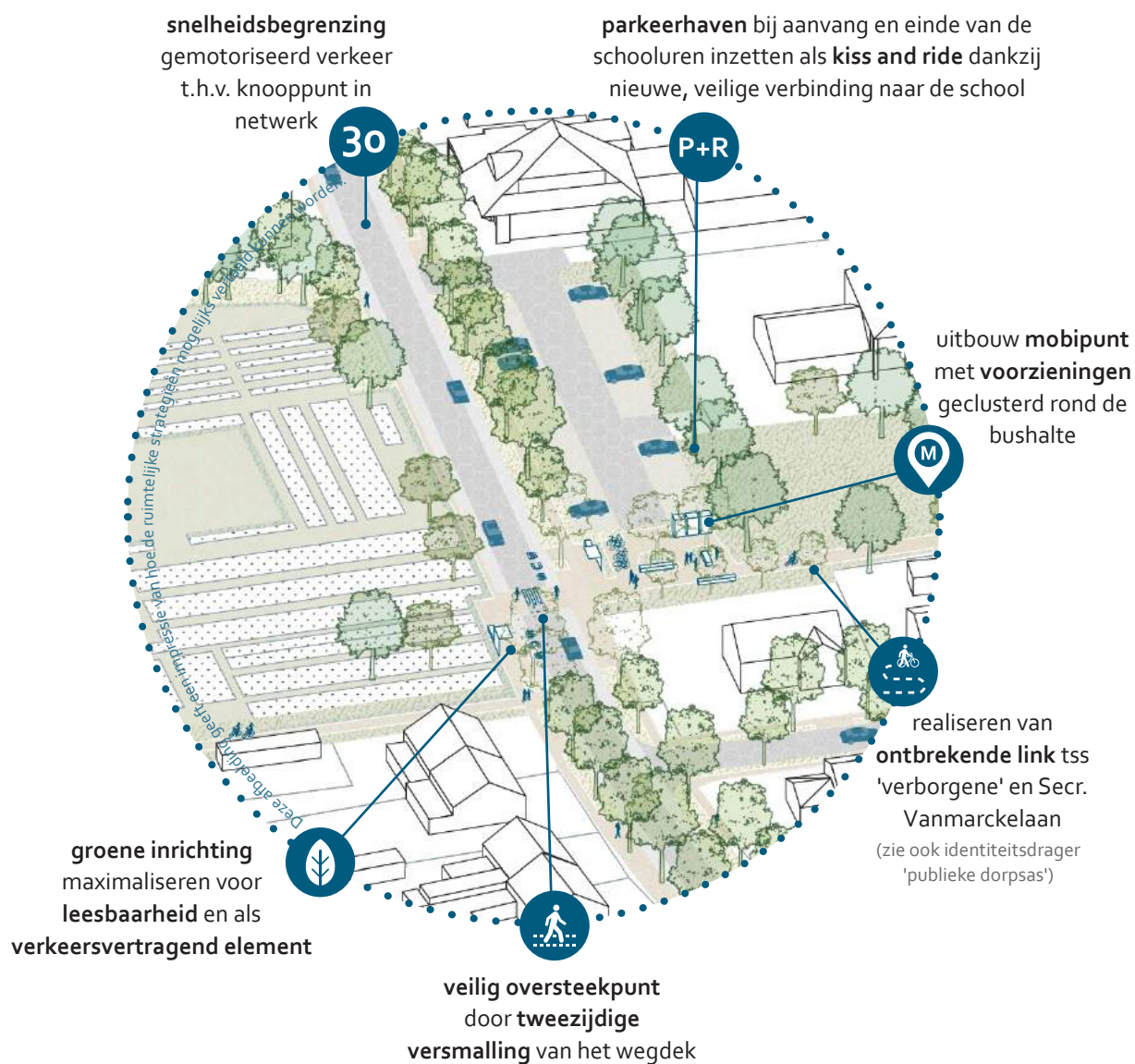
Uitwerken van een **mobipunt** ter hoogte van de bushalte aan het kerkhof, gekoppeld aan buurtgerichte voorzieningen zoals een pakjespunt, automaat met verse, lokale producten,...

"Waar veel verkeer is, leeft de kern niet → minder doorgaand (sluip) verkeer in het centrum"

Referenties

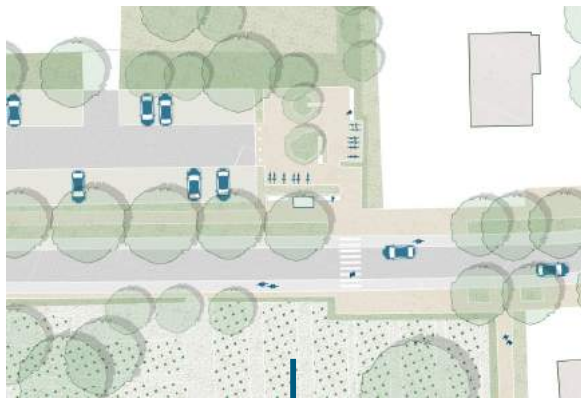
Klimaatstraat bakfiets
Frederik Lintsstraat, Leuven

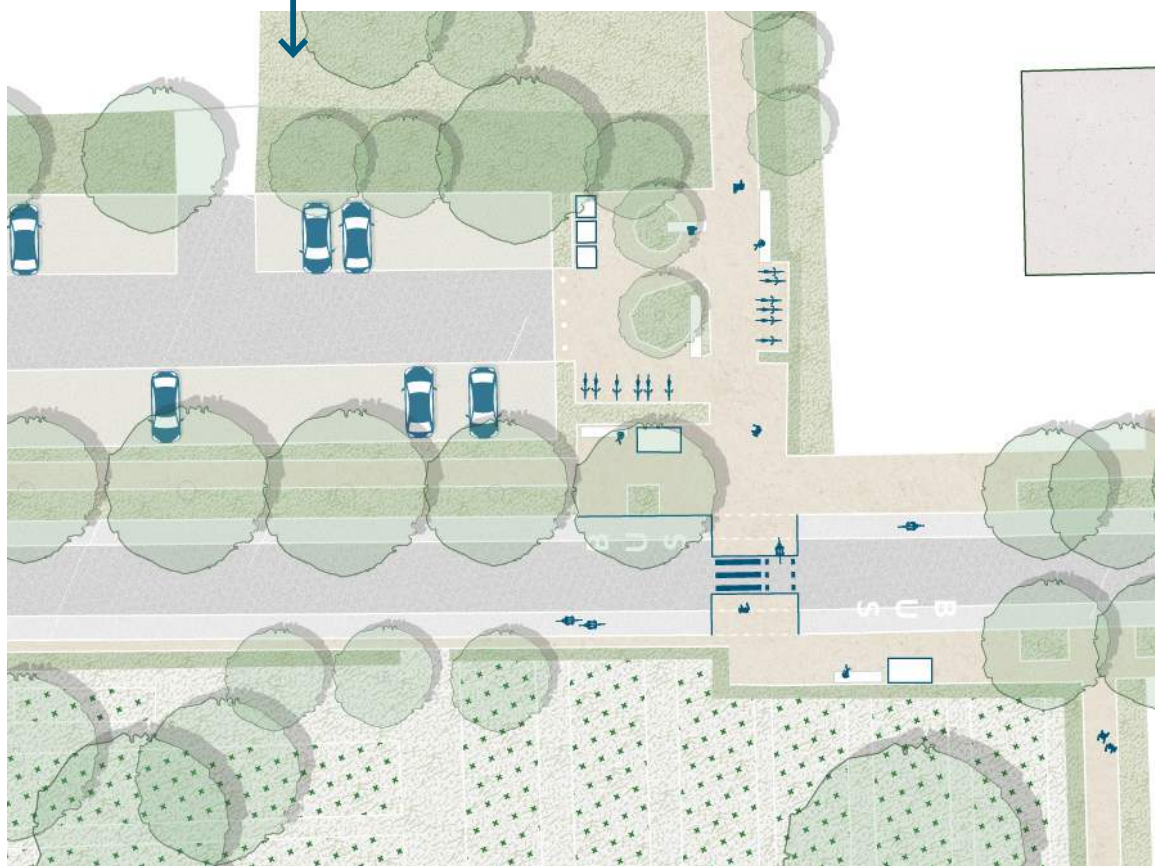
Hoppinpunt: knooppunt van
verschillende, op elkaar afgestemde
vervoersmogelijkheden

Pakjesautomaat De Post

Huidige inrichting

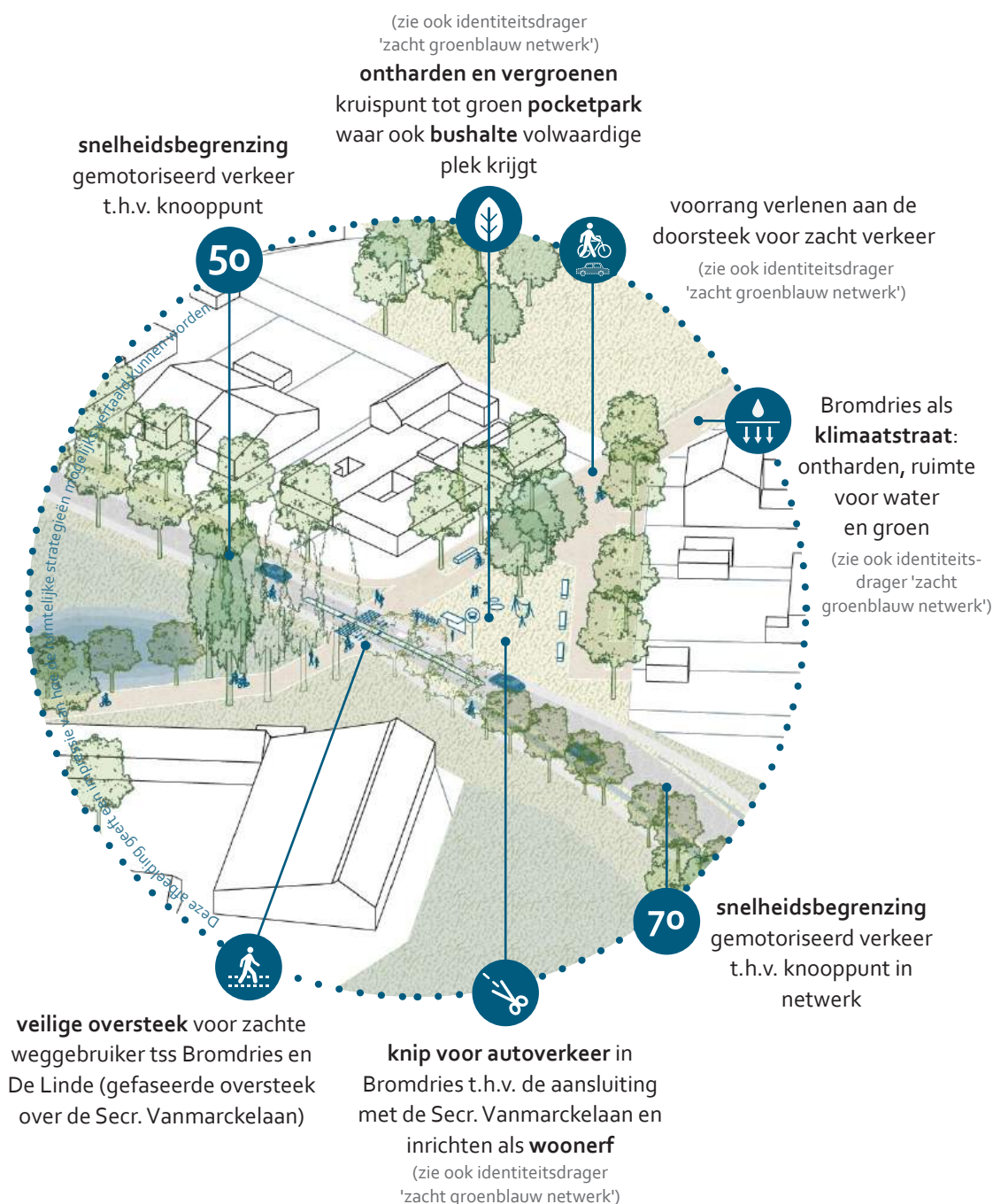
Mogelijke toekomstige vertaling van de ruimtelijke strategieën

Referenties

Verkorte oversteekplaats
Groendreef, Gent

Uitwerken veilige oversteekplaats bij kruising Secretaris Vanmarckelaan en Bromdries

Referenties

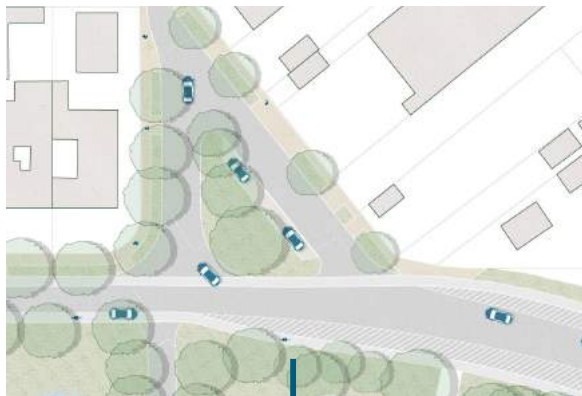
Gefaseerde oversteek met verlengde
zebrapaden
Tervuursevest, Leuven

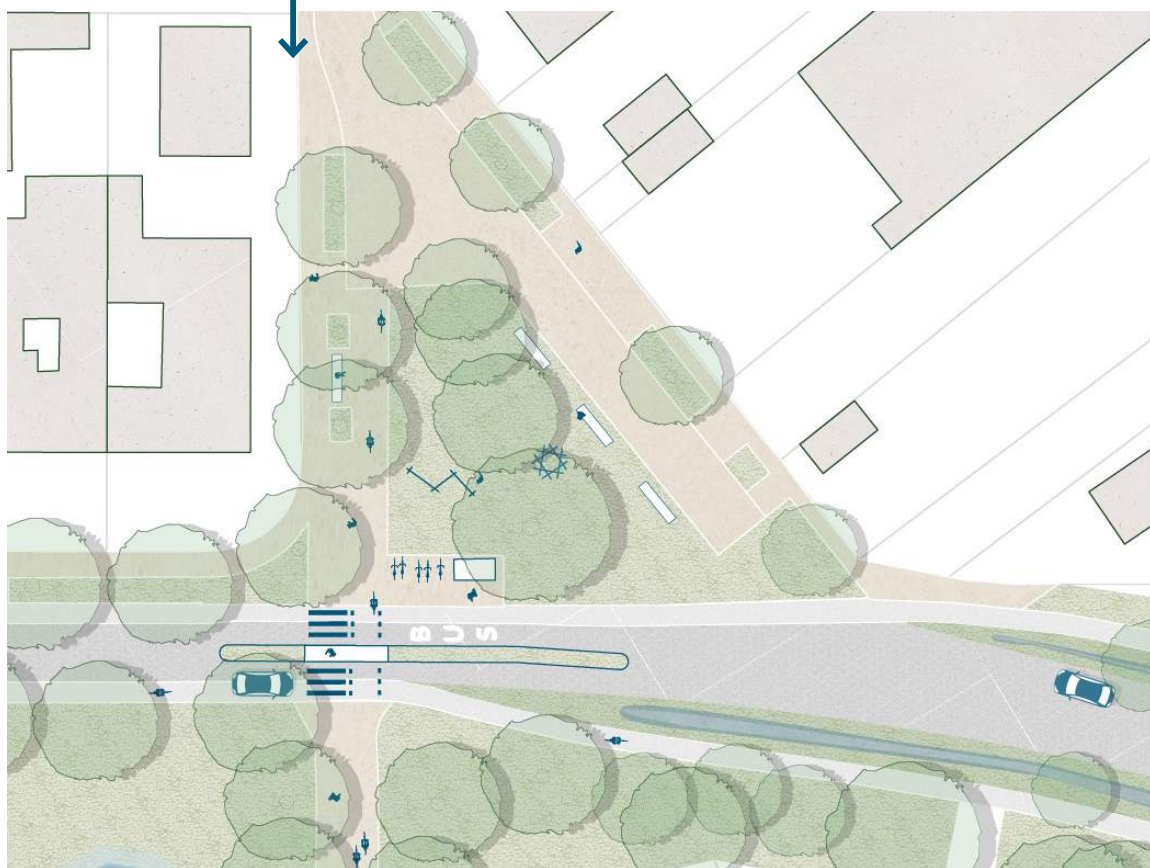
Overgang van klassieke rijbaan naar
karrenspoor en fietspad
(ref. onbekend)

Bushalte als deel van kunstproject
7 Bus Stops - De vylder vinck taillieu,
Krumbach (AU)

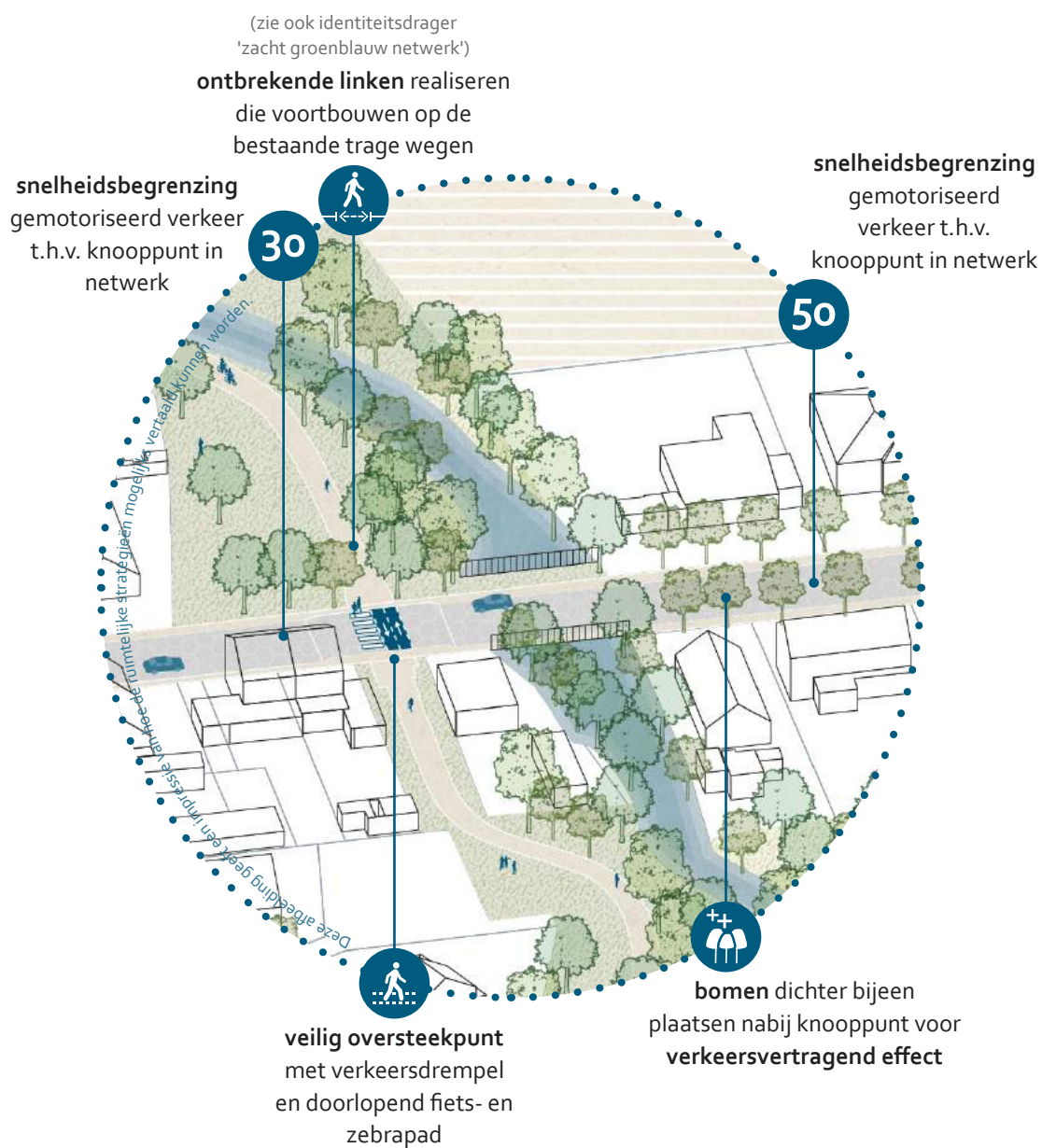

Huidige inrichting

Mogelijke toekomstige vertaling van de ruimtelijke strategieën

Uitwerken veilige oversteekplaats bij kruising Groen Lint en Ledegemstraat

Referentie

Oversteekpunt met verkeersdrempel
en doorlopend fiets- en zebrapad
(ref. onbekend)

HOEVES ALS POORTEN TOT HET DORP

82

*Hoeves als socio-economische schakels
dragen bij tot een levendig dorp*

Landschappelijke inkleding hoeve Heerweg 44

Hoeve Ter Couterre

Hoeve Karrestraat 98 (vzw Juttepaardje)

Groenten- en aardappelautomaat t.h.v. hoeve Ter Couterre

Beschrijving

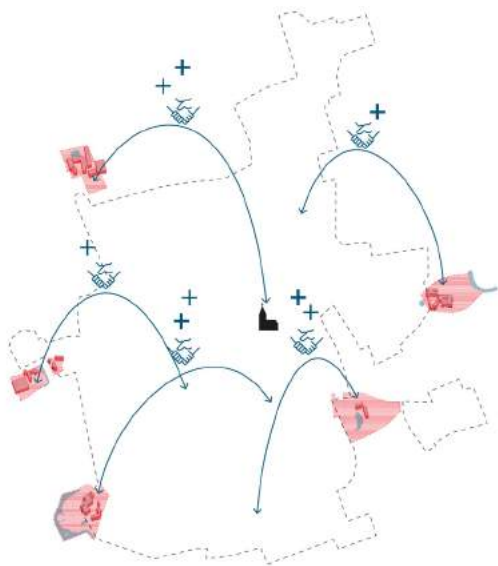
Reeds vanouds is Moorsele ingebed in een productief landbouwlandschap. Nog steeds is de kern van Moorsele omringt door landbouw, maar de fysieke en visuele relatie tot het omliggende landschap is op heden minder tastbaar in de kern van het dorp.

In en rond de dorpsrand vinden we nog heel wat historische hoeves terug, vaak genesteld langsheen de invalswegen. Typerende elementen zoals de dichtheid aan perceelsrandbegroeiing en de walgrachtstructuur zijn doorheen de jaren min of meer verdwenen.

De meeste van die hoeves kennen op vandaag nog steeds een landbouwfunctie en vormen dus een cruciale schakel in de overgang tussen het kenmerkende landbouwgebied rondom en de dorpskern zelf. Een aantal hoeves zetten op vandaag reeds in op korte keten (groentenautomaat,...). Enkel landbouwbedrijven zetten in op verbreding, zoals bijvoorbeeld hoeve Ter Gracht, die naast zijn landbouwactiviteit ook dienst doet als bed and breakfast.

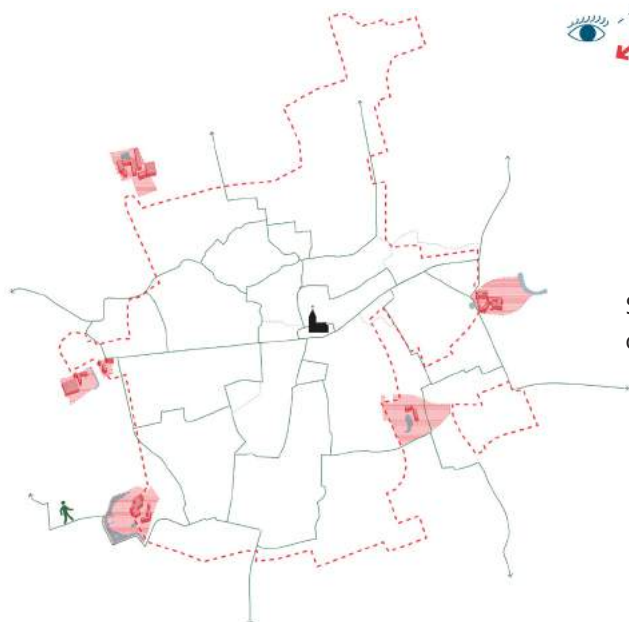
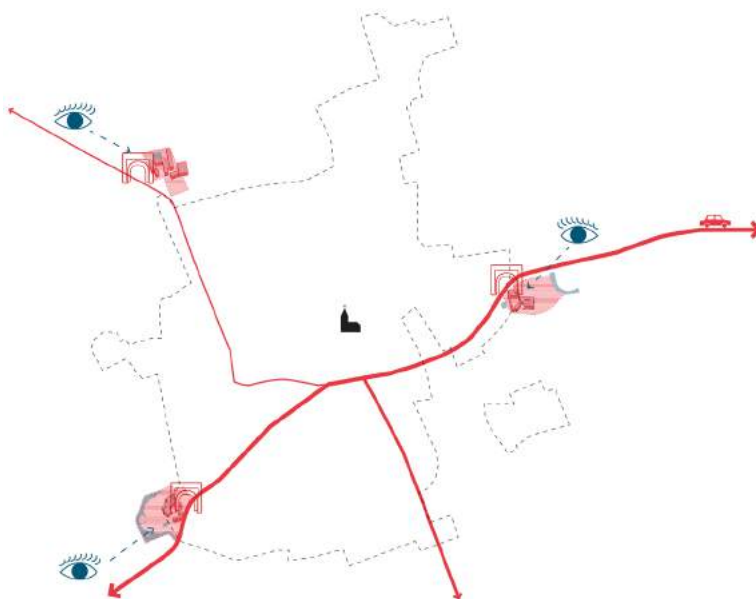
Deze identiteitsdrager is vooral belangrijk in zijn bijdrage aan de typische landbouwidentiteit van Moorsele maar kan tevens ook bijdragen aan een klimaatrobuuster en levendiger Moorsele door in te zetten op korte keten en lokale toegankelijkheid van de geproduceerde goederen.

Ambities

Hoeves kunnen een sociaal-economische betekenis krijgen voor het dorp met win-win voor beide partijen.

Inzetten als instinctief herkenningspunt voor gemotoriseerd verkeer in overgangszone naar bebouwde kom.

Structurerende elementen in de dorpsrand opnemen in zacht netwerk.

Ruimtelijke strategieën

Onderstaande strategieën worden hierna gevisualiseerd op enkele locaties binnen Moorsele typerend voor deze identiteitsdrager. Dit toont aan hoe deze ruimtelijke strategieën concreet toegepast kunnen worden in de dorpskern.

Zoeken naar mogelijke **kruisbestuivingen** tussen enerzijds **boeren en eigenaars** van de boerderijen gelegen aan de invalswegen tot het dorp, en de **gemeenschap** anderzijds (nevenfuncties afgestemd op omliggende woonkern, korte keten, toeristische aantrekking,...).

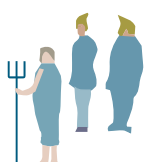
Landschappelijke inkleding en erfgoedkundige waarde van de hoeves bewaren (vermijden van industrialisering en verpaarding van zeker deze hoeves op de invalswegen - kleinschaligheid bewaren in uitzicht). In de identiteitsdrager 'het duurzaam bovenlokaal netwerk' werd reeds aangegeven dat de hoeves ingezet worden als **herkenbare poorten** tot het dorp en visueel herkenningspunt in de snelheidsverlaging van 70 naar 50 km/u binnen de bebouwde kom. Dit kan vanuit de **typerende historische inkleding** van de hoeves door deze door te trekken in de **publieke ruimte**. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan de kenmerkende **walgracht** rondom de hoeve of **repetitieve groenstructuren**.

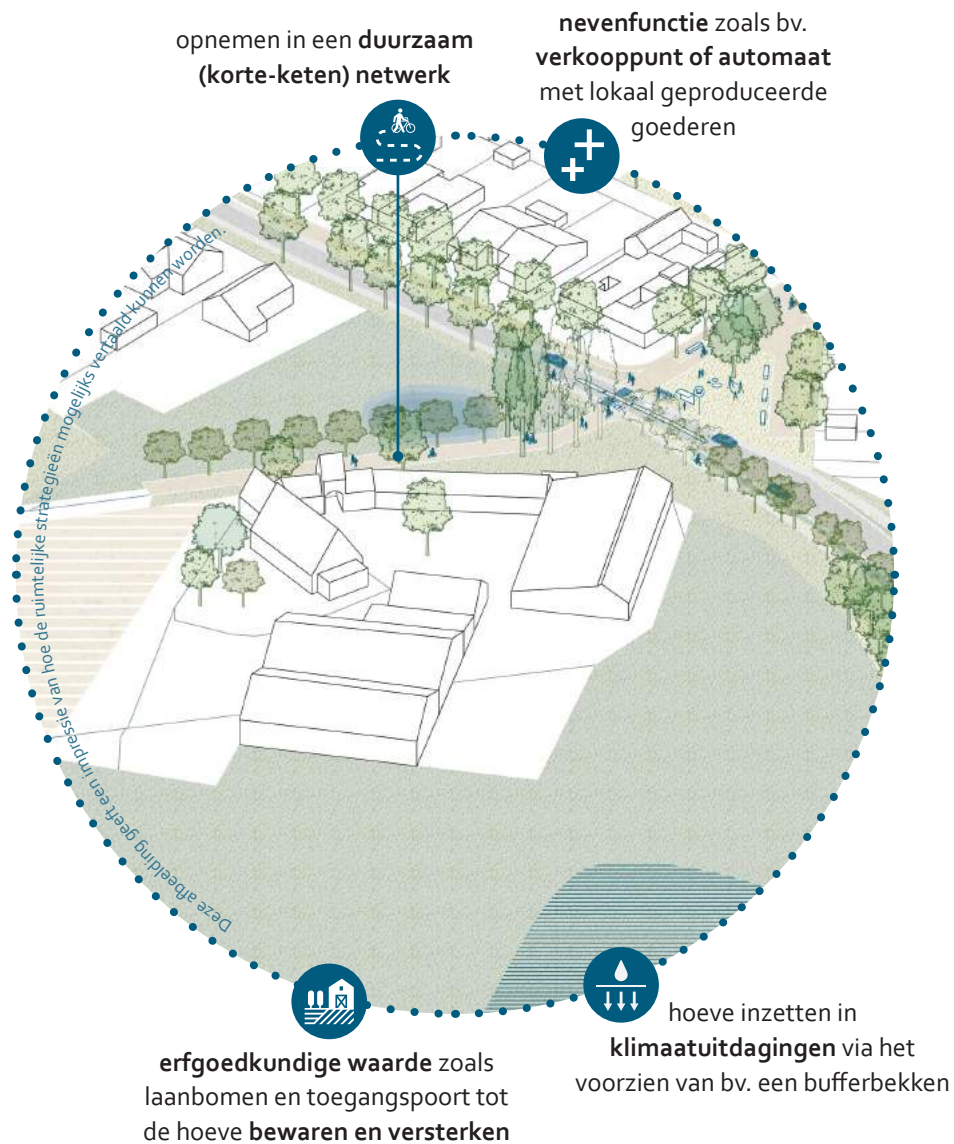
Hoeves onderling en met het centrum **connecteren** en opnemen in een **duurzaam (korte-keten) netwerk**.

Hoeves inzetten in **klimaatuitdagingen** voor Moorsele (bv. onderdeel maken van natte natuurontwikkeling: natuurontwikkeling + waterbeschikbaarheid voor landbouwer).

"Het Groen Lint en meerdere andere groene verbindingen zijn prachtige realisaties. We hopen dat Klein Bergelen mooi zal passen in hetgeen al gerealiseerd is. De landbouw moet echter ook de nodige plaats krijgen"

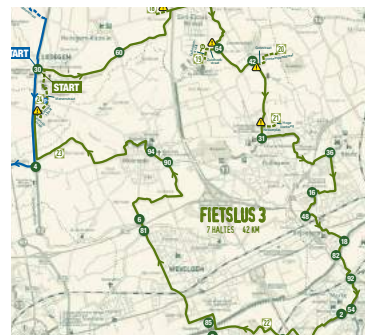
Referenties

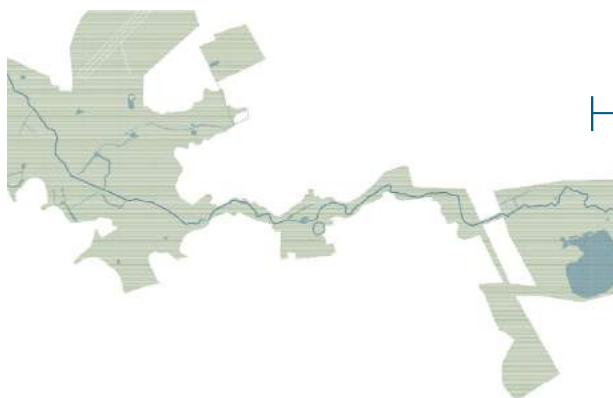
Volautomatische onbemande winkel, Para ti, Beernem, Brugge, Sijsele

Nevenfuncties toevoegen aan hoeves De alpacaboerderij (ref. onbekend)

De korte keten fietszoektocht, toerisme Grensleie (15/05/2021 - 31/08/2021)

HEULE-LANDSCHAPSPARK

Het Heule-landschapspark omvat de typerende openruimtestructuur rond Moorsele waaronder de Heulebeekvallei, landbouwgrond en enkele recreatieve aantrekkingspolen

foto's van locaties in Moorsele binnen het Heule-landschapspark

Heulebeek

Landbouwgebied in de rand van Moorsele

Vliegveld Moorsele

Zilveren Spoor

Beschrijving

Een belangrijke structurerende ader doorheen Moorsele is de Heulebeek. Deze loopt vanuit de open ruimte doorheen de kern en vormt zo een belangrijke natuurlijke verbinding tussen buitengebied en kern. Op vandaag verlaat de beek de kern echter langsheen zij- of achterkanten van private tuinen waardoor van dit verbindende aspect niet veel ervaren wordt.

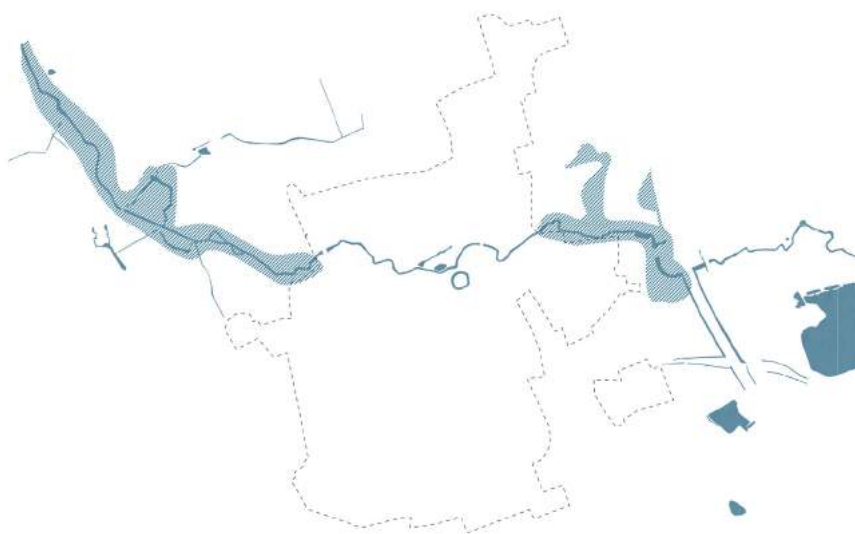
De Heulebeek kent ook een waterproblematiek. Dit werd enkele jaren geleden deels opgevangen door de aanleg van het groen lint, met ruimte voor waterberging en natuurontwikkeling. Buiten de kern stroomt de Heulebeek voornamelijk door akkergronden waar hij op sommige plekken werd rechtgetrokken. Ten oosten van Moorsele meandert de beek doorheen het provinciaal domein Bergelen, een belangrijke bovenlokale aantrekkingspool op een boogscheut van Moorsele. De beek loopt vanuit de kern van Moorsele richting Bergelen onder de E403 door, die beide landschappen en bijhorende fauna en flora van elkaar scheidt.

Daarnaast bevinden zich nog enkele andere belangrijke recreatieve bovenlokale aantrekkingspolen in de open ruimte rond Moorsele zoals het vliegveld ten noordwesten van de kern (vooral gebruikt voor recreatievluchten) en het hippisch centrum Het Zilveren Spoor, ten oosten van het vliegveld.

De typerende openruimtestructuur rond Moorsele, gekenmerkt door landbouwgrond, de meanderende Heulebeek en de bovenlokale recreatieve aantrekkingspolen, wordt in dit masterplan

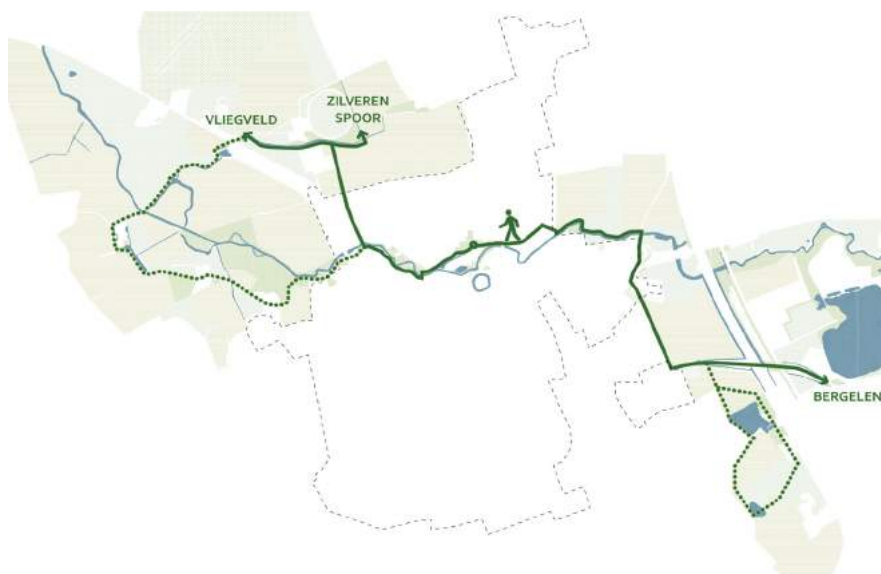
gevat onder de identiteitsdrager het Heule-landschapspark. Hierbij ligt de focus vooral op het verbeteren van de connectie met het centrum aangezien dit masterplan zich vooral focust op het gebied binnen de bebouwde kern. Parallel aan de opmaak van dit masterplan is de gemeente tevens bezig met de opmaak van een RUP open ruimte voor de landschappelijke structuur rond Moorsele.

Ambities

Maximaal uitbouwen als
vrij overstroombaar gebied
i.f.v. waterberging.

Versterken van het
ecologisch netwerk.

Zacht netwerk langsheen
Heulebeek tussen
bovenlokale recreatieve
aantrekkingspolen.

Ruimtelijke strategieën

Onderstaande strategieën worden op de volgende pagina's ruimtelijk voorgesteld op enkele locaties binnen Moorsele typerend voor deze identiteitsdrager. Dit geeft een idee van hoe de strategieën toegepast kunnen worden in de context van Moorsele.

Overgedimensioneerd koker/onderdoorgang Heulebeek onder E403 en Rozenstraat inzetten als **ecotunnel** voor **kleine diersoorten** zoals marters, muizen en amfibieën en in mindere mate ook voor egels, konijnen en spitsmuizen. Dit kan door bv. houten loopstroken te verbinden aan wand van de koker of vrijbewegende houten drijfconstructies te voorzien.

Fietsbrug richting Bergelen **ontharden en vergroenen** en inzetten als **ecoduct** voor (kleine) diersoorten.

Heulebeek **hermeanderen** waar mogelijk.

De **oevers** van de Heulebeek naar historische referentie opnieuw **vergroenen** met **kleine landschapselementen** (vooral buiten de kern).

De **perceelsranden** van de percelen in de vallei (het overstromingsgebied) van de Heulebeek terug versterken met **kleine landschapselementen** zoals knotwilgen en elzensingels.

Zacht netwerk uitbouwen tussen **bovenlokale recreatieve aantrekkingspolen** en de kern (kan ook bijdragen als economische hefboom voor de kern van Moorsele).

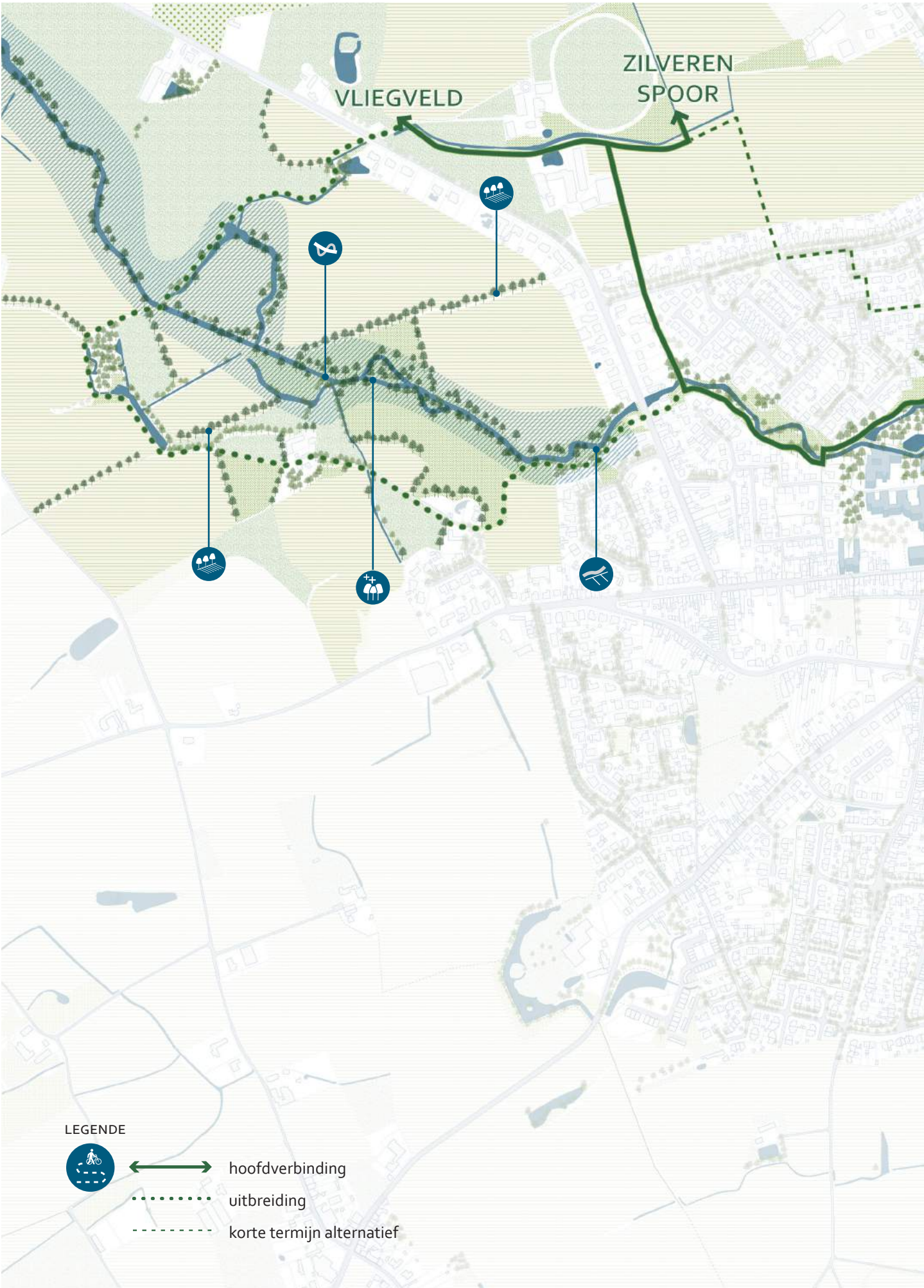
Voldoende infiltratie- en retentieruimte voorzien langs de Heulebeek en in de publieke ruimte. Bijvoorbeeld het **pluviaal overstromingsrisico** koppelen aan een **waterbekken** t.h.v. de hoeves in de rand van het dorp dat tevens als **waterbron** voor de hoeve kan dienen.

Voor de tuinen gelegen langs de Heulebeek worden **principes voor ecologische tuininrichting** voorgesteld (geen constructies zoals tuinhuisen of verharding plaatsen, geen afsluiting plaatsen langs de beek, geen ophogingen, streven naar streekeigen beplanting, geen gebruik maken van pesticiden of bemesting).

"Vliegveld en Zilveren Spoor zijn een meerwaarde voor Moorsele, maak hier via wandelpaden langs de velden een mooie wandelroute van, verbonden met het Groen Lint"

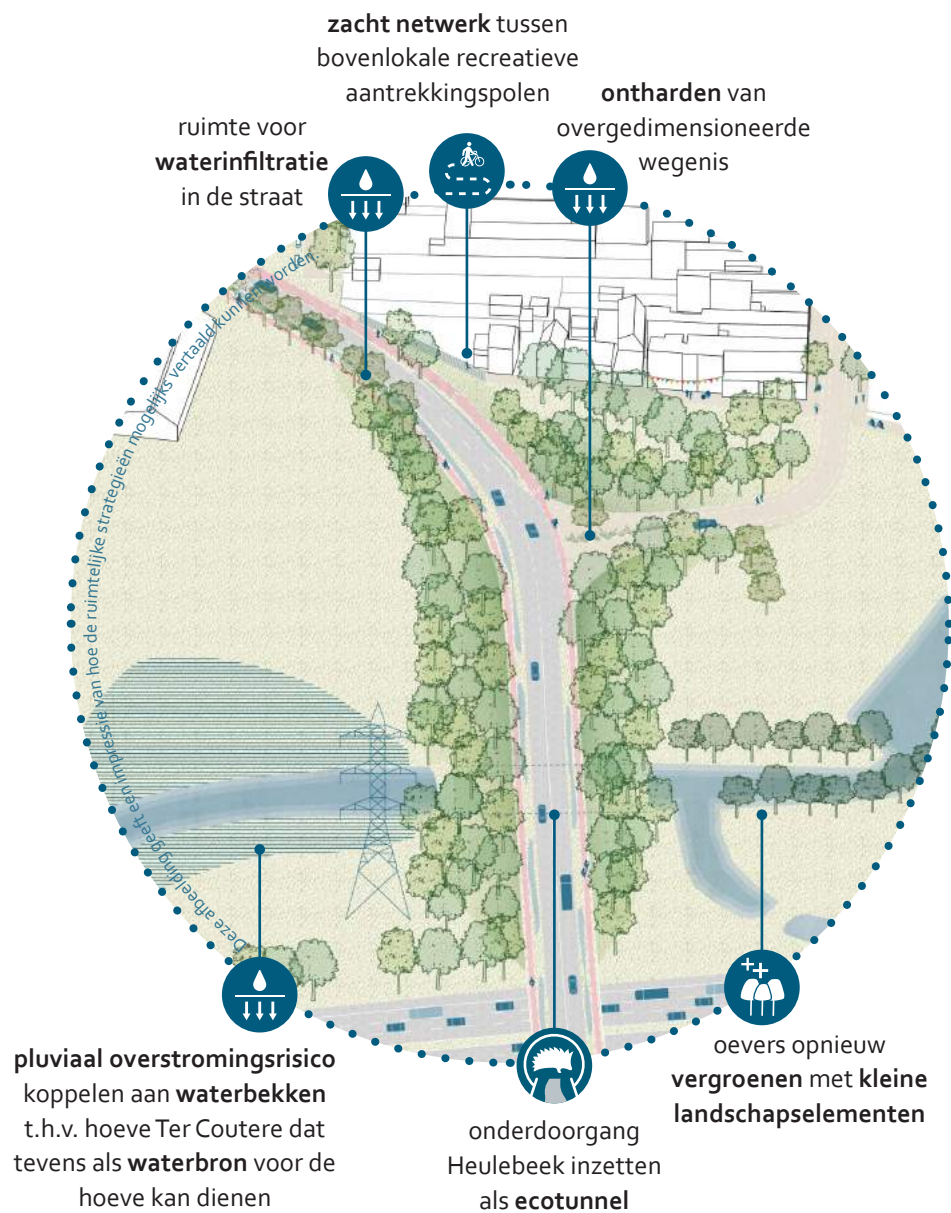

Het Heule-landschapspark omvat de typerende openruimtestructuur rond Moorsele waaronder de Heulebeekvallei, landbouwgrond en enkele recreatieve aantrekkingspolen

Disclaimer - Streefbeeld

Het gaat hier om een streefbeeld-situatie, die echter niet overal op korte/middellange termijn realiseerbaar zal zijn. Voor de realisatie van dit streefbeeld is verder overleg en samenwerking met de verschillende partners nodig.

Referenties

Ecoveloduct
Nevele, Deinze

Ecotunnel in een onderdoorgang
(Leidraad faunavoorzieningen bij
infrastructuur, MJPO Nederland 2013)

Beleefbare landelijke wegen netwerk
Knotboom binnenste buiten, Zingemse
Meersen

WEVELGEM
SPREEKT JE AAN

met de steun van
west-vlaanderen
de gedreven provincie

Atelier Romain
Dendermondsesteenweg 50
9000 Gent
+32 (0) 9 233 69 76
info@atelierromain.be
www.atelierromain.be

Forest Landschapsarchitectuur
Klikhoutestraat 7
9890 Gavere
+32 (0) 486 87 99 09
info@forest-landschap.be
forest-landschap.be

Endeavour

Endeavour
Rijnkaai 37
2000 Antwerpen
+32 (0) 478 25 62 12
info@endeavours.eu
www.endeavours.eu

TRAJECT

Traject mobility
Martelaarslaan 21, bus 401
9000 Gent
+32 (0) 9 312 34 33
traject@traject.be
www.traject.be